

P 18 • A 7 • Lv 2 • KA 3 Kamratföreningars Tidskrift ♦ Utgåva om 2013

P 18 kf

sid 20-31

A 7 kf

sid 32-40

Lv 2 kf

sid 37-43

KA 3 kf

sid 44-51

GotlandsGruppen

sid 2-7 + 52

Gotlands Försvarsmuseum

sid 8-19

Version 3.0

Om den gamla Hemvärns- och Frivilligavdelningen var version 1 så kan man kalla den Utbildningsgrupp Gotland som bildades när P 18 lades ned för version 2. Från årsskiftet har Utbildningsgrupp Gotland, "Gotlandsgruppen", genomgått så stora förändringar att vi nog kan kalla det för version 3. Stor del av personalen har omsatts och vi blev av med tre befattningar vilket gör att vi är nu nere i 9 militära och 1 civil tjänst. 5 militärer har gått hem i pension och två civila har sagts upp. Det som är väldigt positivt är att vi har kunnat fylla upp med kompetent personal. Från årsskiftet fick vi kapten Johan Willemo (fd KA 3) och löjtnant Björn Wizén (fd A 7) från Amfibieregementet. I april kom major Anders Eckerberg (fd P 18) från P 4. Från 1 augusti fick vi möjligheten att återanställa kaptenerna Bengt Boman och Daniel Martell (båda fd P 18) och har i och med det blivit fullbemannade. Anders Eckerberg fick också ta över som chef för Gotlands Hemvärnsbataljon efter major Gunnar Enekvist. Hemvärnsbataljonschef är en frivilligbefattning men eftersom vi inte lyckats rekrytera någon frivilligperson till befattningen har vi fått dispens att tillfälligt bemanna med en yrkesofficer. Uppgifterna för utbildningsgruppen är som tidigare: att rekrytera, utbilda och vidmakthålla Gotlands Hemvärnsbataljon, att stödja frivilligrörelsernas utbildningar till Hemvärdet samt att genomföra grundläggande militär utbildning (GMU), "tremånadersutbildningen". Under våren genomfördes årets krigsförbandsövning (KFÖ) i Tofta-Visbyområdet. Årets övning handlade om utbildning på olika vapen och närmkampsutbildning (som en del av utbildningen till skyddsvakt). Utbildningsresultatet var gott men deltagandet var ganska lågt, ca 60 %. Årets särskilda övning (SÖF) för insatskompaniet genomfördes i Ronehamnsområdet med både gott deltagande och bra utbildningsresultat. Det är kul att se att det fortfarande går att öva på civil mark på Gotland, ett mycket positivt bemötande från alla markägare. Årets GMU var återigen lite av en besvikelse rekryteringsmässigt. Vi hade ju naturligtvis hoppats på 40 gotlänningar som vill till Gotlands Hemvärnsbataljon. Tyvärr fick bara 23 rekryter, varav bara 5 var gotlänningar. Utbildningsmässigt blev det ett mycket bra resultat. För första gången var GMU förlagda i den nya förläggingsbyggnaden, Hallbro, på Tofta vilket underlättat avsevärt och gjort miljön trivsammare för befäl och rekryter. GMU är ju inte anpassat för Hemvärdets utbildningsbehov, det är en introduktionsutbildning för hela Försvarsmakten. Vi saknar vissa kunskaper och färdigheter för att kunna passa bra in i Hemvärdet, t ex understödsvapen,

sambandstjänst, grupps strid och karta/kompass. Därför erbjuder vi en fortsättningsutbildning Hemvärn (FSU Hv) på fem veckor med elever både från vår GMU men även Södertörnsgruppens GMU, totalt ca 20 elever.

Året har också präglats av mycket "skarpa" uppgifter för Gotlands Hemvärnsbataljon. Efterfrågan på stöd från Hemvärdet har ökat markant eftersom Hemvärdet är både lättillgängligt och billigt. Gotlands Hemvärnsbataljon har genomfört ett stort antal uppdrag som skyddsvakter vid F 17 G, bevakning av marinens fartyg när dessa ligger vid kaj för att besättningen skall få vila och som skyddsvakter vid arbete i ammunitionsförråd och transportskyddsstyrka vid vapen- och ammunitionstransporter. Bataljonen har också avdelat övningstrupp till gästande förband på Tofta, figuranter och B-sida till bl a övning Northern Coasts och truppförande chefer till GMU slutövning. Bataljonschefen har vid flera tillfällen förklarat att bataljonen är under insats. Att bataljonen är efterfrågad är naturligtvis trevligt, det visar att Hemvärdet behövs! Att Hemvärdet behövs också för stöd till det civila samhället att också visat sig i och med de två eftersök efter försvunnen person som har genomförts. Ett av eftersöken genomfördes bara fyra dagar efter det att en omfattande utbildnings genomförts tillsammans med Polisen.

Årets stora händelse är nog övningen Northern Coasts, förrädsställningen av stridsvagnarna på Tofta får ursäktas. Övningen är en marinövning med deltagande från ett stort antal länder. I år genomförde ett tyskt luftlandsättningsförband en Non Combatant Evacuation Operation (NEO) på Gotland. Det betyder att man övade att evakuera icke stridande personal från ett konfliktområde. Till övningen avdelade Gotlands Hemvärnsbataljon figuranter föreställande tyska civila medborgare och otäcka milismän. Så många gånger som vi har stått på någon höjd och diskuterat luftlandsättning, nu fick vi se en riktig fallskärmsluftlandsättning av ett tyskt fallskärmsjägarkompani vid Stora Tollby gård. Det var en mäktig upplevelse!

Precis som förra året så står rekryteringen i fokus. Försvarsmakten gör nu om sitt rekryteringssystem radikal, vi hoppas att detta leder till bättre rekryteringsresultat för Gotlandsgruppen och Gotlands Hemvärnsbataljon. Oavsett vilket rekryteringssystem Försvarsmakten har så är det vi här som är de bästa rekryterarna. Gå ut och rekrytera en Hemvärnssoldat!

HANS HÅKANSSON
CHEF

UTBILDNINGSGRUPP GOTLAND

Gemensamma aktiviteter

Lista över aktiviteter som respektive kamratförening, Fredsbaskarna Gotland, Gotlands Försvarsmuseum, Flottans Män och Försvarsutbildarna har anmält att de har för avsikt att inbjuda intresserade utöver de egna leden.

13 feb Försvarsutbildarna

18.30 Seminarium "Hur försvara Sverige?" Avar, f d P18 hörsal. Anmälan senast 2014-02-03 0709-54 5 221 marielouise.werkander@gmail.com

18 mar Gotlands Försvarsmuseum

18.30 Föreläsning

25 mar Fredsbaskarna Gotland

18.30 Föredrag av fd poliskommisarie Karl-Georg Andersson, erfaren från internationellt polisarbete. prel. Marinstugan

15 apr Gotlands Försvarsmuseum

18.30 Föreläsning

April/maj Flottans män

Seminarium "Kan vi försvara oss?"

13 maj Gotlands Försvarsmuseum

18.30 Föreläsning

6 jun KA 3 Kamratförening

12.00 Nationaldagsfirande i museiparken vid Franska kasern.

10 jun Gotlands Försvarsmuseum

18.30 Föreläsning

23 sep Gotlands Försvarsmuseum

18.30 Föreläsning

14 okt Gotlands Försvarsmuseum

18.30 Föreläsning

21 okt Fredsbaskarna Gotland

18.30 Föredrag av Anders L Pettersson, generalsekreterare i ECPAT (Barnrättsorg. mot barnsexhandel), prel. Marinstugan

11 nov Gotlands Försvarsmuseum

18.30 Föreläsning

11 dec Julbön

15.00 Domkyrkan, därefter julkaffe i församlingshemmet

För mer information och senaste uppgifter, se respektive hemsida.

Tofta skjutfält är avgörande

Galten har bästa sikten. Skytten sitter i fordonet och avger eld via sin datorskärm. Vapnet är en tung kulspruta 12,7 mm. Två förbereder sig Anders Grundberg, Emil Falk och Robin Larsson inför strid.

Afghanistanstyrkan FS 25 övade på Tofta skjutfält i slutet av mars. För dem, liksom de flesta av Sveriges internationella insatsstyrkor, är skjutfältet en nödvändighet för att kunna öva och träna förbandets uppgifter. "Tofta skjutfält har varit av avgörande vikt", sa överstelöjtnant Stefan Sandberg från Livgardet, "för oss är det oerhört viktigt att kunna utbilda styrkor ex vis på bataljonsnivå. Här är i princip enda platsen i landet det är möjligt för oss". 2014 skall den svenska insatsen i Afghanistan vara avslutad. Redan nu planerar man för kommande uppdrag på andra platser, troligen Afrika. Bakgrunden är dels det internationella behovet men också att Sverige aspirerar på en plats i FN:s säkerhetsråd 2017 och då kommer man sannolikt att erbjuda FN-organisationen en svensk

fredsstyrka. Lördagen 23 mars var ett fyrtiotal personer på studiebesök för att följa en av FS 25 övningar. Den bestod i eldöverfall i kombination med minor, vägbomber och/eller pansarbrytande vapen, urdragning, bogsering av skadat fordon och understöd. En situation som styrkorna på plats många gånger skall hantera. Ett av målen med truppen är att implementera aktivt ansvar, allt från topp till enskild soldat.

Skjutfältet har 95 övningsdygn per år, + 30 dygn vid stridsvagnskjutning. Beläggningen har varit 75 % i år och planeras ha lika mycket nästa år säger Roberth Östergren, ansvarig Tofta skjutfält.

TEXT OCH FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Ny bataljonschef

Anders Eckerberg är ny bataljonschef på Gotlands Hemvärn sedan juli i år. Han ryckte in på P 18 1993 och utnämndes till fänrik 1996 och tjänstgjorde där till 2005. Därefter blev det P 4 i Skövde samt ett antal utlandsmissioner bl a Afghanistan. Anders Eckerbergs familj, fru och tre barn, har hela tiden bott i Träkumla. Nu är det slut på pendlandet. Välkommen tillbaka.

TEXT LARS-GÖRAN NYBERG

FOTO ERIK ENGLUND/GOTLANDS ALLEHANDA, FOTO@ERIKENGLUND.SE

Gotland Grand National Swedish Armed Forces Trophy

Gotland Grand Nationals (GGN) största sponsor är Försvarsmakten som överräcker förstapriset till totalsegraren, "Swedish Armed Forces Trophy". I år blev det fransmannen Pierre-Alexandre "Pela" Renet som vann sin tredje seger och tog vandringspriset, en granathylsa 15,5 cm, med sig hem för alltid.

Hans Håkansson var prisutdelare för Försvarsmakten lördag 2 november och sa efter ceremonin " Jag har aldrig tidigare besökt evenemanget, det är bara att konstatera att det är JÄTTESTORT med 2700 förare och ca 15000 åskådare. Nu gäller det att få fram ett nytt vandringspris till nästa år".

TEXT OCH FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

LUFTLAND SÄTTNING

Fällning av personal från två Transaller C 160 i kolonn. Nederst t v syns fallskärmsjägarna som hoppat från första flygplanet. Överst syns fällningen från andra planet. Fällningstekniken är för att minska spridningsytan.

Tyngre utrustning, dock ej några fordon.

Den gröna väggen, marken, kommer fort emot på slutet. Notera att man lyckas med att landa väl samlat vilket underlättar fortsatt verksamhet.

Nyligen luftlandsatt jägare. Var är jag? Vart skall jag? Många frågor men få svar just då.

Mäktig syn

Under hela Kalla Kriget taktiserade vi, och övade, för att ta hand om luftlandsättningar på nästan varenda tänkbar öppen yta på Gotland. Nu när kalla kriget är slut så kom den, luftlandsättningen, måndagen den 16 september vid Stora Tollby i Fole. Någon som har övat där?

Luftlandsättningen ingick i övningen NORTHERN COAST (NOCO) 2013, en i huvudsak marin övning som genomfördes i södra och mellersta Östersjön under perioden 6-19 september. Gotland blev dock övningsområde för verksamhet på land, en Non Combatant Evacuation Operation (NEO). I korthet handlade det om att evakueras egna civila medborgare, FN-personal, ut ur ett konfliktområde.

Ett tyskt fallskärmsjägarkompani om ca 100 man sattes in för att evakueras den civila FN-personal som tagit sin tillflykt till Fole bygdegård. Luftlandsättningen följde i stort det mönster som vi har taktiserat med. Först fälldes en säkringsstyrka, därefter en omgång personal, sedan kom materielen och slutligen resterande personal. När fällningsområdet var säkrat framryckte man mot bygdegården, tog hand om FN-personalen och eskorterade dessa tillbaka mot fällningsområdet varpå evakuering skedde med helikoptrar. Snabbt och effektivt.

Under de följande dagarna genomförde förbandet andra insatser av samma art fast då helikoptertransporterade.

Det var en mäktig syn, att se dessa fallskärmsjägare ur Luftlandebrigade 26, hemmahörande i Saarlouis (ligger på gränsen mot Frankrike), veteraner från Afghanistan och andra oroshär-

dar, dala ner från sina C-160 Transall mot åkrarna vid Stora Tollby. Tur med vädret hade de också, inga vindar som splittrade förbandet. Mig veterligt var det heller ingen som gjorde illa sig.

Det är bara att konstatera att under våra övningar lyckades vi aldrig att markera en luftlandsättning på ett sätt som kom i närheten av detta. Detta var stort, trots att det bara var ett kompani som fälldes - och med rådande säkerhetsbestämmelser. Undrar hur man reagerat om det hade rört sig om en bataljon ur ett regemente som fällts med högre fart och på lägre höjd. Men visst var de sårbara, för en opåverkad försvarare på marken. Vår taktik var rätt.

TEXT LARS-GÖRAN NYBERG

FOTO HANS HÅKANSSON, GÖRAN HELLSTRÖM, GUNNAR BRITSE OCH BENGT LINDROTH

Civilklädda hemvärnssoldater agerade som civil FN-personal. Här vid Fole bygdegård. De uniformklädda är fallskärmsjägare.

En skarpskytt avspanar terrängen genom sitt kikarsikte. Notera vapnet – en HK G3, dvs en AK4! Samma vapen som vårt Hemvärn har idag, används av detta toppmoderna spetsförband.

Omedlbart utanför Bengt Lindroths villaträdgård, Smis i Hejde, genomförde några helikoptrar en ur- och ilastning av personal.

Försvarsminister Karin Enström fanns på plats. Till vänster har hon övningsledaren för NOCO Viceamiralen Andreas Krause och till höger chefen för Luftlandebrigade 26, brigadgeneral Andreas Helmut Hanneman.

Mediaintresset var stort vid ankomsten av stridsvagn 122 Leopard. På plats var båda gotlandstidningar, radio Gotland direktsände, Aftonbladet, helagotland.se och Östnytt. "Omgruppering av vagnarna till Gotland gör att vi snabbt kan nå den högsta skyddsnivån", sa brigadgeneral Stefan Andersson, prodC Armén och ansvarig för transporten från P 4.

2008 bestämde rikets regering att det skulle förrädsställas ett stridsvagnskompani på Gotland. Det har ofta i debatten bara talats om 14 stycken stridsvagnar men det handlar alltså om ett komplett kompani, inklusive övriga fordon, ammunition och all annan kringutrustning.

Hösten 2013, börjar Försvars-

makten komma i mål med uppgiften. Onsdag 9 oktober kom den första av två transporter stridsfordon med ordinarie morgonfärja från Oskarshamn, den andra transporten kom veckan därpå. Gotland har återigen stridsvagnar, denna gång av absolut modernaste slag, stridsvagn 122 Leopard. I förråd.

Denna förrädsställning är inte okontroversiell. Såväl inom som utom Försvarmakten har saken debatterats. En fråga som ofta ställts är huruvida det skall övas med vagnarna på Gotland eller ej. Man kan ju tycka att om det står vagnar på Sveriges bästa skjutfält så borde man väl öva med dem också. Det kostar ju pengar att bara ha materielen ståendes, varför inte passa på att öva?

Vagnarna står i förråd någonstans inne på Tofta skjutfält. Där skall de stå till den dagen kommer då ett förändrat omvärldsläge kräver att personal flygs över från fastlandet för att bemanna förbandet, öppna portarna och rulla ut. Så är det sagt idag och dessutom väldigt tydligt. Gotland har fått materielen till ett stridsvagnskompani och Skaraborgs regemente (P 4) har fått ett avsides beläget förråd.

TEXT LARS-GÖRAN NYBERG

FOTO LARS-GÖRAN NYBERG, FÖRSVARSMAKTEN, GÖRAN HELLSTRÖM, MAGNUS FRANSSON

Leoparderna är framme någonstans på Tofta skjutfält och körs av till sina platser. Bevakningen av förråden blir Gotlands Hemvärns uppgift

Vagnen är tysk, tillverkad av Krauss-Maffei och anses vara den bästa tunga stridsvagnen genom tiderna. I alla avseenden, skydd, vapenverkan och rörlighet är vagnen ett oöverträffat kraftpaket, även i mörker. Sverige har köpt 120 stycken, de första 29 sattes samman i Tyskland medan de övriga 91 licenstillverkades i Sverige av Bofors (torn) och Hägglunds (chassi). Leverans till Försvarmakten skedde 1996-2002. En besättning på 4 man, kör den dieseldrivna vagnen i 70 km/h i 340 km på väg innan

det måste tankas. Med den slätborrade 120 mm kanonen bekämpar man mål på upp till 4000 m avstånd, dessutom finns två 7,62 mm kulsprutor samt 8 rökkastare. Vagnen medför 42 skott till kanonen, pansarprojektiler (pilar) och spränggranater. Verksamheten i mörker, körning och strid, klaras med passiv IR. Stridsvikten 62 ton, längd 7,77 m (9,97 m med kanonen framåt), bredd 3,78 m, höjd 3,12 m och markfrigång 0,5 m.

Fakta Stridsvagn 122

Hallbro överlämnad och invigd

Chefen Amf I inviger Hallbro. Till höger major Fredrik Brunström med den symboliska nyckeln från Försvarets materielverk (FMV).

Fredagen den 24 maj, en gråmulen dag, överlämnades den nya förläggningen på Tofta skjutfält till Försvarmakten och blev samtidigt invigd. Chefen Amf 1, överst Ola Truedsson, tog emot den symboliska nyckeln från FMV och klippte bandet som utgjordes av murgröna. Han överlämnade den symboliska nyckeln från FMV. Förläggningen fick det mycket passande namnet Hallbro. Efter denna ceremoni skedde rundvandring följt av lunch. Hallbro är avsett att härbärgera upp till 40 soldater i 10 rum med 4 bäddar i varje, en i varje hörn. Borta är tvåvåningssängarna men plåtskåpen finns kvar fast i en ny skepnad med smartare inredning. Dessutom finns två rum med hotellstandard för inkvartering av befäl.

Självklart finns en matsal med ett kök av lite enklare slag, ett serveringskök. Vidare finns bland annat vårdlokal, lektionssal, förrådsut-

rymmen, instruktörsrum, tvättstuga, torkrum och ett datarum för soldaterna. Hela området är inhägnat och klarar givetvis gällande krav avseende vapenförvaring.

Som "kasernchef" fungerar Gunnel Åkerbäck från Gotlandsgruppen. Det vill till att det finns någon som håller ordning på detta nybygge så att den håller sig fräsch och fin in i framtiden.

Det är förvisso anställda soldater som skall bo här och inte värnpliktiga men det tar leran på skjutfältet inte hänsyn till. Byggnationen har genomförts av Nybergs Entreprenad AB och kostat ca 26 miljoner. Lokalerna är ljusa och trevliga och hela anläggningen smälter fint in i omgivningen.

TEXT LARS-GÖRAN NYBERG

FOTO LARS-GÖRAN NYBERG, GÖRAN HELLSTRÖM

Vårdlokalen. Viss skillnad jämfört med källarna på Wisborgsslätt.

Lektionssal med 40 platser.

Interiör från ett logement.

Fortsatt positiv utveckling

Det har nu gått drygt fem år sedan vi invigde vårt museum. För att vara riktigt rätt kan vi lägga till några månader, ty under 2008 startade vi med Bodiskoutställningen (200 år sedan ryssarna ockuperade Gotland), men vi visade då även fordon och pjäser. Museet har under åren utvecklats positivt, från omkring 2000 besökare första året till över 9000 under 2013.

Denna utveckling har varit möjlig tack vare ett omfattande frivilligt arbete av ett 40-tal av våra medlemmar. Jag vill särskilt nämna några förbättringar som genomförts under 2013. Genom Leaderprojektet har vi bl.a. fått fyra nya lokaler, en informationsplats och en lekplats till stor glädje för barnen. Arkiv och bibliotek har utvecklats och systematiserats. Förbättringar av utställningarna Lager Lingen och Andra världskriget har genomförts. Vid Skans IV har uppbyggnaden av flygdelen kommit en bra bit på väg.

Vad ligger närmast att i framtiden?

En grupp inom styrelsen har åtagit sig uppgiften att, som det är formulerat i kommande verksamhetsplan, "Utreda museets framtida ägar- och organisationsstruktur". Tanken är att säkra museets framtid, kanske genom att bilda en stiftelse eller fastighetsbolag för våra byggnader och driva den verksamheten för sig, men också göra det möjligt att rekrytera medlemmar direkt till en nybildad ideell museiförening. A 7 kamratförening har länge yrkat detta. Liknande strukturer finns vid flera av museerna inom vårt nätverk SMHA. Resultatet skall gruppen redovisa i form av ett förslag hösten 2014. Det är också viktigt att vi utvecklar vår marknadsföring så vi får fler besökare. Under nästa sommar satsar vi på att flygdelen skall vara "visningsbar" och öppen samma tider som museet i övrigt. Det är alltid bra att komma med något nytt och jag tror att det kommer att locka besökare. Jag vill också understryka att det är viktigt att få igång våra tänkta uppvisningsgrupper som är redovisade på annan plats i tidningen.

En utredning om KA 3 museums framtid kommer att göras tillsammans av KA 3 kamratförening och Gotlands Försvarsmuseum. Läs mer i Rutger Bandholtz ledare på sidan 48.

Vi har under sommaren haft många familjer som besökt museet. Jag tror att ett skäl till detta är vår "lekpark" som lockat. Jag önskar vi kan gå vidare med upplevelser för barnen och där är min vision att bli ägare till, eller få nyttjanderätten till, marken bakom Stridsfordonshallen. Där skulle vi kunna skapa en "trollskog" full med upplevelser för barnen.

Kanske kommer jag att kunna sitta där på en stubbe som ett gammalt troll, till nöje för barnen. Den som lever får se, kanske blir det verkligt en dag.

Till sist vill jag tacka alla medarbetare för era insatser under det gångna året och önska ett gott slut och Ett Gott Nytt År!

ROLF LARSSON
ORDFÖRANDE

Verksamhetsplan 2014

De verksamheter som planeras genomföras under 2014 är i första hand följande.

Utreda museets framtida ägar- och organisationsstruktur.

Utkast till plan föredras vid extra föreningsmöte hösten 2014. Slutligt förslag klart att föreläggas årsmötet 2015.

Översyn av marknadsföringsplan.

Ut- och ombyggnad i Skans IV.

Fortsatt uppbyggnad av utställningarna vid flygdelen. Utbyggnad av staket för att säkra Skans IV och flyganläggningen.

Överta Skans IV från "kyrkan".

Ansöka om medel vid Länsstyrelsen för att täta taket på skansen.

Förbättra utställningar i huvudbyggnaden.

Enligt särskild plan.

Utveckla arkiv och bibliotek.

Översyn och komplettering

av utställningarna i övriga tre utställningshallar samt planera för ny utställningshall i bottenvåningen av Byggnad II.

Underhåll av museets byggnader.

Enligt särskild plan.

Komplettering av utställningen "dansk-lübska flottan".

Samarbeten.

Tingstade hembygdsförening och Gotlands Museum. Kontakta Campus Gotland om möjlighet till samarbete.

Fortsätta inventering enligt datasystemet "Primus".

Utveckla restaurang- och butiksdel samt "upplevelsedelen".

F d bastun vid träsket.

Planering av verksamheter i och omkring.

Rekrytering av frivillig personal.

Föratt museets verksamhet på lång sikt kan säkras.

Ordförande	Rolf Larsson
vice ordf	Anders Österberg
Sekreterare	Nils-Åke Stenström Kassör Robert Knutas
Ledamöter	Svenerik Johansson, Mats Ekeröth, Robert Östergren och Anders Jolby
Revisorer	Tore Karlström, Magnus Fransson och Roland Snäckerström(supl)
Valberedning	Lars Boström (smk), Leif Svensson och Hans Klintbom

www.gotlandsforsvarsmuseum.se

Ulf Nilsson, Rolf Larsson, Lars Ellebring och Roberth Östergren genomförde kontroll före nedsättning.

Flygpropellern har landat på rätt plats

På Visborgsslätt, framför de kasernerna i regementsparken, finns bl a tre föremål som representerar Sveriges Försvarsmakt. Ett ankare, en kanon och en propeller, symboler för marinen, armén och flyget. Propellern har varit utflugen under drygt fyra år. Genom idogt och ihärdigt arbete av framförallt Lars Ellebring och Rolf Larsson från Gotlands Försvarsmuseum, var det dags för propellern att landa på rätt plats.

Den exakta platsen där propellern skall stå är bestämd i samråd med Pernilla Johansson, stadsträdgårdsmästare i Regionen.

Tisdag 29 oktober placerades propellern på plats av Roberth Östergren och Ulf Nilsson och samtidigt kunde Rolf Larsson och Lars Ellebring nöjsamt pusta ut.

TEXT OCH FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Malin Martis, Karin Hjort och Bertil Wessmans tillsammans med delar av Sax on Four och Officerskören.

Premiär för Karin Hjort

Årets julbön genomfördes 12 december i domkyrkan och för Karin Hjort var det premiär att delta i detta sammanhang. Hon höll sin betraktelse om att resa nu och förr, frivilligt eller under tvång. Den var lättillgänglig, tankvärd och minnesrik.

Innan dess hade Rutger Edwards hälsat de cirka tvåhundra femtio besökarna välkomna. Det största antalet på flera år och mycket trevligt att många utanför de militära kretsarna hade kommit till årets julbön. Gotlands Officerskör, under ledning av Bertil Wessman, sjöng ett flertal välkända julsånger med Sax on Four på blås och Malin Martis som solist. Korumslag, trumspel som signalerar korum, framfördes även i år, fast mitt i programmet. Organist var Claes Holmgren.

Julbönen arrangeras av P 18, A 7 och Lv 2 kamratföreningar som tog över traditionen 2005 av Gotlands Regemente och julbönen möjliggörs av Gotlandsgruppen genom Hans Håkansson.

Delar gör även Gotlandsgruppen, KA 3 kamratförening och Flottans Män. Efter julbönen var kaffeborden uppdukade i församlingshuset, där Bengt Hammarhjelm tackade kamratföreningarna och pastor Karin Hjort emerita för en väl genomförd julbön.

TEXT OCH FOTO
GÖRAN HELLSTRÖM

Åke Wallin inspekterar fanborgen. Efter julbönen frågade Christer Arweström om KA 3 kfm medverkan. Jag skall ta uppfrågan och det finns onokligen plats för en fana till, sa Rutger Edwards.

Fanöverlämning

Gotlands Reservofficerssällskap bildades 1958. En reservofficer är en värnpliktig soldat som genomgått militär befälsutbildning och deltidsanställts vid militärt förband. Reservofficerarna anlätades främst som förstärkning till det aktiva befälet vid repetitionsövningar. Under Kalla kriget var intresset som störst för verksamheten och sällskapet hade som mest 100 medlemmar, ur de vapenslag som fanns på Gotland.

1986 fick Sällskapet sin fana. 1987 arrangerade sällskapet förbunds-

mästerskap på File Hajdar och 1988 Reservofficersförbundets årsstämma på Fårö.

År 1999 höll sällskapet sitt sista årsmöte och förklarades då vilande. När verksamheten avslutades 2013 bestod styrelsen av ordförande Henry Sundgren, vice ordförande Hans Klintbom, sekreterare Sune Ronqvist och kassör K-G Runnander. Penningsummor hade under 2012 donerats till såväl Gotlands Försvarsmuseum som Gotlands Officerskör.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM
FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Hans Klintbom överlämnar fanan till Rolf Larsson. Henry Sundgren hade innan överlämningen uppläst överlåtelsehandling. Fanan förvaras i GFM förråd.

Några av deltagarna; Henry Larsson, Rutger Bandholtz, Mats Ekeröth, Trygve Härviden, Henry Sundgren, Ola Olin, Sten-Göran Åman, Jan-Eric Edmark, Kjell Pettersson, Leif Svensson (skymd), Magnus Fransson, Mats Annerstedt, Svererik Johansson och stående Folke Ansén.

Vid middagen tog Lars Boström ton med Anders Österberg, Lars Gibson, Sten-Göran Åman, Ola Olin, Jan-Eric Edmark och Roberth Östergren, närmast lyssnande.

Årsmöte med celebra gäster

Torsdag 4 april genomförde Gotlands Försvarsmuseum, GFM, sitt årsmöte i Tingstäde. 35 personer hade infunnit sig. Ordföranden Rolf Larsson hälsade välkommen och vände sig särskilt till gästerna, chefen för Sveriges militärhistoriska arv, SMHA, Carl Zarmén och försvarsantikvarien vid SMHA, Erik Broberg, och förklarade därefter mötet öppnat.

Medlemskapet i GFM består av de tre kamratföreningarna ur P 18, A 7 och Lv 2. Dessa inbetalar årligen 1 (en) krona per medlem. Därmed är samtliga registrerade medlemmar i de tre kamratföreningarna, per automatik, även medlemmar i Gotlands Försvarsmuseum.

GFM ekonomi är god och den ökade satsningen på marknadsföring har gett resultat, nära 8000 besökare passerade grindarna under 2012. En imponerande siffra. Alla dessa genererar dock inte inträdesavgifter till museet, många kommer för att nyttja restaurangen, besöka loppmarknaden, åhöra föreläsningar eller delta i andra evenemang.

De stadgeenliga punkterna i dagordningen klubbades raskt igenom, och styrelsen fick ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Valberedningens förslag till ledamöter och funktionärer föredrogs av Lars Boström. Förändring sedan tidigare var att Svererik Johansson, ur A 7 kf, ersätter Östen Sjöblom som av sagt sig förnyat mandat. Funktionslistan finns publicerad på sidan 8.

Slutligen riktade ordföranden ett varmt tack till alla, ingen nämnd och ingen glömd, som under året bidragit till utvecklingen av Gotlands Försvarsmuseum.

Efter mötet bjöd GFM på en närande måltid, sillmacka, samt rostbiff med potatisgränting. Vid kaffet genomfördes en ceremoni där Gotlands Reservofficerssällskaps fana, av Henry Sundgren, överlämnades till Gotlands Försvarsmuseum.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM

FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Rolf Larsson i mitten med gästerna från SMHA Carl Zarmén t v och Erik Broberg t h.

Lasse Larsson var ofta sysselsatt med att serva gästerna. I köket jobbade Saithong och hennes kollegor för fullt.

Museet har i år haft sin bästa säsong hittills. Med drygt 9000 besökare när entréer, loppis och matgäster är hopräknade.

Speciellt restaurangdelen har haft en bra ökning i år säger Lars Larsson. Men gruppbesöken har också ökat.

Under året smygöppnade museet sin flygva-penutställning med att ha öppet två dagar i veckan. Naturligtvis är sommaren den största och viktigaste tiden då det var öppet sex dagar i veckan. Då behövs sommarpersonale på plats och de viktiga museievärdarna.

Egentligen en bra rytm så att iordningställande av olika utställningar kan ske under höst och vår/vintern.

Föreläsningsserien, som genomförde sin tredje säsong, hade bl a storpublik vid föreläsningarna om DC 3:an och om de estniska Skogsbröderna. Prylmarknaden är viktig som besöksindragare och sköts av Eskil Gahnström.

PUB-kvällarna var ofta välbesökta som vid Valborg "After Brasa" och "Oktoberfest" när också strålkastaren lyste upp himlen.

I augusti var det en bejublade teaterföreställning "Fältpost 41121" med Solveig Faringer. Färö mopedklubb, P 1800-klubben, konfirmander, Röda Korset, fibergruppen, en MC-klubb, rally mål/start, Lv-Regementet, hemvärnet och många ytterligare grupper till har varit här. En turistgrupp med tre bus-sar hittade också till oss.

TEXT OCH FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Kallelse till GFM årsmöte 2014

Gotlands Försvarsmuseum har årsmöte torsdag 24 april 2014 kl 18.00 i Tingstäde.

Anmälan om deltagande www.gotlandsforsvarsmuseum.se eller 0498-27 43 57.

Välkomna! Styrelsen

T v Föredragshållaren Anders Sjöquist och t h ordföranden i Fredsbaskrarna Mats Ekeröth.

Fredsbaskrarna Gotland anordnade 22 oktober samling med föredrag i Marinstugan på Hällarna. I linje med den samverkan vi påbörjat mellan föreningarna på Gotland, var samtliga kamratföreningars medlemmar inbjudna. Alla föreningar, Flottans män, GRKF, A 7 kf, Lv 2 kf och KA 3 kf var också representerade.

Föredragshållare var överläkare Anders Sjöquist, som var läkare ombord i HMS Carlskrona under Operation Atalanta, ME 02 och ME 03, d.v.s. insatserna mot pirater i Adenviken. Han inledde med att teckna en bakgrund till varför det förekommer piratverksamhet i området. Det beror bl.a. på utfiskning som gör att det inte går att leva på fiske. Detta i kombination med mycket god tillgång på vapen och att det är en enkel och effektiv affärsidé gör att steget till piratverksamhet är lätt. Och det är mycket stora pengar som är aktuella som lösenpengar för kapade fartyg och kidnappade besättningar. Anders Sjöquist beskrev hur en typisk piratattack kan gå till och vilka motåtgärder som rederierna har vidtagit. Motåtgärderna är bl.a. beväpnade vakter ombord, taggtråd på relingarna, konvojering etc. Antalet attacker har också sjunkit drastiskt.

Carlskronas ordinarie besättning var förstärkt med bl.a. helikopterenhet om 11 personer med två helikoptrar och en bordningsstyrka om 11 man. Dessutom fanns en stödenhet i Djibouti om 12 personer. Medelåldern var 37 år och antalet kvinnor var 24 stycken eller 16%. Sjukvårdsresurserna var fyra läkare och sex sjuksköterskor och de hade resurser att genomföra kvalificerade kirurgiska ingrepp ombord. Turligt nog fick de mest ägna sig åt daglig sjukvård. De allvarigaste fallen var bl.a. splinter i ett ben, en blindtarmsinflammation, tarmvred och en ful sårskada.

De 30-talet mötesdeltagarna fick ta del av ett personligt och intressant föredrag med lite annan vinkling än de vanligtvis helt militära vinklingarna.

TEXT RUTGER EDWARDS

FOTO STIG SKALLAK

GFM har haft många besök av grupper under året. En av de mer spektakulära var Mustang-klubben som kom på besök 24 augusti för lunch.

Ett 80-tal personer kom med 40 bilar som var nyputsade och blänkte på Förrådsgården.

FOTO LARS LARSSON

Lopp i München med besök i Hitlers örnäste

I början på oktober reste 16 löpare ur P 18 IK löparsektion till München för att delta i München hel/halvmara samt 10 km lopp. Start och mål var förlagt till olympiaparken mitt i stan, målet låg inne på olympiastadion som användes vid olympiska spelen 1972. Bäst på helmaran var Jan-Åke Westerlund, på halvmaran var förre P 18 majoren Per-Ola Hallberg snabbast på 1.33,39, bästa presta-

tionen svarade nog förre hantverkaren på MKG Sylve Engström för som vann milloppet i H 70 klassen på 48,08.

Dagen efter loppet genomfördes en uppskattad utflykt till Kehlsteinhaus mera känt som Hitlers örnäste som är beläget på 1834 m höjd ovanför Berchtesgaden i södra Tyskland nära gränsen till Österrike.

Bygget av örnästet startade 1937 och var slutfört i augusti 1938, dock höll Hitler bygget hemligt för det tyska folket och det visades upp offentligt först i april 1939. Fram till andra världskrigets utbrott använde Hitler örnästet för representation och besök, under krigsåren besökte han sällan platsen.

För att komma de sista 6 kilometrarna upp till berget fick vi åka med specialbussar eftersom lutningen på vägen var stor, höjdskillnaden från vi startade till parkeringen under örnästet var 800 m.

Väl framme på parkeringen gick vi in i en tunnel i berget som var 120 m lång, där inne låg hissen som tog oss 130 m upp till själva örnästet.

Utsikten från berget var otrolig, vi hade tur med vädret så man såg flera mil iväg.

TEXT OCH FOTO ANDERS ÖSTERBERG

Flytt 9 oktober av Lansens från den tillfälliga platsen vid Stridsfordonshuset. Den nya platsen är museets flygvapenutställning vid Skans IV.

Lyftet genomförs av en man medan nio staketexperter noggrant övervakar det hela.

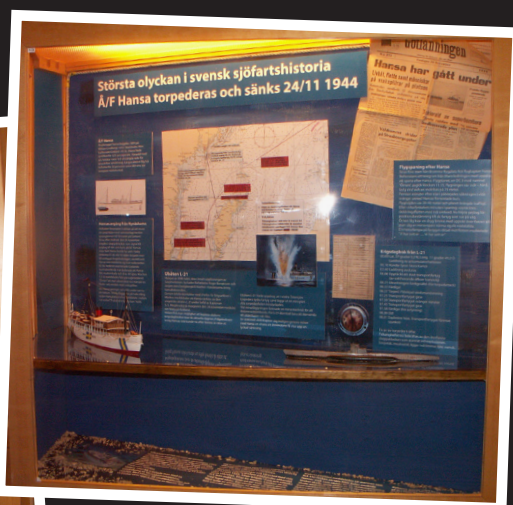
FOTO NILS-ÅKE STENSTRÖM

Nya utställningar plan 2 och 3

Monter Gotlandsbolaget.

Monter Hansa.

Monter Luftbevakning.

Utställningen "Skogsbröderna i Estland" invigs av Riina Noodapera

Monter Civilt under II VK

Monter Lager Lingen

GFM är i ständig utveckling, så mycket som ekonomi, fysiska krafter och intressen medger. Under 2013 har bl.a. nedanstående genomförts.

Huvudbyggnaden, plan 2

Utställningen om andra världskriget är slutförd. De fyra glasmontrarna innehåller nu:

- Gotlandsbolagets betydelse för sjötransporterna till Gotland under krigsåren.
- Torpederingen av passagerarfartyget Hansa 1944. Händelsen kommer att uppmärksammas i en föreläsning 2014.
- Det civila samhället under 2. VK.
- Luftbevakningen och dess "tornsvalar".
- Den 20 mm lvpjäs som fanns i anslutning till 2. VK är flyttad till Understöds huset. I dess ställe står en bemannad kulspruta m/36, dubbel, på lvtativ.
- Ett rullande bildspel med bilder från krigsåren och en interaktiv nyhetsutsändning från krigsutbrottet 1 september 1939.
- Utställningen om den nedskjutna DC-3:an är kompletterad med såväl rullande bildspel kring bärgningen som nyhetsutsändning som besökaren kan aktivera.

Plan 3

- Utställningen om Lager Lingen är klar.
- Hemvärnet har fått en egen monter.
- Utställningarna kring frivilligorganisationerna har fått bättre rubriker.
- En utställning om militära mindre föremål som hjälmar, ficklampor, handgranater m.m är under uppbyggnad. Montrarna är skänkta av Gotlands Museum.
- En plats för tillfälliga skärmutställningar är framtagen. Där hänger året ut utställningen om Estlands skogsbröder. Den planeras att ersättas 2014 med en utställning som uppmärksammar att det är 70 år sedan P 1G etablerades på Gotland.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM

FOTO NILS-ÅKE STENSTRÖM, GÖRAN HELLSTRÖM

Dubbel Lv-kulspruta m/36

...så även i Stridsfordonshuset

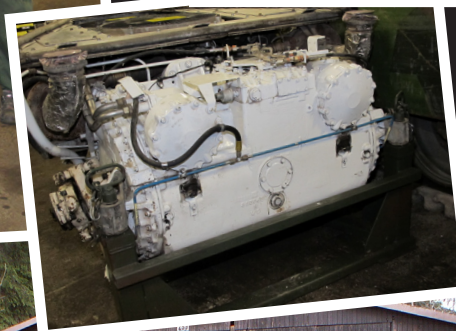
- En fyra meter lång glasmonter innehållande tillbehör till främst Centurionstridsvagnen, är färdigställd.
- En utbytesmotor till stridsvagn 104 är utställd bredvid vagnen.
- En glasmonter med modellstridsvagnar av olika nationaliteter är på plats.
- "Bemanning" av fordonen pågår. Sålunda finns i strv 74 såväl förare som vagnchef vid tornkulsprutan. I SKP för stridsledning finns nu en signalist, och genom att aktivera en brytare kan besökaren avlyssna strids-signaler. Dockmakaren Lasse Boström bygger dockorna och sköter bemanningen. Inför högsäsongöppnandet 2014 kommer ytterligare "bemanning" på plats, närmast i PBV 302. Fram till dess pågår även arbete av Åke Vestergren och Karl-Gunnar Claesson med att illuminera inuti vagnarna, de har även utfört kabeldragning till vagnarnas innerbelysningar. Besökarvänliga trappor och plattformar är under framtagande.

Närmast på bilden 7,5 cm ammunition till PVKV och strv 74, bakom en 10,5 cm övningsprojektil m/67 till centurionkanonen, stående några underkalibrerade pansarprojektiler. I mitten en fasknivar och bakom telehjälm. Längre bort BT-materiel, i det här fallet en insats till eldröret där man med hjälp av laserteknik övar skjutning. Under bänken, längst bort, en växellåda till PVKV och strv 74, närmast en koppling till stridsvagn 102.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM

FOTO LARS-ERIK THOR, RONALD JAKOBSSON

Pansarutställningen i Stridsfordonshuset har fått ett tillskott i form av en dieselmotor med vidhängande automatväxellåda till stridsvagn 104. Motorn är en tolvcyldrisk luftkyld fyrtakts direktinsprutad dieselmotor, med toppventiler och överliggande kamaxlar, på 750 hk från Teledyne Continental. Växellådan är en Detroit diesel Allison automatlåda. F v Bengt Hyytiäinen, Lars-Erik Thor, Göte Holmér och Joakim Ekström.

Alla hjulfordon som har stått uppställda i förrådet vid Skans IV har omgrupperats till ett annat fordonsförråd närmare Tingstäde, för att lämna plats för museets flygutställning som håller på att byggas upp vid Skans IV.

Pansarbandvagn (pbv). Besättning från vänster: Bengt Hyytiäinen, Ulf Nilsson och Lars-Eric Thor.

Succé för Tingstädedagen

Invigningen av GFM lekplats är precis avslutad. Vid kanten står Robert Knutas, Rolf Larsson och Annelie Söderström från Leader Gotland. Högst upp i trappan väntar godis-regn-generalen Owe Björkander på att sätta igång.

Fordonen presenterades intierat av Nils-Åke Stenström

Tingstädedagen genomfördes för första gången 25 maj, ett evenemang där Gotlands Försvarsmuseum tillsammans med socknens hembygdsförening och ett antal företag var arrangörer. För GFM:s del inleddes dagen klockan 1130 med salutskjutning vid Skans I med kanon m/1902 och den följdes av en invigning av GFM lekplats, en av komponenterna i det leaderprojekt som då var slutfört. Ovanför lekplatsen stod Owe Björkander och kastade godis till förväntansfulla barn som ilade runt för att hitta någon kola. Dagen till ära så kunde barnen köra GFM:s elbilar utan kostnad, något som flitigt utnyttjades.

Under förmiddagen genomfördes, på Förrådsgårde, också en uppvisning med ett urval av museets rullande militära fordon. I tåten kom en infanterist på cykel m/42, följd av en stridsvagn m/37 och en SKP m/42. Därefter sågs en Volvo PV 444, en pvpjtg (pansarvärnspjästerängbil)

9031 och slutligen pansarbandvagn 302. GFM disponerar betydligt flera fordon, men som vanligt är det en resursfråga vad gäller att "väcka upp" fordon som inte rullat på decennier. Ett annat hinder är att den asfalterade Förrådsgården inte är byggd för bandfordonstrafik.

Det var premiär för öppnandet av museets Flygvapenutställning vid Skans IV. Visningar genomfördes av flyggruppen.

Under dagen var loppis, restaurang och café tillgängliga. Tross m/ä var grupperad på Förrådsgården och serverade såväl ärtsoppa som hamburgare, varm korv och drycker. GFM stod också till tjänst med försäljning av varm korv vid Skans I.

Från klockan 1700 var det PUB i Försvarsmuseet. Försiktiga beräkningar ger vid handen att runt 700 personer besökte GFM under dagen.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM
FOTO GÖRAN HELLSTRÖM, LARS-ERIK THOR

Uppvisning med strålkastare m/37

GFM Strålkastargrupp hade sin första uppvisning 26 oktober på museets pubkväll. Gruppen består av Göran Hellström, Eric Engström, Karl-Gunnar Claesson och Åke Vestergren.

Förberedelserna började för ett år sedan när maskinvagn och strålkastare klickades igång. Då var Bertil Eklund och Sivert Hultqvist från KA 3 kf med som expertis. Grejerna är 76 år gamla, strålkastaren m/37 är 150 cm och ljusstyrkan motsvarar 12.000 60-W-lampor och når c.a 1,2-1,5 mil. Maskinvagnen ger 150 A och 70 V likström. Totalt kom 73 personer till museets pub-kväll, säkert kom flera för att se uppvisningen. Platschefen Lars Larsson var mycket nöjd med kvällen och tyckte att uppvisningen var lysande.

I planet Socata TB 10 satt Putte Åman och Jan Åhlberg från FFK Gotland. Gruppen lyste i kapp med strålkastaren, alla var nöjda och som Åke Vestergren sa "det var en lyckad kväll".

TEXT GÖRAN HELLSTRÖM
FOTO LARS-ERIK THOR, NILS-ÅKE STENSTRÖM

Eric Engström berättade bl a om kolstavar och ljusbågar

Samling utanför Miliseum i Skillingaryd; Christina Ahrling, Robert Knutas, Stefan Melin, Bengt Hyytiäinen, Lasse Boström, Owe Björkander, Anders Nilsson, Svenerik Johansson, Jan-Erik Edmark, Olle Gardell, Åke Vestergren, Kjell Pettersson, Ola Olin, Folke Eriksson, Mats Annerstedt, Rolf Larsson, Tor Karlsson, Hilding Nilsson, Göte Nilsson, Sinikka Nilsson (delvis skymd), Östen Sjöblom, Lars-Erik Thor, Leif Svensson, Mona Eldnor, Agne Ahrling (skymd), Jöran Eldnor, Göte Holmér, Karl-Gunnar Claesson, Ulla Björkander, Ulf Nilsson och Joakim Ekström,

Årets volontäresa gick till utbåtsmuseet i Kiel, Beredskapsmuseet utanför Helsingborg och Miliseum i Skillingaryd. Gruppen bestod i år av 30 förväntansfulla volontärer som började sin resa 28 maj. Via Oskarshamn gick resan genom Småland, Blekinge och Skåne över Öresundsbron till Rödbby, Puttgarden och målet Lübeck. Där övernattade vi på IBW Hotel Aqua Marin. Efter en klassisk frukost på hotellet styrde bussen norrut med den utomordentlige föraren Anders Häglund. Målet var ubåtsmuseet i Kiel. Där såg vi ubåt U 995 som vi även kunde studera invändigt. Trångt, inget för

Olle Gardell studerar ubåten U 955

Jöran Eldnor, Sven Engkvist (ansvarig Miliseum) och Rolf Larsson,

personer med klaustrofobi. Noterat på toadörren var att toaletten inte fick användas på större djup än 25 meter.

Några data om U 995: Den deltog i frontuppdrag från juni 1944 till den 8 maj 1945. Sänkte sex fartyg, fem sovjetiska och ett amerikanskt. Ubåten kom efter krigsslutet i norskt ägo, men återköptes av Tyskland för summan av en (1) D-mark. U 995 är den enda av sin typ som finns bevarad. Idag ligger hon vid Laboe Marina vid Kiel.

Sedan åkte vi till Puttgarden för lunch och mycket tid för egen shopping. Därefter mott Köpenhamn för övernattning på Copenhagen Star Hotel. Under kvällen intogs middag och Köpenhamn kunde besökas på egen hand.

På morgonen avfärd med färja från Helsingör till Helsingborg. Där besökte vi Beredskapsmuseet för att sedan fortsatta till Skillingaryd och Miliseum.

Miliseum Skillingaryd ingår i Sveriges Militärhistoriska Arv (SMHA) och drivs av Stiftelsen Regementsheden Skillingaryd med Vaggeryds kommun som verksamhetsansvarig.

Skillingaryd är känt för sin månghundraåriga militära övningsplats. Här övades indelta soldater redan under 1600-talet. I dag är både byggnader och miljö inom Skillingaryds läger statligt byggnadsminne. Militär verksamhet pågår dock fortfarande.

Museet visar främst de indelta soldaternas och deras familjers öden genom Sveriges historia och deras hårda levnadsvillkor både hemma på soldattorpet och under krig. I museet var det full verksamhet bl a ett bygge av ett soldattorp.

Under 1900-talet har artilleriet varit det truppslag som syns och hörts mest i Skillingaryd. Därför visar museet även en del av de kanoner som använts och deras terrängbilar. Ingenjörtruppernas nationella museum finns också på plats med sin historia, de ingår som en del av Miliseum.

Under hemresan hade Lasse Boström skrivit en del frågor från de platser vi besökt och som alla nu skulle svara på. Anders Nilsson hade flest rätt. Klockan 2400 var vi åter i Visby hamn, efter en mycket trevlig och lärande resa. Bustransporten genomfördes av Tottes Bussar och var som vanligt till stor belåtenhet.

TEXT ROBERT KNUTAS OCH LARS BOSTRÖM
FOTO STEFAN MELIN (GRUPPBILD), ROBERT KNUTAS

I Hangar I finns bl a en J 35 Johan som var den sista versionen av Draken.

Flyget klart för visning 2014

Våren 2011 så blev det dags att utöka Gotlands Försvarmuseum (GFM) med en flygavdelning. Flygplan och kringutrustning fanns redan på ön då Gotlands flygmuseum (GoFF) slutligen nått vägs ände efter att ha legat i träda i många år. SMHA och styrelsen för Gotlands Försvarmuseum beslutade att det var dags att agera, nästan alla inblandade i f.d. GoFF ville också se en lösning på detta.

När beslutet att flytta flygplan och materiel kom så var det hårt arbete som gällde. Det var väldigt mycket som skulle sorteras och inventeras. Staten var ägare till de allra flesta flygplanen, av de 14 GoFF-flygplanen var staten ägare till 10 st. En hel del av markutrustningen var även den deponerad av staten.

SMHA fördelade materielen och tog nödvändiga kontakter i övriga ärenden. GFM med ordförande Rolf Larsson i täten ordnade bl.a. med allt det vi kunde tänkas behöva för att genomföra flytten lokalt. De flesta av flygplanen blev kvar på Gotland. Fyra flygplan tilldelades Bunge/Färösund och GFM erhöll totalt åtta flyplan och helikoptrar.

Tyvärr så försvann f.d. GoFF:s verkliga "pärla" J 29F Tunnan till Aerooseum Göteborg-Säve och Sveriges Drakenmuseum i Skåne fick en SK 35 (skolversionen av Draken).

Vi hade stor hjälp från F 17 G:s personal som vid åtskilliga tillfällen hjälpte till med mycket, främst att flytta tung material. Flygvapenmuseum i Linköping har också bidragit med mycket, inte minst med kunnig personal på plats i Visby. Efter många intensiva månaders arbete så blev det dags för dessa Drakar, Viggas m.fl. att företa sin sista(?) resa på väg 148, då med Gotlands Åkericentral som piloter. Allt fungerade mycket väl och så vitt jag vet så blev det inga skador på flygplanen eller trädgårdar längst den 22 km långa nattresan. Andra resan till Bunge förlöpte om möjligt ännu bättre.

Första året var det ett tufft arbete att få någorlunda ordning på det kaos som rådde i vår "Hangar I" och i Skans IV i Tingstäde. Många av GFM:s volontärer gjorde ett utmärkt arbete trots kyla och utan tillgång till rent vatten, men de fixade tillsammans att få ordning på saker och ting. Så småningom utkristaliserade sig en flyggrupp på GFM, vi blev en fyrgrupp av väldigt kunniga "gubbar".

Sten-Göran "Putte" Åman, Jan Edmark, Ola Olin och jag arbetar i princip två dagar i veckan under större delen av året med att skapa en flygavdelning i Tingstäde. Vi har hela tiden haft ett gott stöd från GFM och har haft "bra flyt" i verksamheten. I Skans IV har Putte, Janne och Ola fixat till en fantastisk fotoutställning som täcker 100 års flygande på ön.

I Stril-avdelningen är det snart en fungerande presentation av svensk stridsledning. Janne och Ola har tillbringat många timmar där under skansens mäktiga tak.

Putte och undertecknad har tagit sig an Hangar I med flyg-

plan och kringutrustning, självklart hjälps vi alla åt när behovet är påkallat. I Hangar I finns också en "Testutrustning" till flygplan 37 Viggan, naturligtvis så fungerar detta också. Denna "testbuss" var tänkt att användas en bit in på 2000-talet, men så blev det nu inte. En intressant jämförelse är att de komponenter/datakraft mm som fanns i denna stora utrustning numera ryms i handdator år 2013, en svindlande fart på teknikens framsteg.

Vårt Drakenplan 35429, Petter 57, har fått en "hangar" eller kanske snarare Tingstädevarianten av de så kallade Törebodabågarna, alltså beredningsplats för bl.a. vårt svenska jaktflyg(motsv) under kalla kriget.

Under 2013 har vi i flygavdelningen även fått en Hangar II, de fordon m m, som tidigare förvarats där, har fått nya boplatser nära Tingstäde. I denna hangar skall vi på sikt bygga ihop en Lansens som nu är sönderplockad i olika delar, dessutom förvaras i hangaren alla delarna av en rysk AN 2 som "flydde" till Gotland i maj 1987. Vänliga, fantastiska människor på GFM och "försvaret på ön" har hjälp och stöttat oss. Nu har vi till och med en fungerande verkstadslokal i Hangar II så vi kan nu arbeta i varm och skön miljö!

Våra visioner för framtiden är att ha flygavdelningen visningsbar våren-sommaren 2014. Hangar II är tills vidare stängd för "vanliga" besökare tills Lansens 32502 är uppbyggd.

För att få Lansens som ett visningsbart flygplan behöver vi först och främst hämta vingarna i norra Sverige och transportera dessa hit till ön. En intressant utmaning. I Skans IV har vi ännu en del arbete att göra med att visa Flygvapnet på Gotland och även det svenska militärflyget genom åren.

TOR KARLSSON
GFM FLYG

Ola Olin, Tor Karlsson och "Putte" Åman.

Luftbevakningen

Under 1920-talet organiserades det gotländska luftförsvaret/bevakningen vid en luftbevakningscentral (Lc) i Tingstäde, organiserad av A 7. Runt kusten, på höga platser, placerades luftbevakningsstationer (Ls) och helst i samverkan med flottans kustsignalstationer. Förbandet som handhade den optiska luftbevakningen på Gotland var Luftbevakningskompaniet som var organiserat av Gotlands infanteriregemente I 27 (senare I 18) I luftbevakningskompaniet ingick 24 stycken luftbevakningsstationer. Bemanning var landstormsmän och under skolloven även skolorungdomar.

1936 flyttade luftbevakningscentralen från Tingstäde till Donnerska husets källare i Visby. Vid krigsutbrottet 1939 fanns 16 luftbevakningsstationer färdigställda på Gotland som utökades till 24. Under kriget var centralen bemannad dygnet runt t o m 1945. Posten vid Ls rapporterade via telefon till Lc sina iakttagelser var flygplanet upptäcktes, färdriktning, antal, nationalitet samt verksamhet m m.

I riksdagsbeslutet 1948 överfördes luftbevakningen i sin helhet till Flygvapnet.

1952 flyttade Lc från Visby till en före detta bunker vid Tingstäde fästning och kom att heta Luftförsvarscentral (Lfc) G1 "Tigern". Fram till 1950 talets senare del kopplades Ls samtalen till Lfc via telefonstationen på orten. I slutet av 1950 talet automatiserades telenätet på Gotland. Den fasta förbindelsen till Lfc gjorde att rapporteringen snabbades upp betydligt.

1962 öppnades Bungeskolan, där det under sommartid arrangerades kurser för flyglottor. Efter genomgången kurs skulle man kunna tjänstgöra i luftbevakningsstationer, växeltelefonist eller vid plottingbord i Lfc. Bungeskolan var igång t o m 1991. Under dessa 29 år tillhandahölls kursplatser för mer än 10000 flyglottor.

Ett nytt datoriserat stridsledningssystem (stril 60) planerades att ersätta stril 50-systemet. Stril 60-systemet börjades byggas under första delen av 1960-talet. Den optiska luftbevakningen skulle snabbas upp från talrapportering till ett nytt system kallat OPUS. Vid driftsättningen 1974 noterades att normaltiden från LS till markering på Lfc taktikbord blev under 10 sekunder från att tidigare ha varit drygt 1 till 2 minuter.

I försvarsbeslut 1992 bestämdes att den optiska delen av luftbevakningen skulle avvecklas och vara genomförd senast 1994.

En radarstation placerades på ön sommaren 1952 bl a på grund av nedskjutningarna av spaningsflygplanet DC-3 samt Catalinaplanet samma år. Platsen för radarn blev intill fyren på Hoburgen, för att under hösten samma år flyttas till Bungenäs. Vintern 1953/54 pågick byggnation och installation av den första fasta radarstationen på Gotland, närmare bestämt på ön Furillen.

1952 påbörjade flottan bygga kustspaningsradar stationer (ksrr)

Ola Olin och Jan-Eric Edmark vid PPI-skärmen i det nybyggda STRIL-rummet

Ola Olin, med hörlurar, vid ett plottingbord eller lagesbord i Lfc.

på Gotland. Den första som byggdes var på Gotska Sandön.

1963-64 installerades på Furillen en PS-65, en ny radar med hög effekt. Under 1965 blev stationen klar för operativ drift och kunde lämna luftbevakningsvärden till radargruppcentral (Rrgc) "Rockan" vid Åtvidaberg.

Under 1970-71 byggdes och installerades två låghöjdsradarstationer PS-15 "tomradar", en i Bunge och den andra i Vamlingbo. De talrapporterade till PS-65 fram till 1974 då den nya smalbandsöverföringen "SBÖ" till fastlandet togs i bruk "Rockan". Under 1990-talet avvecklas PS 65 och PS-15.

Hos GFM Flyg i Skans 4, finns i luftbevakningstunneln LS-torn, Plottingbord (Lfc) samt Radar OP-rum PS-15.

JAN-ERIK EDMARK
GFM FLYG

En mycket sevärd utställning

Under 2012 blev fotoutställning "Flyget på Gotland under 100 år" färdig. Utställningen omfattar ca 200 bilder med text. Första bilden är av Hugo Sundstedts flygning med en Blériot XI från Gotland till fastlandet 7 september 1913. Utställningen avslutas med bilder från Visby flygplats under 2000-talet.

STEN-GÖRAN ÅMAN, GFM FLYG

Tingståde Radio firade 100 år

SAE Tingståde Gniststation i början på 1910-talet med AEG 8 kW gnistsändare enligt system "Tönende Funken" (Tingståde Hembygdsförenings arkiv).

På 1990-talet låg radioexpeditionen "någonstans på Gotland". Kjell Sjöquist till vänster, Benny Bergman till höger (okänd marin fotograf).

Uppmärksammandet av hundraårsminnet av Tingståde Radio firades på Gotlands Försvarsmuseum 9 december 2012. Runt 35 personer, övervägande radioamatörer och radiotelegrafister, hade infunnit sig. Carl-Henrik Walde var sammanhållande för evenemanget, Rikard och Christina Wärrff höll i de praktiska trådarna. En av deltagarna, Tore Gardelin, hängiven radioamatör (SM7LPM), hade kommit ända från Maputo i Mocambique.

Tre intressanta föredrag hölls av; Arne Ahlström: "SAE i 100 år" (arbetade på FMV och är författare till boken "Svenska marina kustradiostationer"), Carl-Henrik Walde: "Långväg inkl störsystemet RT-02, samt Marinens Radio (MaRa)" (var tidigare radio-byråchef på FMV) och Karl-Arne Markström: "Kommersiell radio med inriktning på marint samband" (från ÅF Technology)

Arne Ahlström hade sammanställt en 60-sidig jubileumsskrift om Tingståde radio som skall ingå i Försvarets Historiska Telesamlingars dokumentserie. De närvarande fick en preliminärutgåva av denna och ett nytryck av ett kompendium om marinens televerksamhet under åren 1900-1950. Det hade utarbetats av Gösta Brigge, telebyråchef på marinförvaltningen 1948-1968.

Carl-Henrik Walde höll ett högtidstal som innefattade en historisk exposé över sambandsutvecklingen, från den trådlösa telegrafen fram till våra dagars satellitsamband, och om Tingståde Radio och dess föregångare.

Carl-Henrik Walde hade på Arne Ahlströms underlag lämnat bilder till en enkel skärmställning som museet hade ställt ut på plan 3. GFM avser arbeta fram en permanent utställning om SAE* med förhoppning att få en radiomottagare i utställningen där besökarna skall kunna lyssna på långväg, mellanväg och kortväg. Det ställdes även i utsikt att GFM då skulle kunna få den 3 kW långvägs-sändare m/42 från SAE som nu står i Skans I. Carl-Henrik Walde underströk att Gotlands Försvarsmuseum är väl värt ett besök även av andra skäl än att se SAE.

Carl-Henrik Walde framförde avslutningsvis ett stort och varmt tack till GFM, Christina och Rikard Wärrff, samt till Arne Ahlström och ÅF Technology som tryckt boken och som stöttat evenemanget även i övrigt.

*SAE var Tingståde Radios anropssignal.

"Gamla SAE-gnistar" med Rickard Wärrff som trea från vänster.

Bengt Hyttiäinen med de fyra erövrade medaljerna. Vid sidan Simon Paul Henry från S:t Helena. Henry tog ett guld och två silver i gevär, och var den enda deltagare från S:t Helena som tog medaljer.

Fint skytte på Bermuda

Internationella öspelen Island Games är en tävling som hålls vartannat år där de deltagande medlemmarna, representerande olika öar, tävlar i olika sporter. Spelen leds av organisationen International Island Games Association (IGA) och genomförs efter turlista. Dessa spel kan liknas vid ett sommar-OS och har fler tävlande än ett normalt vinter-OS. Värden väljer att arrangera för mellan 12 och 14 sporter från en lista. År 2017 blir Gotland värd för spelen.

Spelen grundades 1985 på Isle of Man. Första gången deltog 15 öar med 600 deltagare och ledare i sju idrotter.

De deltagande öarna kommer nu från nio självständiga stater; Danmark, Estland, Finland, Grekland, Kanada, Norge, Spanien, Sverige och Storbritannien.

2013 finns följande medlemmar: Bermuda, Caymanöarna, Falklandsöarna, Färöarna, Frøya, Gibraltar, Gotland, Grönland, Guernsey, Hitra, Isle of Man, Isle of Wight, Jersey, Orkneyöarna, Menorca, Prince Edward Island, Rhodos, Saaremaa, Sark, Shetlandsöarna, Sankta Helena, Västöarna, Anglesey och Åland. I år, 2013, genomfördes spelen på Bermuda, ögruppen i västra Atlanten, med en sammanlagt yta som är hälften av Fårö, men med en befolkning större än på Gotland.

Den gotländska truppen led svårt av den 35-gradiga värmen med hög luftfuktighet. Det blev ändå många medaljer i skytte för Gotland i årets Islands Games på Bermuda.

Gotlands Försvarsmuseums medarbetare Bengt Hyttiäinen utmärkte sig särskilt med fyra medaljer:

1. Individuell guld, grovpistol (centerfire) 25 m.
2. Lag guld, grovpistol (centerfire) 25 m med Olof Widing.
3. Lag guld, standardpistol 25 m med Peter Nordgren.
4. Individuell brons, standardpistol 25 m.

Vi gratulerar Bengt Hyttiäinen till de fina prestationerna!

NILS-ÅKE STENSTRÖM

Bermudaspelets maskot och symbol var en särskild groda, "Whistling tree frog" (lat. *Eleutherodactylus johnstonei*). Den delades ut till varje medaljör, har högt affektionsvärde och Bengt innehar fyra grodor.

Gotlands Officerskör 25-års-jubileum

Den 26 oktober firade Gotlands Officerskör sina 25 år med en hejdundrande konsert i S:t Hansskolans aula. Huvudtemat var "Krutrök, serenader och lite spex". Hela 175 personer infann sig. Bland åhörarna sågs de tidigare musikaliska ledarna, Lars-Erik Gottlander och Maria Klintberg-Wessman. Sven Wessman deltog som konferencier.

Två femtedelar av Kummin.

Sånggruppen Kummin var engagerade i alla fyra akter. Gruppen består av Margaretha Lindqvist, Aina Johansson, Elizabeth Qviström, Mikael Larsson och Thomas Wahlström. Gruppen är allsidigt sammansatt och trakterar bl.a. violin, gitarr, bas, dragspel och piano.

Upplägget var två avdelningar med paus emellan, där åhörarna bjöds på porlande dryck med tilltugg. Varje avdelning bestod av två akter. Avdelning 1 hade temat Försvarsminnen. Sångarna var iförda "alla möjliga slag" av svenska militära uniformer. Akt 1 inleddes med revelj som förtjänstfullt blåstes av Pekka Hammartoft, iförd en uniform m/ä. Så följde uppställning och hissande av flaggan, varefter det framfördes såväl soldatvisor som tidsenliga schlagere.

Akt 2 hade temat Bellman och miljön var mässen. Akten avslöts med 34:an i gotlandsförsvaret, text om hur försvaret av Gotland avvecklades, på melodi "34:an" som med Per Myrberg låg på Svensktoppen i mitten på 1960-talet.

Gotlands Officerskör grundades av Stig Barke och Hans-Erik Dahlgren. Nuvarande musikaliske ledare Bertil Wessman syns längst till höger.

Avdelning 2, akt 3, hade temat Körminnen och återblick. Den inleddes med att Kummin framförde tvenne visor. Sångarna hade under pausen skrudat om till sedvanlig uniform med den vita skjortan, och marscherade nu in, sjungandes Stig Barkes text till Taubes Än en gång därän. Så följde tre manskörssånger och Min plats på jorden och You raise me up.

Akt 4 hade temat Svenska visdiktare där verk av såväl Povel Ramel som Evert Taube, Robban Broberg och Allan Nilsson, framfördes. Sedan avtackades de medverkande, och särskilt Hans-Ove Hellström som med aldrig sinande energi hade svarat för idé och planering. Avslutningsvisan blev Stad i ljus, med S-O Erlandsson som solist. Efter stående ovationer gavs två extranummer, Fragancia och En sång om frihet.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM

FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Kamrater!

Det är kul att se att regementets kamratförening lever vidare trots att det snart är tio år sedan regementet lades ned.

Årsmötet avhölls traditionsenligt vid Försvarsmuseet med förhandlingar, god utspisning och umgänge i kamratlig anda. Jag hoppas att ni uppskattade överstelöjtnant Martin Lianders föredrag lika mycket som jag gjorde. Det står visserligen att läsa om de strider som Liander och hans team utkämpade i Afghanistan i Johanne Hildebrands bok "krigare" men det ändå något speciellt att få höra en som var mitt i det hela själv berätta och dessutom få se bilder. Jag tror inte alla har klart för sig

vilka hårda strider svenska förband har utkämpat i Afghanistan.

Året KFÖ genomfördes med kustartilleristema och anfördes lysande av Lars Broström. "På spåret temat" tonades ned något (vi pansarsoldater hade nog ändå inte kunnat gissa många av resmålen) och i stället guidades vi på ett formidabelt sätt av Arne Ekman. Det var en resa från början av det gotländska kustartilleriet till det sorgliga slutet. Jag upplevde det som mycket intressant att få höra vad som funnits på olika platser i form av kustartilleri. Stort tack Arne! Till årets KFÖ gjorde vi ett experiment genom att bryta traditionen och genomföra övningen på en lördag i hopp om att få med lite yngre som kanske ännu är i yrkesverksam ålder och har svårt att komma loss i veckan. Tyvärr gav detta ganska dålig utdelning så att vi kommer att återgå till torsdag nästa år. Planen för nästa års KFÖ finns redan så denna fina tradition lever vidare och utvecklas.

Ett stort deltagande var det också på årets ärtlunch i Traume. Efter att ha avnjutit riktig soldatmat fick vi höra Bengt Hammarhjelm med tordönsstämma redogöra för hur I 18 blev P 18. Bengt är levande uppslagsverk!

En fin tradition är när vi samlas för att hedra bortgångna kamrater vid minnesstenen på Norra kyrkogården i anslutning till allhelgonahelgen. Deltagandet ökar för varje år, det är trevligt. I år skulle vi haft medverkan av vår nye präst, Karin Hjort, (Karin var pastor vid brigadstaben) tyvärr fick hon förhinder med en begravning inom ordinarie tjänst. Gotlands Hemvärnsbataljons pastor, Anders Jernberg fick rycka in och höll en fin andakt. Efter verksamheten på Norra kyrkogården mumsades det som vanligt på Märta's café. Även om Karin nu var förhindrad att delta denna gång så hälsar vi henne varmt välkommen som pastor till kamratföreningen.

En annan vi hälsar varmt välkommen är Jörgen Gustavsson som ny klubbmästare efter Olle Gardell. Varmt välkommen Jörgen och tack Olle! Jörgen är mycket aktiv inom Gotlands Hemvärnsbataljon och även chef för den fanvaktstyrka som bataljonen sätter upp, styrkan för Gotlands regementes fana vid bland annat avslutningen för tremånadersutbildningen vid Gotlandsgruppen.

Vid kommande årsskifte läggs Stockholmskretsen ned efter att ha verkat i 78 år. Jag vill framföra ett stort tack till Lars-Inge Hägle och de övriga funktionärerna i kretsen för allt nedlagd arbete och gott samarbete under åren. Samtidigt vill vi också hälsa kretsens medlemmar varmt välkomna till huvudföreningen.

När detta skrivs återstår ännu årets julbön. Julbönen genomförs som ett gemensamt arrangemang mellan kamratföreningarna och Gotlandsgruppen, på så sätt kan Försvarsmakten stödja med musik och kaffe och de anställda vid Försvarsmakten på Gotland får möjligheten att delta i en fin tradition som inte hade varit möjlig att arrangera utan de insatser som görs av kamratföreningarnas medlemmar i samverkan.

Med tillönskan om ett angenämt slut och ett Gott Nytt Kamratår!

HANS HÅKANSSON
ORDFÖRANDE GRKF

VERKSAMHETSPLAN 2014 (prel)*

2014-03-06

GRKF årsmöte kl 1800 med sedvanlig middag. Gotlands Försvarsmuseum. Se upp på annons i Gotlandspressen och information på hemsidan.

2014-05-??

Deltagande vid Finska föreningens högtidshållande av de stupades dag.

2014-06-06

Deltagande vid firandet av Sveriges Nationaldag i Fårösund.

2014-08-14

KamratFöreningsÖvning med inriktning att genomföras som fältövning under en dag. Inbjudan med detaljer presenteras i vårbrev samt på hemsidan. OBS! TORSDAG.

2014-10-09

Kamratföreningslunch kl 1200. Hemvärnsgården Traume. Se upp på annons i Gotlandspressen och information på hemsidan.

2014-10-31

Kransnedläggning kl 1400 på Gotlands truppers gravplats.

2014-12-11

Julbön kl 1500 i Domkyrkan. Se upp på annons i Gotlandspressen.

2014-12-före nyår

Utskick av gemensam kamratförenings-tidning.

2015-03-05

GRKF årsmöte med sedvanlig middag.

* fastställs slutligen på årsmötet 6 mars

SENASTE INFO PÅ
WWW.GRKF.SE

Styrelse

Ordförande	Hans Håkansson
Vice ordförande	Jan-Eric Engström
Sekreterare	Crister Persson
Kassör	Lars Brolund
Klubbmästare	Jörgen Gustavsson
Ledamöter	Anders Österberg, Lars Boström och Lars-Göran Nyberg
Revisorer	Claes Randler, Lars-Ove Hoas
Valberedning	Roland Snäckerström, Stefan Pettersson och Jan Olai(sm)

Fortfarande en samlad enhet

Från vänster: Lars David Karlsson, Kurt Korsman, Sven Larsson, Pertti Lundin, Per-Inge Persson, Osmo Fohlström, Ola Mehlqvist, Kaj Wirén, Hilding Norrby, Bengt Hellstenius och Sven Åkesson. Karl-Erik Bergström och Roger Öhrman var förhindrade att vara med.

En lätt överdrift eftersom kamraterna från plutonchefsskolan 57/58 är spridda över landet och svårigen låter sig samlas utom vid större jubileer, vilket skedde vid 25 respektive 50 års firande. Dock samlas ett glatt gäng om 13 kamrater bosatta på Gotland en gång i månaden för att begå lunch med åtföljande samvaro varvid lumparminnen, FN-tjänstgöring och yrkesliv både i det militära och civila ges stort utrymme. Denna illustra krets har sitt ursprung i 3. kompaniets skytte- och stormpionjärplutoner under ledning av den legendariske kapten Nils Thalén. Några då tjänstgörande befäl ingår också i sällskapet. Starten skedde för något år sedan i en mindre grupp och har sedan successivt utökats.

Plats för mötena har växlat alltefter den som sammankallar noga genomtänkta förslag. Platsen har ofta, men inte alltid, ursprung i den gemensamma militära bakgrunden. Bland annat har vi besökt Hallfreda gård i Follingbo varifrån våra nu avlidna kamrater Göran och Berndt von Corswant kom. Gamla regementet har besökts, Kaj Wiréns trädgård inspekterats, Sven Larssons Calvados avsmakats

och skrattnen rullat när dåvarande sergeanten Lars David Karlsson grävt i sin digra minnesbank. Aprilmötet tog form av kabarén Fältpost 41121 med Solveig Faringer i Västerhejde bygdegård. Senast sågs vi på Suderbys Herrgård följt av en flygande inspektion av nya Kasern Hallbro på Tofta skjutfält. En intressant upplevelse och kanhända början till en uppustning av öns försvar? Något vi säkert kommer att ventileras vid kommande möten.

Vi som träffas från plutonchefsskolan är Osmo Fohlström, Bengt Hellstenius, Pertti Lundin, Ola Mehlqvist, Hilding Norrby, Per-Inge Persson, Kaj Wirén, Sven Åkeson, Roger Öhrman samt då tjänstgörande befäl Karl-Erik Bergström, Lars David Karlsson, Kurt Korsman och Sven Larsson.

Vi saknar några kamrater av värnpliktiga och befäl som är bosatta på ön. Hör därför gärna av dig till Bengt Hellstenius 070-562 07 47 eller Hilding Norrby 070-320 36 40.

BENGT HELLSTENIUS

Hans Håkansson tackar Torbjörn Rimstrand för ett underhållande kåseri.

50 år sedan I 18 blev P 18

Första april 1963 åkte båtmössan av och pansarbaskern kom på, I 18 blev P 18. Händelsen högtidlighölls den gången med en ceremoni på kaserngården.

För att minnas dessa 50 år genomfördes, i Officerskassans regi, en samling den 28 september på Suderbys herrgård. Först gjordes en snabb resa in på skjutfältet för att bese den nybyggda förläggningen och det nybyggda stridsvagnsgaraget. Efter denna korta utfärd återvände vi till Suderbys för

intagande av en alldeles utmärkt silllunch. Dagen avslutades med ett kåseri av Torbjörn Rimstrand om hur det kunde gå till i början på 60-talet, i övergången från infanteri till pansar och inledningen av de första pansaråren. Det blev ett antal skrönor som gladda auditoriet präktigt. Att skröorna var sanna kunde några av åhörarna, som var med på den tiden, vittna om. En skröna behöver ju inte vara sann för att vara bra, men är den sann så är den lysande. Torbjörns skrönor var lysande. Ett stort tack för att vi fick höra dom!

TEXT OCH FOTO LARS-GÖRAN NYBERG

REDAKTÖRSSPALTEN

Kamrat läsare!

Detta blir mitt andra nummer som redaktör för GRKF-delen av vår fina tidskrift.

Jag trodde i min enfald att det skulle bli lite lättare denna gång än debuten förra året. Fel igen. Det är en lika grannliga uppgift att få till det hela och jag gör mitt bästa. Jag hoppas på fortsatt överseende med min bristande erfarenhet.

Förra året bad jag er alla om hjälp avseende skrönor. Resultatet blev inte särskilt bra, inte ett enda napp. Jag försöker igen. Jag är helt övertygad om att det i läsekretsen finns kamrater som ligger inne med allehanda vitsar och skrönor som kan få de flesta av oss att skratta sig harmynta. Skicka in era berättelser till mig, självklart är mera allvarliga historier lika välkomna. Vi gör oss alla en stor tjänst med att dela med oss av våra upplevelser från tjänsten, allvarliga som mindre allvarliga. Fundera inte på om dina upplevelser kan vara av intresse för andra, utgå från att det är så. Tveka inte – dela med dig! Adresser hittar ni här bredvid.

Självklart går det bra även med mera seriösa inslag. I detta nummer finns ett bra exempel på detta, Plutonchefsskolan 57/58 och deras träffar. Det är alltid trevligt att få artiklar utifrån (så jag slipper skriva allting själv), var gärna ute i god tid – det vill säga helst före september månads utgång.

Vill du läsa gamla nummer av Gotlandsinfanteristen/Väduren? Det går bra. Svante Hagström har sett till att alla tidningar finns tillgängliga på Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde. Där finns även alla utgivna Hjulryttare. Tack Svante!

Jag vill också göra reklam för vår KFÖ i augusti. I år prövade vi en lördag för att våra yngre, arbetande kamrater, skulle få det lättare att delta. Fungerade inte. Nu är vi tillbaka på en torsdag, närmare bestämt torsdagen den 14 augusti. Boka in den dagen, ta semester eller komplodigt, gör vad som helst men kom. Vi behöver vara fler deltagare! Bussen kostar lika mycket vare sig den är tom eller fullsatt. Kul, det har vi!

Ett meddelande från Lars Brolund, vår kassör: Årsavgiften 2014 är oförändrad, 100

kr, och tas tacksamt emot på Plusgiro 16 30 01-1 – helst före 2014-03-01. Meddela gärna eventuellt ny adress och aktuell e-postadress.

LARS-GÖRAN NYBERG

Kallelse till Årsmöte 2014

Gotlands Regementes Kamratförening
årsmöte torsdag 6/3 kl 1800 i Gotlands Försvarsmuseum, Tingstäde.
Sedvanliga förhandlingar och ärtmiddag.
Anmälan till Crister Persson.
0498-27 88 30, 070-1088274 eller persson.gotland@telia.com senast 2/3.
Se även www.grkf.se

Välkomna!

Ordförande GRKF

UPPROP!

Utgivningen av denna tidskrift medför stora utgifter. Varje inkommen krona är ett välkommet bidrag.

Du som vill stötta utgivningen med ett frivilligt bidrag, sätt in det på plusgiro 16 30 01-1.

Styrelsen GRKF

Adressändring

Crister Persson
Söderhagsvägen 26, 621 50 Visby
0498 - 27 88 30, 070-10 88 274
persson.gotland@telia.com

Kontakt för GRKF skribenter
redaktör Lars-Göran Nyberg,
Lokrume Aner 132, 621 74 Visby,
nypan@ahner.se,
0498-27 50 01, 070-835 75 65
eller
Väduren, Gotlandsgruppen, Box 2012,
621 26 Visby

Bli medlem i GRKF

Har du gjort värnplikten på I 18, P 18 eller P 1G, tjänstgjort eller arbetat på regementet?

Betala då in årsavgiften 100:- på pg 16 30 01-1. Ange namn, adress och födelsedata.

Tillhör du inte någon av ovanstående kategorier men vill bli medlem ändå – kontakta någon i styrelsen.

Vårt fina museum,
Gotlands Försvarsmuseum,
behöver din hjälp

1.
Ställ upp som
museivärd i sommar.
Värdlista kommer med
vårbrevet.

2.
Anmäl dig som
volontär i verksamheten.
Framförallt till
målare, snickare,
museiarbetare
och Tross m/ä

Anmäl dig redan idag!
Gör tummen upp till Anders Österberg
0706-671046 eller
anders_vibble@hotmail.com

In memoriam

Karl-Richard Artur Berggren avled 28 november 2012. Han vårdades ända in i de sista dagarna i sitt älskade Ygne. Endast några få dagar återstod till nittioårsdagen. Kalle tillhörde de s.k. 1940 års män. Då försvaret skulle stärkas 1939 befanns bristen av underbefäl och värningskontor sattes upp i de större garnisonsstäderna. När tåget från Stockholm mot Nynäshamn skulle avgå den 29 oktober 1940 måste extra vagnar sättas in. Kalle Berggren var en av de blivande volontärerna som skulle prova in på dåvarande I 18. Efter två dagars prov skrevs kontrakt med 53 av de 103 ursprungliga sökande. Krigsårens berömda isvintrar med närheten till finska krigens fronter gav allvar åt utbildningen. När furirskolan påbörjades 1942 återstod 24 elever. Mot slutet av utbildningen kom en morot, under förutsättning av ett fjärde år med trupp utbildning genomgicks vid arméns infanteriregementen skulle de tre bästa eleverna kommenderas till officersutbildning på Karlberg i Stockholm. Redan efter några månader upphävdes denna order. I fortsättningen skulle eleverna gå direkt från furirskolan, extraåret försvann och med detta även 1940 års män (SIC!) Kalle Berggren fortsatte inte som underofficer utan stannade kvar som underbefäl. Kalle hade drabbats av den stora kärleken. Inga och Ygne tog befälet! Kalle ångrade sig aldrig. Kalle trivdes med I 18/P 18 liksom I 18/P 18 trivdes med honom.

Per-Åke Wallin

Major Sture Karlsson, Stockholm, avled 25 januari, i sitt åttiofemte levnadsår. Han efterlämnade hustrun Karin Schibbye och sönerna Lennart, Torsten, Martin, dottern Greta samt barnbarn. Sture växte upp i Kisa och i Linköping med studentexamen 1948. Värnplikten på Gotlands regemente ledde till kadettskola och vid Karlberg till fänrik 1951. Sture blev uppskattad som en skicklig utbildare av befälskompanier. "Det hela är en fråga om regi!" kunde han säga. Krigshögskolan 1959-1961 med goda betyg, var en tid taktiklärare och FN-tjänst i Mellersta Östern 1971. Arméstaben 1974-1978. Observatör 1970-1971 i Libanon och Syrien, där kom han att engagera sig i konflikten mellan israeler och palestinier. Detta resulterade i böckerna: "Det förlorade landet 1974", "Vägen till Damaskus" 1976 och "Snitt genom Afrika" 1980. I folkvagnsbuss för han tillsammans med Karin Schibbye från Alger via Angola till Kapstaden. De ville nå innanför myterna och mötte folk i Saharas uran-gruvor. De upplevde med beklämning det sydafrikanska Soweto. Sture Karlsson som regissör fick en annan bana, då han med lokala teatergrupper i Norberg genomförde ett spel om en historisk strejk 1891-1892, en av de allvarligaste i svensk arbetarrörelse. 1977 och 1979 genomfördes spelen med framgång. Kamraterna från Gotlandstiden kände honom som den i alla lägen oförfärade, i täten för sin trupp och som en god rebell, när en sådan behövdes. Från den tiden härstammar också hans mest kända bok "Översten och jag".

Bertil Nelsson

Löjtnanten Sven "Sven-Pelle" Pettersson avled den 27 juni, efter en kort tids sjukdom. Sven blev 70 år. Den militära banan inleddes på tidigt 60-tal och de första graderna passerades som infanterist, Korpral 1961 och Furir 1962. De fortsatta utnämningarna gick via Överfurir 1965, Fanjunkare 1972 och slutligen Löjtnant 1983. Sven kom tidigt in i underhållstjänsten och placerades vid regementets trosskompani där han under många år utbildade i koktjänst. Även krigsbefattningen hörde hemma i underhållstjänsten, som mångårig Kvartermästare vid Stabs- och Trosskompaniet vid 5.Pbat. De sista åren i tjänst var Sven placerad vid Övnings- och Skjutfältsavdelningen och sysslade med säkerheten vid Lillklint jämte allehanda underhållsarbeten på fältet. Alla som kände Sven vittnar om en god kamrat som kunde tjänsten och skötte den oklanderligt. Han var en duktig musiker som hanterade dragspel och kunde sjunga. Sven var en duktig skytt som framgångsrikt tävlade både med gevär och med pistol. Det var inte bara på skjutbanan det sköts, Sven var också en hängiven jägare. Efter pensioneringen engagerade han sig i Tross m/ä och hjälpte även till med praktiska arbeten vid Bungemuseet.

Lars-Göran Nyberg

Gunnar Almquist har lämnat oss. Hans så vältränade kropp kämpade länge emot men den 27 september, nyligen fyllda 89 år tvingades Gunnar ge upp. Helt kort följer här några minnen från Gunnars levnadsbana. 1940-1941, mitt under brinnande krig, fann den svenska arméstaben att stora brister av gruppchefer förelåg inom armén. Det blev frivilliga, så kallade volontärer, som värningsbyråerna raggade upp. Det gamla infanteriregementet I 18 i Visby tog emot 50-55 vältränade unga män. Kontrakt på tre år skrevs varpå utbildningen inleddes. Det finska kriget blev förebild för övningsverksamheten. I den här skaran utmärkte sig Gunnar Almquist med sitt goda humör och sin stora fallenhet för det militära yrket. 1946 tog armén in underofficersaspiranter och Gunnar var en av dem. Efter tre år i Uppsala utnämndes till sergeant 1949, genomgick signalskola 1955, utnämndes till fanjunkare 1959, erhöll den nya truppförvaltargraden 1965, blev kapten när underofficersgraderna utgick 1972 och var Hemvärnskretschef åren 1985-90. Under alla år var Gunnar en väldigt trevlig och kul kille. Han fyllde en stor del av sin fritid med handboll, han tävlingssköt även med främst pistol. Mest av allt var orientering hans stora fritidsintresse. På dansgolvet förde han sin dam med sirlig elegans, gärna inom gammeldansen. Må Gunnars minne äras och minnas av alla som fick nöjet att lära känna honom.

Per-Åke Wallin

Instruktörsskola I firar 50 år

År 1963, 1 april, ombildades Gotlands Infanteriregemente I 18 och dess pansarenhet PIG till Gotlands Regemente P 18. Det året leddes Instruktorsskola I (IS1) på Livkompaniet av löjtnant Stig Olovsson och sergeant Lars David Karlsson. Han utnämndes under året till fanjunkare. Kompanichef var kapten Lennart Söderberg.

IS1 var den första av stamskolorna och pågick under ett år. Eleven var korpral, efter godkännande fick denne furirs grad. 1963 var även året då man samordnade denna utbildning med A 7 så att deras fyra konstaplar kom till Livkompaniet. A 7 stötade med eget befäl, bl.a. Oskar Knutas och Rolf Hansson.

Korpraler på IS1 hade gratis logi i Kasern IV:s (senare Havde) övervåning, fri mat och beklädnad och runt 600 kronor i månaden. De hade tillgång till Underbefälsmässen, men fick inte handla alkohol.

Inpassering genom kasernvakten skulle ske före klockan 2400. Senare ankomst kunde resultera i kompaniförbud. Ett alternativ var att "planka in" över stängslet, vilket en av eleverna försökte, men blev tagen av vakten. En sådan allvarlig förseelse hän-sköts till regementschefen Jan von Horn, och resulterade i två dagars arreststraff.

Av detta års 19 elever kom 13 att fortsätta som aktiva befäl på P 18, och tre på A 7. Med tiden skedde dock en viss avtappning men merparten kom att stanna i det militära livet ut.

Någon kom under våren 2013 på att 50 år förflutit, och det kunde vara dags att träffas och celebrera de gångna åren på något sätt. En arbetsgrupp under Stig Skallak bildades, han tog med liv och lust sig an uppgiften. Han fick lägga ner ett omfattande arbete på att hitta de forna eleverna, varav en var bosatt i Frankrike sedan

många år! Jubileet fastställdes till att gå av stapeln den 6 augusti. Uppslutningen blev stor, såväl Stig Olovsson som Lars-David Karlsson och 14 av eleverna anmälde sitt deltagande.

Dagen var kommen, och samling skedde på Visborgsslätt, vid det gamla tvättbytesförrådet. Vid avlämningen var det de gamla graderna som gällde. Således lämnade korpral Skallak (fd. Johansson) av till löjtnant Olovsson som visiterade de något åldrade korpralerna och konstaplarna.

Därefter genomförde Helge Gardelin en nostalgisk vandring genom lägret varvid åminnelserna och historierna flödade. Efter en lunch på restaurant Hvitstierna och bilfärd till Tingstäde Försvarsmuseum samlades vi för genomgång. En tyst minut genomfördes för våra hädangångna kamrater, Jan Erling Olsson, Olle Annas samt Per-Åke (Putte) Friberg.

Efter att vi installerat oss på logement fick vi oss en välfylld eftermiddag till livs där muséets olika delar, inklusive GFM Flyg, förevisades. Därefter drink och mingel i baren innan vi så småningom gick till bords. Till snapsen sjöngs snapsvisor, särskilt skaldade för detta tillfälle av Stig Skallak och Nils-Åke Stenström.

Om jubileumskommittén oroats för att deltagarna inte skulle bli aktivt deltagande så kom den oron snabbt på skam. Den ene efter den andre hoppade upp och berättade historier och anekdoter från året -63 då det begav sig.

Tal hölls av Stig Skallak, vilket avslutades med en uppskattningens skål till våra lärare och för IS1 1963. Samkvämet fortsatte i baren och långt in på småtimmarna för de som valt att övernatta på logement.

Från vänster: Helge Gardelin, Allan Lingström, Staffan Folke (A7), Calle Eklund, Lars David Karlsson, Lars-Erik Kattlunds, Stig Olovsson, Ruben Ahlvin (A7), Claes-Göran Nilsson, Stig Skallak, Harry Hanell (A7), Tore Fahlstedt, Stig Svensson, Nils-Åke Stenström och Robert Knutas.

Frånvarande: Jan Forsell (boende i Frankrike), Rolf Hansson (sjuk), Sven Erik Johansson (A7) (krock med annat arrangemang), Stefan Nagér (prioriteringsbekymmer) samt Daag Pedersén som vaknade upp med sommarsjuka samma morgon.

Faktaruta

De som vid den tiden avsåg att bli anställda underbefäl eller underofficerare gick efter värnplikten IS1 som pågick ett år. Därpå följde två år som furir på trupp där inlärd kunskaper och färdigheter skulle praktiseras och befästas. Därefter följde den fem månader långa Instruktorsskola II (IS II) efter vilken eleven fick överfurirs grad. Nu väntade ett vägval som var beroende av skolutredning och de vitsord som erhållits under IS 1, truppåren och IS II. De bästa kunde kommenderas till Karlberg för att bli officerare och erhålla fänriks grad. Saknades studentexamen kunde denna läsas in under tre år vid Försvarets Läroverk (FL) i Uppsala.

De "nästa bästa" kunde kommenderas till FL för att där under två år läsa in motsvarande realexamen, för att sedan genomgå Arméns Underofficersskola (AUS) på samma ort och erhålla sergeants grad. De som redan hade realexamen gick direkt till AUS.

Slutligen kunde de som hade andra skäl, eller för låga vitsord, förklara sig nöjda och fortsätta som underbefäl. De erhölet efter ett antal tjänsteår rustmästares grad. Från 1972 har grad- skol- och beföringssystemet reformerats flera gånger.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM

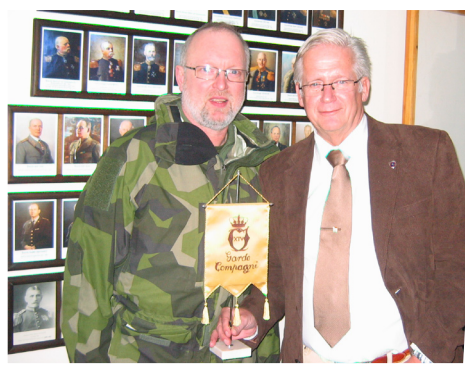
FOTO LARS-GÖRAN NYBERG

Hedersmännen Sten Linberg och Åke Wallin med sina välförtjänade utmärkelser.

Årets mottagare av 40-års nålar, Roberth Östergren och Jan-Eric Engström med standaret från Garde Compagnie där de båda en gång tjänstgjorde.

Hans Håkansson tackar Martin Liander, kvällens föredragshållare för ett mycket intressant föredrag. bl a om talibaner.

ÅRSMÖTE

Gotlands regementes kamratförening höll sitt årsmöte torsdagen den 7 mars. Platsen var även detta år Tingstäde och 37 medlemmar fanns på plats.

Mötet inleddes med parentation av de sedan förra årsmötet bortgångna kamrater, Carl-Werner Pettersson, Fabian Edelstam, Nils-Erik Pettersson, Egon Grönlund, Stig Jakobsson, Yngve Åberg, Sven-Uno Johansson, Rolf Charpantier, Henning Sannestam, Gösta Bondefeldt, Lennart Hoas, Sune Westberg, Lars-Olof Karlsson, Per Runnander, Lennart Svennefeldt, Karl-Rickard Berggren samt Sture Karlsson. Sven-Arne Wighammar framförde Amazing Grace på tvårflöjt.

Val av styrelseledamöter och övriga funktionärer gick tyvärr inte helt galant. Det blev omval av samtliga men det fanns dessvärre inget förslag på ny klubbmästare efter Olle Gardell. Styrelsen fick i uppdrag att utse ny klubbmästare.

Styrelsen ser ut som följer: Ordförande Hans Håkansson, vice ordförande Jan-Eric Engström, sekreterare Crister Persson, skattmästare Lars Brolund, ledamöter: Lars Boström, Lars-Göran Nyberg och Anders Österberg. Revisorer: Claes Randler och Lars-Ove Hoas. Valberedning: Jan Olai (sammankallande), Roland Snäckerström och Stefan Pettersson.

Under punkten övriga frågor orienterade ordföranden i

Stockholmskretsen, Lars-Inge Hägle, om att kretsens nedläggning samt Sture Karlssons begravning. Anders Österberg orienterade om museets öppethållande, behovet av värdar samt fjolårets besökstal på 8000. Stig Skallak orienterade om Fredsbaskarna Gotland och kommande verksamhet.

Veterannål för 40 års medlemskap tilldelades Jan-Eric Engström och Roberth Östergren. Sten Linberg och Åke Wallin tilldelades SMKRF (Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund) förtjänstecken i silver för deras långvariga och idoga arbete i föreningens tjänst. Sten Linberg blåste fanfarer åt sig själv och de övriga kamraterna.

Efter årsmötet tog kvällens föredragshållare vid, överstelöjtnant Martin Liander (f.d. Lv2) som berättade om sin tjänstgöring i Afganistan, OMLT – Operational Mentoring and Liason Team, under 6 månader 2011. Vi fick höra (och se) ett mycket intressant föredrag i ord och bild om konsten och besvärligheterna att vara rådgivare, även under strid, åt en afgansk förbandschef.

Kvällen avslutades med silltallrik, ärtsoppa och pannkakor nere i Försvarsmuseet. Stämningen var som alltid på topp.

TEXT OCH FOTO LARS-GÖRAN NYBERG

Minnesceremoni vid Gottlands Trupper

Vid allhelgonahelgen värdar vi minnet av våra avlidna nära och kära, gravarna pyntas med blommor och ljus. Vi är där, vi minns, vi saknar och vi sörjer. Vi vill hedra minnet av våra bortgångna kära, vänner, kamrater och andra som vi hade band till i livet.

Sedan många år är det tradition att GRKF samlas på Norra kyrkogården, vid Gottlands Truppers gravplats, för att lägga ner en krans vid den stora stenen och minnas våra avlidna kamrater. Vare sig de finns här eller annorstädes. Vi minns.

Fredagen den 1 november kl 1400 infann sig 20 kamrater på Norra Kyrkogården. Hans Håkansson hälsade välkommen på GRKF vägnar varefter han lade ner en krans med band i P18 färger med texten "Till minne av våra avlidna kamrater". Sten Lindberg spelade "Amazing Grace" på saxofon och därefter höll Hemvärnsbataljonens pastor, Anders Jernberg, ett korum. Psalmen "Härlig är jorden" sjöngs unisont med musikaliskt stöd av saxofonen. Minnesstunden avslutades på Märthas Café där kamratföreningen bjöd alla deltagare på kaffe.

TEXT OCH FOTO LARS-GÖRAN NYBERG

Resan har startat och Lasse Boström (stående) har delat ut den första nöten. I förgrunden ser vi Ingemar Ohlsson, Evert Englund och Kjell Andersson gnugga genicknölarna.

Hultungs, en plats som de flesta av oss aldrig tidigare besökt. Här är vi vid ett stort hål i marken, enda kvarvarande rest efter en pjäsbrunn som härbärgerat det grövsta vi har haft i artilleriväg på Gotland, en av batteri HG 21-cm pjäser.

Eftermiddagsfika på Lotsbacken i Slite. Åke Wallin förser sig. Lunchen, ärtsoppa och pannkaka, intogs tidigare vid vandrarhemmet i Bunge (trots lördag) tillagad av Tross m/å. Stort tack till Anki och Micke Boman för faciliteterna.

Tre tunga grabbar i KA3 museipark, Bertil Tingström, Henry Larsson och Henry Sundgren framför en lika tung pjäs, en I2/70 från batteri SE I på Asunden.

KamratFöreningsÖvning

Bättre än så här kan det inte bli

Lördagen den 17 augusti var det åter dags för årets höjdpunkt, GRKF KFÖ (KamratFöreningsÖvning). Utvärderingen av förra årets KFÖ gav vid handen att upplägget skulle vara detsamma även detta år – en resa mot okända mål och med ett tema i likhet med TV-programmet ”På spåret”. Och så blev det, fast med viss skillnad.

Vi startade med samling vid gamla vedgården på Wisborgsslätt, indelning i kompanilag och uppsittning i bussen körd av Janne Frimodigs. En sväng ut på stan för att hämta upp folk på Öster och Norrgatt varefter övningsledaren, Lars Boström, greppade mikrofonen i bussen och så började själva övningen på allvar – Vart är vi på väg?

Första resmålet var Fårösund och Marinhamnen med KA3 Museum. På denna plats passade vi även på att inta det nödvändiga förmiddagskaffet. Därefter tog dagens reseledare, Majoren Arne Ekman KA3, över mikrofonen och startade den fortsatta resan med temat ”Kustartilleriet på N Gotland”. Några fler frågor på temat ”Vart är vi på väg” blev det inte, i stället delades en ”mobil tipspromenad” ut till deltagarna. Vi skulle ju trots allt hitta en värdig vinnare av BANDPLATTAN.

Arne tog oss därefter ut till Bungenäs och in på området som numera är civilt och bilfritt. På ort och ställe fick vi veta om hur det såg ut på den tiden det begav sig. I dag är det mesta borta. Nästa resa förde oss till en plats där inte många av oss hade varit, eller ens visste om. Hultungs och det tunga 21-cm batteriet – det grövsta vi har haft på Gotland. I dag finns bara spår i terrängen kvar av den gamla härligheten men det gick att föreställa sig mäktigheten av detta förband. Hela det gamla batteriområdet är ett vackert stycke natur, till glädje för de lamm som betar där. Klockan började nu visa på lunch och vi for till Bunge Vandrarhem där vi hyrt in oss i lokalerna för att utspisa trossens tillagade lunch, lördag till trots åt vi torsdagslunch.

Den fortsatta färden förde oss till Norra Gattet med batteri Trelge och robotskjutplatsen vid Vialms udd som en gång var Marinens Cape Canaveral. Här provsköts kustrobotar med intresse även av grannlandet i öster. Många av oss hade aldrig varit här tidigare, Bengt Hammarhjelm tyckte det var märkligt att det skulle ta över 80 år innan han kom till denna plats. Arrangörerna upplevde detta som ett bra betyg.

Nästa stopp skedde i Kappelshamnsviken där Arne förutom batteriet Kappelshamn även redde ut begreppen avseende minor och minspårtröppar. Självklart var händelserna vid mineringen i

Årets vinnare av den prestigefyllda Bandplattan. Kjell Larsson, Bertil Andersson, Rolf Mellén och Robert von Knorring.

Kappelshamn med spår på botten efter en bandgående farkost mm. ett huvudnummer. Spännande och intressanta redogörelser.

Sista stoppet på resan gjordes på Lotsbacken i Slite där givetvis försvaret av Slite var föremål för belysning. Så mycket där fanns en gång och nu är allt borta. Vettigt? Icke! Vi intog vårt eftermiddagsfika på Lotsbacken eftersom vi visste att det blåste lika mycket på den planerade platsen vid Sju strömmar. Kaffe med dopp och frisk luft – bättre blir det inte!

Från Slite ställdes kosan mot Tingstäde där Arne Ekman avtackades för en makalöst fin resa på norr späckad med intressanta fakta. Den bästa reseledare vi någonsin har haft!

I Tingstäde genomfördes som vanligt en utvärdering av dagen och prisutdelning. Alla kompanilag fick någon form av bokpris och segrarna fick givetvis vandringspriset – bandplattan!

Efter prisutdelningen hade Hans Håkansson, i rollen som chef Gotlandsgruppen, en genomgång om tingens ordning avseende läget inom Hemvärnet m m på Gotland.

Kvällen började närma sig och det blev dags för den sedvanliga middagen, sill till förrätt och fläsk med löksås till varmrätt. Allt tillagat av våra egna kokkar i trossen.

Sent på kvällen startade bussen återfärden mot Visby med nöjda deltagare och 2013 års KFÖ lades till handlingarna.

Vi var strax över trettio deltagare, vi skulle behöva vara fler. Nästa KFÖ (2014) kommer återigen att genomföras på en torsdag. Årets försök med en lördag för att möjliggöra för de yngre kamraterna som jobbar att delta föll platt. Utvärderingen gav styrelsen ett klart besked – torsdag gäller! Vi hoppas att det skall bli färre tomma stolar i bussen – hjälp till med att göra reklam för denna dag.

Boka in torsdagen 14 augusti 2014. VÄL MÖTT 2014!

TEXT LARS-GÖRAN NYBERG

FOTO: ANDERS ÖSTERBERG, LARS-GÖRAN NYBERG

Dagens resa är slut. Vår suveräne ciceron, Arne Ekman, tackas av Hans Håkansson efter väl förrättat värv med ett standar.

Ärtlunch med fanfar och medalj

Hans Håkansson tilldelar Agne Ahrling SMKR förtjänstecken i silver och applåderas av kökskamraten Bengt Jakobsson.

Torsdagen den 10 oktober var det dags för den traditionella ärtlunchen. Platsen var som vanligt Hemvärgården i Traume. Glädjande nog blev fler än på länge, 45 kamrater infann sig. Efter att Sten Linberg blåst de nödvändiga signalerna och Hans Håkansson hälsat välkommen var det dags att hugga in på ärtsoppa och pannkakorna. I år är det 50 år sedan I 18 blev P 18 vilket uppmärksammades av dagens ”föredragshållare”, Bengt Hammarhjelm som berättade om sina erfarenheter och minnen från de första pansaråren. Ett antal härliga skrönor om generaler, överstar och andra, berättade på det underhållande sätt som endast Bengt kan. Det är bara att konstatera att vi som inte har upplevt Fale Burman har missat något särskilt. Kamraternas tack blev musikaliskt, Sten Lindberg blåste ”Fanfar tillägnad Bengt Hammarhjelm” på trumpet, komponerad av Bengt Belfrage till Bengt på 80-årsdagen 2005.

Som traditionen bjuder fick våra köksmästare, Agne Ahrling och Bengt Jakobsson, mottaga en uppskattande gest från kamraterna. Agne tilldelades dessutom SMKR (Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund) förtjänstecken i silver för lång och framgångsrik tjänst med att hålla kamraterna mätta och belåtna. Vi ses i Traume 2014!

TEXT OCH FOTO LARS-GÖRAN NYBERG

Sten Lindberg blåser Bengt Hammarhjelm's alldeles egna fanfar som ett tack för hans föredrag.

Stockholmskretsens historik 1935–2013

På kretsens årsmöten både 2012 och 2013 beslöts enhälligt om nedläggning av kretsen 31 december 2013. Några historiska tillbakablickar lämnas här. Dokumentation från starten 1935 till 1980-talets början finns tyvärr inte tillgängliga och är därför svårt att beskriva här. Det finns dock en del uppgifter i den röda medlemsboken om bland annat kretsens tillblivelse m m.

1935 Kretsen bildas vid en sammankomst den 29/8 med ett 50-tal deltagare i Götiska rummen i Berns salonger i Stockholm. Den första kretsstyrelsen valdes. På Berns salonger spelas då, som många andra somrar på 1930-talet, I 18:s musikkår under ledning av den eminente musikdirektören Baltzar Alexis Bäckström. Den nybildade Stockholmskretsens medlemmar bringar musikkåren sin hyllning genom att defilera förbi musikestraden.

1944 Kretsens fana, donerad av Gustaf A. Wahlström, invigs den 14 maj vid en högtidlighet

i Kungsträdgården. Kretsfanan har röd duk liksom regementets gamla bataljonsfanor.

1946 i december förlänas Kretsen medaljen ”Benignitatis Humanæ Finlandia Memor

såsom bevis på erkänsla för uppoffrande arbete för de nödlidande i Finland åren 1941-1946”.

Medaljen är i brons och diplommet undertecknat av republikens president J. K. Paasikivi och kontraserat av landets socialminister Matti Janhunen.

1979 En svensk fana tilldelas kretsen av stiftelsen Svenska Flaggan och mottogs ur Konung Carl XVI Gustafs hand vid firandet av Svenska Flaggans Dag på Skansen i Stockholm den 6 juni. 1981 övertar Bo Kjellander ordförandeskapet för Kretsen efter Rune Unger.

1985 firar Kretsen sitt 50-årsjubileum den 19/10 varvid regementschefen och ordföranden för huvudföreningen överste Stig Barke överlämnar Gotlands Regementes Minnessköld med lyckönskan för framtiden.

1988 Vid årsmötet den 14/4 får Kretsen en gästbok som gåva av Alf Sporre. Ett 40-tal medlemmar deltar i årsmötet, som hålls i MHS-mässen, Valhallavägen 117, Stockholm.

1990 den 13/2 inlämnas kretsens handlingar till Krigsarkivet för åren 1983-1989.

1993 Kjell ”Charlie” Hedman övertar ordförandeskapet för kretsen efter Bo Kjellander, som varit ordförande i 12 år sedan 1981.

1996 Kretsen håller sitt 60e årsmöte den 11 april i MHS lokaler på Valhallavägen i Stockholm.

1999 Ordförandeskapet övergår till Stig Skallak vid årsmötet den 8/4 i FHS (tidigare MHS) på Valhallavägen 117 med 21 deltagare i årsmötet.

1994 och 2000 Den röda medlemsboken utges efter redigering och formgivning av Bo Kjellanders blåa utgåva 1994 av ordföranden i kretsen Stig Skallak och redaktören för Kftidningen ”Vaduren” Nils-Åke Stenström.

2000 i april utdelar Stig Skallak kretsens stipendium på 2000 kronor till Erik Svensson, Roma kompani, i samband med uttryckningen på P18. Fem av hans kamrater får fritt årsmedlemskap i kretsen. Kretsen firar sitt 65-årsjubileum den 29 augusti, samma datum som kretsen bildas 1935. Kretsen har totalt 172 medlemmar inklusive 34 familjemedlemmar.

2002 Stig Skallak överlämnar ordförandeskapet för kretsen till Lars-Inge Hägle vid årsmötet den 19 mars. En hösträff anordnas den 29/11-1/12. Inbjudna till denna träff var både kretsens och huvudföreningens medlemmar. Från Gotland kom det 6 kamrater och tillsammans

blev det ett 30-tal medlemmar i träffen. Programmet upptog inkvartering av gotlänningarna i hotell Viktoria, visning av Hovstallet, gemensam middag i mässen ”Långa Raden” på Skeppsholmen samt besök i både Armémuséet och Vasamuséet. Ordföranden Lars-Inge Hägle transporterar deltagarna med en militärbuss från Livgardet. 2003 och 2004 Vid ceremonin för Regementes Dag på Visborgsslätt utdelar ordföranden kretsens gåva för berömliga insatser i internationell tjänst nr 1 till löjtnant Ola Pettersson den 11/10 2003 och nr 2 till kapten Olle Gardell den 9/10 2004. 2004 Sveriges Riksdag beslutar i december om nedläggning av marin- och flygflottiljer, vissa utbildningsenheter och flera regementen däribland Gotlands Regemente.

2005 Vid kretsens årsmöte den 12 april manifesteras också kretsens 70-årsjubileum i Militärskapskapets lokaler, Långa Raden 8 bv, Skeppsholmen, Stockholm med 30-talet deltagare. En ny gästbok börjar användas. Boken inköps och förses med Gotlands Regementes emblem av Kristofer Gegenwarth. Ordföranden har förvarat och medtagit boken vid varje evenemang i kretsen. En högtidlig nedläggningsceremoni för Gotlands Regemente genomförs lördagen den 28 maj på Visborgsslätt. En minnessten avtecknas och den tretungade fanan halas för sista gången på kanslibyggnaden.

FHS flyttar från Valhallavägen 117 till nya lokaler på Drottning Kristinas väg 37, Stockholm. Där håller kretsen en del styrelsemöten och föredragskvällar under åren 2005-2008. Kretsens silverskål, erhållen som gåva,

Vid bildandet på Berns salonger spelade då, som många andra somrar på 1930-talet, I 18:s musikkår.

överlämnas för deponering i FHS "Gotlandsrummet" kl 1500 den 16/11 2005. Mottagare var FHS kommandant Annica Holmström och chefen för Förvaltningskontoret, Hans Troedsson.

Kf-tidningen "Vaduren" nr 2/2005 ges ut för sista gången i december. Lokala Kamratföreningars Samarbetskommitté i Stockholm, LKSS, startar med kontaktpersoner från 15-talet Kf i Stockholm. Ordförande blir Per-Olof Westergren, Signaltruppernas Kf.

2006 En avvecklingsorganisation arbetar med att avveckla regementet fram till den 31/8. Årsmötet den 28 mars antar enhälligt nya stadgar, som en följd av regementets nedläggning. Kretsen liksom huvudföreningen startar deltagande i den gemensamma Kf-tidningen för P18, A7, Lv2 och KA3.

2007 den 17/1 blir Lars-Inge Hägle sekreterare i LKSS efter Knut Björkenstam, Kf I14 S, som innehaft denna befattning sedan starten 2005.

2008 den 14/2 genomförs ett studiebesök i Riksdagshuset med de båda gotländska riksdags-ledamöterna Christer Engelhardt (s) och Rolf K Nilsson (m). Under hösten genomförs två kamratträffar i FHS med föredrag av Karl Wand och författare till en nyutkommen bok om "Två bröder i Hitlers krig" och av Bengt Hammarhjelm över ämnet "Den ryska ockupationen av Gotland för 200 år sedan". God anslutning av åhörare noteras.

2010 Kretsen firar sitt 75-årsjubileum den 22 mars i

Kavallerimässen Livgardet, fd K1, Lidingövägen 28. Vid jubileet deltar 28 medlemmar. Den allmänna värnplikten upphör den 1/7. Försvarsmakten börjar omrikas från invasions- till insatsförsvar med anställda soldater och sjömän. LKSS genomför ett föredrag den 24/11 med ÖB, general Sverker Göranson som föredragshållare. Sverigesalen i FHS var fullsatt av medlemmar från många Kf. **2012** Årsmötet hålls den 26 mars i "Oscarshemmet", Rigagatan 3, med 24 deltagare. Årsmötet beslutar första gången enhälligt att tillstyrka styrelsens proposition om förslag till nedläggning av kretsen som självständig förening.

1976-2012 Kretsen har under dessa år oavbrutet deltagit i firandet av Sveriges Nationaldag. Samling av fanförare sker i Kungsträdgården för fanmarsch under musik av olika musikkårer till Stadion eller under senaste decennier till Skansen. Firandet med TV-sändning genomförs under cirka en timme. Fanförare med fanor från många olika föreningar och organisationer deltar årligen i detta evenemang. År 2013 kunde Kretsen tyvärr inte delta, då alla utom en fanförare var upptagna av annan verksamhet.

2013 Årsmötet hålls den 23 mars i Kavallerimässen, Lidingövägen 28 med 16 deltagare. Årsmötet beslutar enhälligt för andra och sista gången att tillstyrka styrelsens proposition om nedläggning av kretsen. Styrelsen får därmed mandat att verkställa nedläggningen. Ordföranden utarbetar

en nedlägningsplan, som kompletteras vid varje styrelsemöte och utgör stöd för nedlägningsarbetet. En avslutningsfest för medlemmarna genomförs den 26 oktober, som avslutas med troppning av Kretsens båda fanor medan Bengt Belfrage spelar paradmarsch på signalhorn. Kretsen upphör den 31/12 efter 78 år som självständig förening. **2014** den 1 januari övergår medlemskapet till huvudföreningen GRKF. Kretsens handlingar för åren 1990-2013 inlämnas till Krigsarkivet under året. Ett styrelse- och revisionsmöte hålls den 27 januari. Kretsens medlemsbrev nr 43 (det sista nummerade sedan starten 1999) mm utsänds i februari. Ordförandeklubban och Kretsens fanor mm överlämnas till GRKF vid dess årsmöte den 6 mars. Antalet medlemmar har halverats under den senaste 10-årsperioden från 163 st (2002) till 86 st (2013). Orsakerna är bl a en följd av att den ursprungliga rekryteringsbasen försvann genom Gotlands Regementes nedläggning, borttagande av allmän värnplikt och förändringar i Försvarsmakten från invasions- till insatsförsvar med anställda soldater och sjömän..

LARS-INGE HÄGLE
ORDFÖRANDE

FOTO CATHARINA HELLBERG

Kretsordförande

1946-1946	Einar Råberg
1955-1955	Hans Edgardh
1957-1957	Gustaf A. Wahlström
1966-1966	John Gårdman
1969-1969	Rune Unger
1979-1979	Ragnar Hansen
1981-1981	Rune Unger
1993-1993	Bo Kjellander
1999-1999	Kjell Hedman
2002-2002	Stig Skallak
2002-2013	Lars-Inge Hägle

Sista måltid med kretsen

Ordföranden Lars-Inge Hägle hälsa alla varmt välkomna. Ett särskilt välkommen riktades till Hedersledamöterna Kjell "Charlie" Hedman och Anders Sifvertsson. Förutsättningen för dagen var angivet i inbjudan nämligen att programmet blir vad vi själva gör det till. Det fanns plats för både minnen, historiska berättelse och händelser från den militära tjänstgöringen. Efter välkomsthälsningen hölls en parentation över den senast avlidne Sigurd Sandström men också omfattade alla avlidna sedan 1935. Ordföranden tände ett ljus för alla.

Sedan följde visningen av filmen "Den sista tiden på P 18", som flera inte tidigare hade sett. Efter ordförandens högtidstal kunde så den goda måltidsbuffén avnjutas med sång och framförda minnen. Under kaffet framförde Anders Wikare tack till styrelsen för ett trevligt arrangemang och för den fina tiden han upplevt med

kretsen under alla år. Bengt Belfrage överlämnade SMKR förtjänstplakett i guld och diplom till Lars-Inge Hägle

Kvällen avslutades med troppning av fanorna förda av Robert von Knorring med kretsens röda fana och Knut Göthe med den svenska fanan medan Kristofer Gegenwarth höll upp namnskylden. Under troppningen framfördes paradmarsch på signalhorn av Bengt Belfrage. Det blev därmed en värdig avslutning på Kretsens verksamhet för medlemmarna. Utbringade därefter ordföranden en skål för alla åren tillsammans med kamratkretsen och en tillönskan om fortsatt verksamhet i huvudföreningen på Gotland.

LARS-INGE HÄGLE
ORDFÖRANDE

Stockholmskretsens sista funktionärer tackar för sig. Från vänster Robert von Knorring, Knut Göthe, Carl-Christer Hjort, Bengt Belfrage, Lars-Inge Hägle, Per Nordenvall, Mari Lagerlund och Kristofer Gegenwarth. Bertil Malmström och Rune Olsson saknas.

Årsmöte 2013

Kretsens årsmöte genomfördes programenligt den 23 mars i Kavallerimässen Livgardet (fd K1). 16 medlemmar kom till årsmötet och det lägsta antalet någonsin vid ett årsmöte. Ett särskilt välkommen riktades till Hedersmedlemmen Kjell "Charlie" Hedman samt till kvällens gäst och föredrags-hållare överste 1. gr Einar Lyth. Parentation hölls över kretsens avlidna medlemmar Yngve Åberg, Per Runander och Sture Karlsson.

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar fick styrelsen ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret. Årsavgiften 2014 fastställdes till oförändrad avgift dvs 100 kr respektive 125 kr för familjemedlemskap. Årsmötet hade att för andra gången ta ställning till styrelsens proposition om "Förslag till nedläggning av Stockholmskretsen av Gotlands Regimentes Kamratförening som självständig kamratförening". Efter ordförandens presentation av propositionen följde några frågor rörande medlemsavgiften 2014. Den avses att betalas direkt till huvudföreningen av medlemmar, som väljer att fortsätta medlemskapet där från den 1 januari 2014. Årsmötet beslöt enhälligt att godkänna propositionen om nedläggning av Stockholmskretsen den 31 december 2013. Styrelsen och revisorer fick därmed årsmötets mandat att verkställa avveck-

Samtliga årsmötesdeltagare 2013 samlade i Kavallerimässens vackra matsal

lingen under året i enlighet med den av ordföranden föreslagna nedläggningsplanen till styrelsen där även upptagna aktiviteter under året skall genomföras. Den ekonomiska redovisningen, revision och verksamhetsberättelse för 2013 färdigställs under januari-februari 2014. I samband med detta görs ett medlemsutskick där inbetalningskort med huvudföreningens plusgirokonto nr 163001-1 bifogas liksom verksamhetsberättelse 2013 och kretsens sista medlemsbrev. Ordförandeklubban och kretsens fanor mm kommer att överlämnas till huvudföreningen vid dess årsmöte den 6 mars 2014. I anslutning till årsmötet utdelades utmärkelser: Tennfiguren "Harald" tilldelades Tage Ekström, Lennart Hansebjer och Anders Wikare för förtjänstfulla insatser i kretsen. SMKR förtjänst-tecken i silver (SMKR FjTS) till Mari Lagerlund, Kristofer Gegenwarth och Per Nordenvall. Anmäldes att kretsens rekryteringspris för 2012 tilldelats Bertil Malmström. Bengt Belfrage anmälde styrel-

sens förslag till årsmötet att utse ordföranden Lars-Inge Hägle till kretsens Hedersmedlem. Årsmötet beslöt enhälligt att godkänna förslaget, varefter ordföranden framförde ett varmt tack för denna utnämning. Robert von Knorring fotograferade under detta historiska årsmöte, som var kretsens sista och 78e årgången sedan starten 1935. Därefter höll överste 1. gr Einar Lyth ett kåseri över ämnet "De militära snapsvisorna". Kåseriet blev mycket fängslande, glatt och upplevelserikt. Ordföranden tackade Einar Lyth med boken

"Gotlands Nationalbeväring och Regimente", "Tenn-Harald" och "kamratföreningstidskriften 2012". Toastmastern Carl-Christer Hjorth välkomnade alla till middagen i mässens matsal. Till vinet utbringades HM Konungens skål och Kungssången sjöngs. Kvällen blev trevlig, minnesvärd, mycket lyckad och uppskattad trots känslan av ett visst vemod hos var och en.

LARS-INGE HÄGLE

FOTO: ROBERT VON KNORRING

Mottagare av SMKR:s förtjänstecken i silver. Fr v Per Nordenvall, Mari Lagerlund och Kristofer Gegenwart

Nordiskt kamratföreningsmöte

Det 34e Nordiska Militära Kamratföreningsmötet, NMKM, genomfördes den 6-9 juni vid Karelska Brigaden, Vekaranjärvi i Finland. Cirka 180deltagare från Finland, Norge, Danmark och Sverige. Dag 1, den 6 juni, innehöll, bl a filmvisning, en högtidlig öppningsceremoni med kransnedläggning, tal av bla brigadens chef, brigadgeneral Timo Kivinen. Vi marscherade genom Kouvola, kransnedläggning vid ett minnesmonument i staden som sedan bjöd på en mottagning i stadshuset.

Dag 2 innehöll föredrag, presentationer, nationsvis skytte-tävling inomhus och film. En presentation av brigadens materiel skedde på kaserngården under eftermiddagen. I Finland består värnplikten. Tredje dagen ägnades åt utomhusaktiviteter. Under kvällen genomfördes den sedvanliga avslutningen med en festbankett i garnisonens restaurang

Nästa Nordiska möte blir år 2015 i Danmark. Enligt framförd inbjudan under festbanketten kommer mötet 2015 att hållas i Ålborg, Danmark.

TEXT: LARS-INGE HÄGLE FOTO: JAN-OLOF JOHANSSON

Den avslutande festbanketten. Lars-Inge Hägle i gott medaljuntg sällskap.

Statsceremoniell Veterandag

Till Veterandagen 2013 hade många kamratföreningar hörsammat inbjudan från SMKR och deltog mangrant både som fanförrare och åskådare. Stockholmskretsen deltog självfallet med sin gamla röda fana förvärd av Robert von Knorring och Mari Lagerlund.

International Day of United Nations Peacekeepers, som Veterandagen heter på engelska, instiftades av FN 2002 i syfte att:
- hedra personal som deltar/deltagit i internationella fredsbevarade operationer
- högtidligt hålla minnet av stupade och omkomna i internationella fredsbevarade operationer.

Genom Regeringsbeslut 2010-06-10 skall Försvarsmakten genomföra en årlig veteranceremoni den 29 maj med fokus på veteransoldater, veteranpolis och andra veteraner. Särskilt påtalas att ceremonin skall genom sin tillgänglighet för alla, veteraner, anhöriga och andra, visa på ett

påtagligt erkännande samtidigt som det är ett uttryck för en gemenskap över tid och rum. Ceremonin skall dessutom rikta sig, förutom till dem som arbetat under olika organisationer, till all svensk personal som deltagit i internationella insatser med svensk huvudman.

Försvarsmakten uttalar för sin del att det är viktigt att ceremonin ges den tyngd den bör ha och att den framförallt visar på den erkänsla för gjorda insatser och uppoffringar som gjorts. Ceremonin utgör också ett tillfälle att hedra de som gjort särskilda insatser eller uppoffringar varför medaljeringar också sker.

Veterandagen 2013 genomfördes statsceremoniellt vid Sjöhistoriska museet med bl a HM Konungen, ÖB general Sverker Göranson och försvarsministern Karin Enström närvarande. Ett stort antal förband, myndigheter, organisationer, kamratföreningsrörelsen m fl deltog med sina fanor. Därtill var det många åskådare som följde ceremonin från den uppbyggda läktaren. Själva ceremonin genomfördes mellan 1430 och 1600 och inleddes med en överflygning av fyra JAS 39 Gripen.

Vid årets ceremoni invigde Kung Carl XVI Gustaf ett nyuppfört veteranmonument "Restare" av konstnären Monika Larsen Dennis. Kransnedläggning företogs vid det nya monumentet från Försvarsmakten, Sveriges Veteranförbund Fredsbaskrarna och Word Veteran Federation. Medaljeringar utfördes också enligt ett särskilt program varav kan nämnas utdelning av FM medalj "Sårad i strid" i valören silver, åttonde

Sveriges minnesmonument för Veteraner, Restare, av Monika Larsen Dennis.

Mari Lagerlund, Lars-Inge Hägle och Robert von Knorring med den röda kretsfanan.

storleken till sex Kongoveteraner, samtliga sårade i striderna i Elisabethville mellan FN-styrkorna och Katangas gendarmeri under september-december 1961. Ett digert program genomfördes under hela dagen på Gärdet med utställningar, uppvisningar, konsertframträdande av fältartister, serveringar mm. Ett välarrangerat heldagsprogram som engagerade många besökare. För Stockholmskretsens del var det den sista gången som kretsen deltog officiellt med sin röda krets fana.

TEXT LARS-INGE HÄGLE

FOTO: FOLKE SCHIPPEL, MARI LAGERLUND

Nu är vi alla veteraner

Inte riktigt alla men alla vi som varit anställda i Försvarsmakten faller numera in under begreppet veteran.

Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund (SMKR) kallade i mitten av november alla anslutna kamratföreningar till ett seminarium om veteranverksamheten i Försvarsmakten. Under seminariet klargjordes tydligt att en veteran inte tvunget har fullgjort utlandstjänst utan även en anställd som enbart verkat i landet innefattas i begreppet veteran.

Försvarsmakten har ändrat och tydliggjort vad som avses med veteran enligt följande: "En veteran är någon som varit anställd i Försvarsmakten och gjort insatser internationellt eller nationellt, med eller utan vapen." FM har tagit fram en handbok som talar om hur veteranverksamheten skall fungera framöver. Det har utarbetats överenskommelse mellan fyra ideella organisationer som skall stötta denna veteranverksamhet, SMKR, Fredsbaskrarna, Soldathemsförbundet och Invidzonen.

Uppgifterna till dessa organisationer är att på olika sätt stödja veteranverksamheten. Vi i A 7 kamratförening är anslutna till SMKR och har därför såväl möjlighet som skyldighet att delta i det kamrattstöd som ibland behövs för kamrater som hamnar i problem och kommer i knipa. Vi har under några år funderat på vad SMKR gör för våra föreningar men nu har man tilldelats ekonomiska resurser som skall stödja denna verksamhet.

Detta rör väl inte oss? Kanske inte, men vi bör ändå ha kännedom om denna uppgift som tillställts oss genom SMKR. På Gotland bör vi gemensamt med övriga föreningar och organisationer samarbeta och utarbeta regler för denna verksamhet och fundera på vilka behov som finns och hur vi tillsammans kan hjälpa till. Läs gärna mer på SMKR:s hemsida, www.smkr.se.

Som ett led i ovanstående har även chefen A 9 aviserat ett besök hos oss på ön och för att se på kamratföreningens verksamhet runt om i landet. Glädjande.

Vår årliga verksamhet genomförs på traditionellt sätt och med bra deltagande. Vi har faktiskt fått tillskott av medlemmar detta år vilket är positivt. Rekrytera flera.

Fastlänningarna får nu en sista chans till en så kallad "Stockholmsträff" nästa år. Vi hoppas på att denna fastlandsträff får deltagare som gör att vi kan fortsätta annars blir det bara verksamhet på Gotland framöver. Läs på vår hemsida www.a7kamratforening.se, bästa sättet att få den aktuella information om verksamheten.

Jag önskar avslutningsvis God Fortsättning och Ett Gott Nytt År!

ANDERS NILSSON
ORDFÖRANDE A 7 KF

VERKSAMHET

2014

Årsmöte med hemlagade ärtor/pannkaka
20 februari kl. 18.00 i Marinstugan

Ärtlunch
10 april kl. 12.00 i Hwitstjärna

Fastlandsträff i Stockholmområdet
8 maj, plats meddelas senare

Nationaldagsfirande
6 juni i Fårösund

Sommarträff på Gotland
18 juli vid museet i Tingstäde med besök i den nya flygvapendelen

Ärtlunch
18 september kl. 12.00 i Hwitstjärna

Manusstopp för tidningsartiklar
17 november (utskick i mellandagarna)

Firande av Sancta Barbara
6 december enligt särskild inbjudan

Julbön i Domkyrkan
11 december kl. 15.00.

Årsmöte den 20 februari 2014

kl. 18.00 i Marinstugan på Hällarna

Vi var 25 på plats senast och den siffran skall vi bättra på lite till vid årsmötet!

På dagordningen

Årsmötetsförhandlingar enligt föreningens stadgar

Efter mötet

Sillmacka, hemlagad ärtsoppa och pannkakor, kaffe med tillbehör! Möjlighet till inköp av starkare drycker och det är "Kamratpris" som gäller.

Anmälan skall ske till sekreteraren senast 2014-02-13 på 070-55 11 772 eller a7kamratforening@telia.com.

Välkommen!
Styrelsen

www.a7kamratforening.se

Styrelse

Ordförande	Anders Nilsson
Sekreterare	Gunnar Trennestam
Kassör	Stefan Ekman
Ledamöter	Nils-Folke Eriksson, Göran Karlsson, Göte Nilsson och Leif Svensson
Suppleanter	Max Magnusson och Björn Wizén

Gotlandsartilleristen

Välkommen till A 7 Kamratförenings hemsida "gotlandsartilleristen"!

Stårade
Om föreningen
Verksamhet 2013
Medlemskap
Medlemsavgift
A 7 historia
Kavaleri
Galleriet
Arkivet
Nyheter och nyheter

På gång!
Tidningsartiklar
kan hämtas på e-postadressen a7kamratforening@telia.com. Deadline är den 15 november!

Vi har bytt till bankgiro och gironumret är 192-0800
och gironumret är 192-0800
och vi hoppas på att väcka ditt intresse så att även du väljer att bli medlem!

Här ger vi medlemmar och andra intresserade information om vår verksamhet och vi hoppas på att väcka ditt intresse så att även du väljer att bli medlem!

Föreningsens främsta uppgifter är att
- verka för en bättre sammanhang för medlemmar i A 7
- värna traditioner som överlevs vid A 7 och arkeniska förband
- främja kamratskapet som skapats vid A 7 och arkeniska förband
- genom kamratträffar och annat kontakttäta bevara samhörigheten mellan generationerna

Hemskivan är under utveckling och därför kan vissa uppgifter saknas eller inte ha blivit "byggda in" ännu!

Besök hemsidan

www.a7kamratforening.se

Här kan du bland annat läsa om A 7 historia, vår kamratförenings verksamhet, hitta kontaktuppgifter till styrelsen, läsa våra gamla kamratidningar, ta reda på hur du blir medlem och hur du kan hjälpa till så att denna tidning kan fortsätta att ges ut en gång om året.

Vi har i dag 116 medlemmar som vi når via e-post vilket är mycket bra. Har du en e-postadress men inte anmält den så gör det till a7kamratforening@telia.com. Samma sak gäller för dig, det är några stycken, som har anmält en e-postadress som inte fungerar och det har man, om man aldrig får några meddelanden från föreningen.

Medlemmar och årsavgift

A 7 kamratförening hade den 15 november 186 medlemmar, 107 på Gotland och 79 på fastlandet. Medlemsavgiften skall enligt stadgarna betalas innan mars månads utgång.

12 medlemmar har, trots utsänd påminnelse, ännu inte betalat in sin årsavgiften för 2013.

Styrelsen hoppas nu att, de som fortfarande vill vara medlemmar i A 7 kamratförening, betalar in årsavgiften och gärna samtidigt, om ni vill, passar på att betala för 2014. Är du osäker på om du betalat, kontakta kassören Stefan Ekman 0498-21 91 56, 0706-27 85 03, stefan.l.ekman@gmail.com eller stefan.ekman@mil.se.

Årsavgiften, 100 kr, skall från och med i år betalas in på bankgiro 192-0800.

Kom ihåg att meddela ditt namn vid inbetalningen!

Om du vill vara med och sponsra vår tidning så sätter du lättast in valfritt belopp på samma blankett. Alla bidrag motas med största tacksamhet – både stora och små!

Årets sponsorer, 85 stycken, ser du här ovan i den gyllene sponsorrutan och på vår hemsida www.a7kamratforening.se. På samma platser kommer de som sponsrar nästa års tidning att presenteras.

Sekreteraren

A 7 kamratförenings stora tack till alla tidskriftssponsorer 2013

Sverker Adolfsson	Rolf Hansson	Alvar Olsson
Svenne Alfström	Andreas Häglund	Kjell Pettersson
Gun-Britt Alfström	Jan Höglund	Sten Pettersson
Sune Andersson	Evert Jacobsson	Agneta Pettersson
Göthe Andersson	Jan Johansson	Carl Pott
Inge Ask	Per-Inge Karlsson	Sune Ronqvist
Ann-Mari	Ulf Karlsson	Dan Ronström
Berglin-Svensson	Elisabeth Kimell	Stig Sandelin
Olle Bjurström	Bengt Klingvall	Östen Sjöblom
Björn Carlsson	Arne Kågestedt	Rune Skarström
Carl Carlsson	Rolf Larsson	Nils-Gunnar Smith
Leif Carlsson	Tord Lickander	Per-Henrik Sorby
Göran Carlsson	Ulf Liljeborg	Bo-Gustaf Sorby
Christer Christiansson	Kalle Lindström	Christer Starckenberg
Åke Dansell	Mats Lindvall	Nils Strehlnert
Stephan Ekström	Hans Ljungwald	Jan-Olof Strid
Nils-Folke Ericsson	Leo Lövdahl	Svante Ståhl
Mats Eriksson	Jan Löwenborg	Thony Sundstrand
Urban Eskelund	Max Magnusson	Leif Svensson
Anders Fogelberg	Isak Malm	Sigvard Svensson
Kickan Fridman	Erik Mattsson	Fredrik Thurell
Per Frödell	Alf Möllerström	Tom Tibbling
Evert Gahnström	Anders Nikker	Svenne Törner
Ove Gardelius	Ingemar Nilsson	Gunnar Wahlhagen
Curt-Christer	Per-Arne Nilsson	Hans Waldenström
Gustafsson	Tomas Nilsson	Håkan Wass
Harald Gustafsson	Åke Nordgren	Kenth Wentzell
Åke Gustavsson	Alert Norrby	Bertil Öster
Henrik Hammarström	Ralf Olofsson	

Vill du vara med och sponsra nästa års tidning? Sätt in ditt bidrag tillsammans med årsavgiften. Enklast är då att sätta in ditt bidrag tillsammans med årsavgiften på bankgiro 192-0800. Glöm inte ange ditt namn!

INBETALNING/GIFERING AV

Årsavgiften 100 kr inbetalas för året _____ kr

Frivilligt bidrag/sponsring av Kamratföreningstidningen med _____ kr

För ner summan av årsavgiften och eventuell sponsring i beloppsrutan

Beloppsrutan
A 7 Kamratförening

Beloppsrutan (hålls av banken)

Bankgiro
Kalle Kanon
Artilleriplatsen 7, 621 77 Visby

Bankgiro nr 192-0800

#458

Föreningen påminner alla om att vi numera inte har något plusgirokonto kvar utan har bytt till ett bankgirokonto i stället! Så i fortsättningen är det alltid **bankgirokonto 192-0800** som gäller för samtliga inbetalningar av årsavgifter, tidningssponsring m.m. till A 7 Kamratförening. Glöm aldrig att ange ditt namn!

Sekreteraren

Vad hände sedan?

I artikelserien "Vad hände sedan" berättar Curt-Christer Gustafsson om tiden efter chefskapet över A 7 och inte minst hans mångomfattande sysslor efter 1995, då han lämnade in sin militära utrustning.

Det är inte alldeles lätt att komma ihåg allt. Jag har nått den ålder då man är utrustad med ett 30 – 30 minne. Det innebär att man har alldeles klart för sig vad som hände för 30 sekunder sedan och vad som hände för 30 år sedan. Eftersom jag blev chef A 7 1982 – för 31 år sedan – är det verkligen så länge sedan – så borde det finnas ett ganska stort vitt fält på "hårddisken".

Något skall väl gå att vaska fram. Till att börja med kan noteras att jag i mars 1989 blev chef Artilleriskjutskolan. En verkligen härlig tid som i alla avseenden passade mitt sätt att leva inleddes. Långt från Stockholm, många intressanta utvecklingsfrågor, närhet till rikt friluftsliv med jakt och fiske, vad mer kunde man önska. Jag, men även hustru Margareta, stortrivdes och det var ytterligt nära att vi flyttat till Älvdalen. Ett problem fanns dock, sonen Bo hade ett år kvar på gymnasiet och skulle behövt pendla till Mora. Det egentliga skälet till att vi inte flyttade var att vissa löften som avgivits då jag åtog mig befattningen inte uppfylldes. Då förklarade jag att min avsikt var att åka tillbaka hem = till A 7. Så kunde man väl inte göra! Det kunde jag visst! Jag hade ju min tjänst vid regementet. Av den anledningen så har jag varit chef A 7 två gånger, något ganska unikt. Tiden vid A 7 var i alla avseenden en minnesvärd tid för mig och familjen. Detta bevisas väl av Bosse blivit kvar på Gotland och skapat ett "lebensraum" för sig och sin familj. Säg den lycka som varar för evigt. Jag tyckte väl också att det varit en ganska lång tid i Visby och jag tror att det finns en risk att man bromsar utvecklingen om man sitter för länge.

På våren 1990 utnämndes jag till chef A 1 och då är vi framme vid vad som hände sedan. Att det blev A 1 till slut var logiskt. När jag mönstrade 1956 sökte jag som Stockholmskille till A 1 i Sundbyberg som låg lagom långt bort. Eftersom jag är född på nyårsafton innebar detta att jag med dåtidens ordning var på inskrivningen sista veckan. A 1 knökfullt, antingen reservofficer vid I 1 eller A 8 blev budet. Valet var enkelt! 34 år senare fick jag så som jag ville. Det var bara det att nu hade A 1 flyttat till Linköping. Åren vid A 1 har också skapat en kammare full av positiva minnen. Jag har trivts på alla befattningar jag haft. A 1 är ju ett regemente med lång historia, vilket i vissa avseenden präglar de äldre. Verksamheten och arbetsuppgifterna skiljde sig inte från andra regementen. Nu började de verkliga neddragnetarna – "skrotningen" av det

svenska försvaret. Bland annat fick man som regementschef i uppdrag att föryngr officereskåren. Personer som var äldre än 55 år skulle man med lock och pock få att sluta. Uppgiften var inte helt trivsamt. Vissa hade ett rikt liv utanför tjänsten och såg fram emot att få ägna sig åt något annat. Andra var mer svårövertalade. Efter en tid såg jag att jag var den ende över 55 år som var i tjänst. Detta resulterade i ett telefonsamtal till artilleriinspektören. Han delade inte min entusiasm. Han kom till och med ned till Linköping för att försöka få mig på andra tankar. Han lyckades i så mån att jag blev kvar ett år för att invänta lämplig efterträdare.

Våren 1995 kunde dock jag lämna in utrustningen och gå hem. Efter 38 år i uniform var det så dags att anpassa sig till ett civilt liv och utöva sina intressen fullt ut. Det var inga svårigheter. Det torde inte ha undgått många att hundar och jakt samt i viss mån motorsport konkurrerar om befintlig tid i och utom tjänsten. Nu fanns möjligheter att ta igen "skadan". Vi får väl ta en sak i sänder. Hundar hade vi ju även i Visby och det har fortsatt. För tillfället har vi två varav en på 10 veckor. Nu säger säkert någon. Är han alldeles galen, skaffa valp vid den åldern. Då ska denna någon ha klart för sig att jag inte tänkt lämna in verktygen än på flera år. Den ökade disponibla tiden har även inneburit att jag kunnat engagera mig i Svenska Kennelklubben och dess verksamhet på jakthundssidan. Detta har i sin tur lett till att jag sedan många år sitter i FCI:s – den internationella kynologiska organisationen – kommitté för drivande hundar. Där har jag varit president = ordförande ett antal år. Härutöver är jag domare på såväl jaktprov, viltspårprov som utställningar.

Motorsporten har även den fått sin beskärda del av tiden. Under 10-talet är satt jag i Linköpings Motorsällskaps styrelse, varav hälften som dess ordförande. Det är en aktiv klubb med en stor motorstadion och en omsättning på cirka 10 miljoner. Så jobb finns så att det räcker. Aktivt hann det bli lite enduro med bl.a. min första motorcykeltävling vid 58 års ålder – Gotland Grand National – varför ta det enklaste? Nåja jag hann även med Stångebroslaget och Ränneslätsloppet. På bilsidan körde Bosse och jag banracing under ett par år tills kostnaderna blev nog så höga. Jakten då? Jo den pågår för fullt. Inköpet av ny valp tyder väl på det.

Att jag jagar synes vara känt för innan, det stått på papper att jag skulle bli chef A 1, fick jag från jaktklubbens sekreterare förfrågan om jag ville bli medlem. Även jakten kom att ta sin tid vid sidan om själva jagandet.

Efter ett tag var jag ordförande i Jägareförbundet Östergötland under några år. Läger ni ihop tiden som dessa uppdrag tagit så kommer ni snart fram till att sysslolös pensionär som suttit och matat duvorna inte är rätt beskrivning på mig.

Jag är ytterligt tacksam för att jag fått vara frisk och haft ett rikt liv sedan jag lämnade A 7. Visserligen har jag fått ett nytt knä och en pace-maker men gubben håller igång!

TEXT CURT-CHRISTER GUSTAFSSON
FOTO PRIVAT OCH GÖRAN HELLSTYRÖM

De koncentrerade ansiktena beror på kontemplerationen inför den stundande middagen.

Barbara hos Clematis

Lördag 7 december samlades A7 kamratförening till traditionsenligt Sancta Barbarafirande i Visby. Firandet startade på eftermiddagen med fälttävlan. Ett femtontal medlemmar samlades i Gotlandsgruppens lokaler på Visborgs slätt för att göra upp om Mortimer Sederholms vandringsspokal. Årets tävling var ganska svår och omfattade grenarna avståndsbedömning, avståndsbestämning, skytte (kast), teknik (golf), matematik och avslutningsvis gutniska ord och uttryck. Årets tävling vanns av Anders Nilsson tätt följd av Elisabet Kimell som blev tvåa och Mats Kvarnberg trea.

De högtidliga firandena var i år förlagda till Clematishusets vackra lokaler på Strandgatan. 30 gäster slöt upp och välkomnades med glögg. Till skenet av levande ljus genomfördes avlämning till föreningens ordförande Anders Nilsson, tal hölls och salut i form av dubbel svensk lösen sköts till Sancta Barbaras ära.

Därefter intogs högtidsmiddag i form av stor silltallrik, nubbe och senare huvudrätt av filé med gott rött vin. Det hela rundades av med kaffe och tillbehör. Många sånger sjöngs och flera tal hölls och stämningen var på topp. Det genomfördes prisutdelningar för Mortimer Sederholms fälttävlan och uppskattad lotteridragning på Barbara-lotteriet. Genom goda sponsorer blev priserna många. Björn Håkansson, flitig Barbaravän förärades regementets standar. Kvällen avslutades med traditionsenlig vickning i form av varm korv. Årets barbarakommitté vill först framföra ett stort tack till alla sponsorer som gjort kvällen möjlig. Vi vill också önska Göran Karlsson, som utsågs till nästa års sammankallande, lycka till. Avslutningsvis önskar vi hela kamratföreningen en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År från Calle Malmberg, Leif Svensson, Sylve Nilsson och Torbjörn Holmberg.

TEXT CARL-ARNE MALMBERG

FOTO SYLVE NILSSON

Tomas Nilsson försöker kasta golfbollarna i rätt däck. Var ingen svettig övning. Ulf Karlsson och Mats Kvarnberg väntar på sin tur.

Två "gamla" kompanichefer, Mats Eriksson och Mats Kvarnberg, låter sig väl smaka.

Årets ärtiluncher intogs på Visborgsslätt och på Tofta

I matkön igen på Hwitstierna. Först i kön Göte Nilsson, Mats Runander, Leif Svensson och Hilding "Tufften" Nilsson.

Först i matkön i kasern Hallbro på Tofta står Elisabeth Kimell, till höger, tar för sig av ärtsoppan, i kön står Greger Westerlund, Svante Ståhl, Anders Nilsson, Jan Löwenborg och Kalle Lindström.

Vid ärtilunchen i Hwitstjärna den 18 april deltog 24 medlemmar. Många var på plats lite tidigare för att lyssna på vad löjtnanten Arle Othberg hade att berätta om den internationella insatsen i Tchad och sitt eget deltagande i den.

En något annorlunda ärtilunch anordnades under hösten. Den genomfördes den 19 september på Tofta skjutfält med 31 medlemmar närvarande. Tofta skjutfält? Anledning var att dels kaka ärtor och pannkaka men också för att göra ett besök i den nybyggda kasernen på skjutfältet – Kasern Hallbro. Efter nedläggningen av P 18 år 2005 så har det konstigt nog fortsatt att utbilda soldater på Gotland. Syftet var att genom utbildningen kunna direktrekrytera till Hemvärnet. Efter en lyckad försöksomgång år 2006, med soldatboende i kasern Bysen på Visborgsslätt, skrev 24 av 27 antagna till utbildningen på sina avtal med Hemvärnet på Gotland. Efter denna försöksomgång hände sedan inget och utbildningen på Gotland lades på is. Men efter regerings- och riksdagsbeslutet om att, värnplikten skulle läggas i malpåse samt att utbildningen till FM ska ske frivilligt, togs beslut om att bl.a. Utbildningsgrupp Gotland skall varje år genomföra Grundläggande soldatutbildning (GSU) för att kunna personalförsörja Hemvärnsbataljonen. En av frågorna var skall utbildningen genomföras och soldaterna bo?

Tofta skjutfält med boende i närheten blev svaret. Det blev Suderbys Herrgård med boende i dubbelrum med toalett, dusch och Tv. Eftersom rekryteringen av gotlänningar gått trögt så utbildas bara en pluton per år (höstomgång). Trycket på skjutfältet har hela tiden ökat. Insatsförbanden och utlandsstyrkan, med bl.a. personal från tidigare gotlandsförband, vill "hem och öva" eftersom Tofta skjutfält har en stor potential och man kan öva med flera enheter samtidigt. Även trycket och konkurrensen om boendet har ökade i samma takt och blev ett problem. Alla ville ha ett boende på Tofta skjutfält - en förläggningsskarn för GMU.

Den 24 maj i år invigdes därför en helt nybyggd kasern på

skjutfältet några hundra meter in från Suderbysinfarten. Namnet blev "Kasern Hallbro". En kasern i ny stil med moderna inslag med plats för 40 rekryter. I kasernen finns förutom logement och matsal även en lektionssal, ett datarum för rekryterna, dagrum, vårdlokal, torkrum, befälsrum samt två övernattningsrum för anställd personal. Allt på en yta av ca 720 kvm. Planer finns för en eventuell utbyggnad till 70 boende och det har ryktats om boende till ett kompani alltså 150 man. Men som vi alla vet och fått erfara så står det skrivet i framtidens facit.

TEXT OCH FOTO GUNNAR TRENNESTAM OCH STEFAN EKMAN

PS Fler bilder från Hallbro finns på sidan 7 från invigningen. (anm red)

Glada deltagare i "spikraka 2 led linje" hälsades välkomna av Stefan Ekman. I främre ledet längst bort i bild Janne Christoffersson, Stig Sandelin, Hilding Nilsson, Svenerik Johansson, Göte Pettersson, Göte Nilsson (skymd), Leif Svensson, Sylve Nilsson, Anders Nilsson, Leo Lövdahl och Olle Gardell. I bakre ledet från vänster står Sinnika Nilsson (skymd), Elisabeth Kimell, Ann-Marie "Mia" Berglin och längst ut till höger Christer Christiansson.

BSI-träff med gamla kamrater

Från höger i röd tröja Harald Hoffman, Einar Dahlbom, Börje Eneqvist, Lennart Pettersson (delvis skymd), Bo Johansson, Allan Siggelin, Rolf Olsson, Sigge Nilsson, Gösta Hult språkar med Klas-Göran Buskas, Göthe Andersson och Bertil Franzén.

Från höger; Bo Johansson, Rolf Larsson, Einar Dahlbom, Bertil Franzén, Sigge Nilsson, Anders Engström, Lennart Pettersson och Rolf Olsson.

Gösta Hult med durspelet, och Alvar Olsson med gitarr

Den 9 augusti samlades en grupp grånande män för att minnas sitt år vid A 7. Det året var 1963. Vi träffades på parkeringen framför Radio Gotland, som då, 28 januari 1963 var förrådet där vi skulle hämta omgång 2, den storleksanpassade utrustningen. Om vi varit i färd med att hämta ut omgång 2 nu, så skulle de storlekar vi hämtade ut 1963, inte varit aktuella idag. När vi ryckte in så var vi 17 förväntansfulla gotlänningar. Befälet som väntade på att forma oss till män var troppchefen serg Rune Fransson och till sin hjälp hade han rustmästaren Bertil Ireljung samt överfyriren Gustavsson. Under sommaren förstärktes befälsgruppen med Göthe Andersson som var på väg hem från AUS som nybakad sergeant. Fram till jul så skulle vi 17 ynglingar bo på logementen 7 och 8 i kasern II. Som batterichef hade vi kapten Lennart Forsberg och adjutant var till en början styckjunkaren Erik Widerström. Under andra halvåret då salig Widerström gått i pension blev rustmästare Oskar Knutas vår adjutant. Av den ursprungliga gruppen om 17 unga män var vi 14 grånande gubbar som kl 10.00 var på plats på tidigare nämnd parkering. Undertecknad 1 Erik Jonsson, 2 Åke Dahlbom, 3 Klas-Göran Buskas, 5 Harald Hoffman, 6 Bertil Franzén, 8 Lennart Pettersson, 9 Börje Eneqvist, 10 Allan Siggelin, 11 Sigvard Nilsson, 12 Bo Johansson, 13 Rolf Olsson, 14 Anders Engström, 15 Alvar Olsson, 16 Gösta Hult. Ej närvarande var 4 Christer Johansson, som inte hörsammats kallelsen, 7 Mats Ahlby som alltid samt 17 Stig Pettersson som var upptagen av SM-tävlingar vilket bl.a. gav ett SM-guld. Från befälsgruppen deltog Göthe Andersson. Vid samlingen överraskade Siggelin gruppen med att bjuda på rökt hästkött !!!

Dagens program inleddes med en bussresa till Norra kyrkogården med Gösta Hult som chaufför, ett jobb, som han på ett utmärkt sätt skötte under hela dagen. På kyrkogården nedlades en blomma vid kamraten Mats Ahlbys grav. Minnesstunden avslutades med att gruppen unisont sjöng psalmen "Härlig är jorden". Därefter ställdes färdens mot Tingstäde och där besökte vi i ordning: Tingstäde fästning, Försvarsmuseet samt det under uppbyggnad varande Flygmuseet. Att det tog extra lång tid, då vi passerade "de gamla pjäserna" 15, cm haubits F och 10,5 cm haubits H, var kanske inte så konstigt eftersom det var ju de pjäser vi fick utbildning på 1963. Rolf Larsson guidade oss runt i hela museet och gav oss en utmärkt information om uppbyggnaden av museet. I det under uppbyggnad pågående flygmuseet gav Putte Åman oss en genomgång på ett medryckande sätt. Vi hann även med att avnjuta museets kockklubbor! När vi var färdiga med Tingstäde gick färdens vidare mot Tofta skjutfält. Eftersom vädret var varmt och skönt så uppskattades denna del av minnesdagen mycket. Vår lyckade dag avslutades senare med en middag på Tofta Strandpensionat. Som en extra krydda vid middagen underhölls vi av Alvar Olsson på gitarr och Gösta Hult med sitt durspel. Vi andra försökte efter bästa förmåga hjälpte till med sången och mellan låtarna så fortsatte historieberättandet innan det till slut var dags för hemfärd.

Mycket flyg på marin övning

Helikopterlandning på Bunge-fältet

Basen upprättad på F 17G

Hopfäld Sikorsky-helikopter i svensk uppställningsplats

Tre Transall lossas/lastas samtidigt

Inom ramen för den marina övningen NOCO 13 som genomfördes i östersjön mellan 9-20 september under svensk ledning ingick ett tyskt specialförband, närmare bestämt 26. Luftlandsättningsbrigaden baserat i "Saarland", Sydvästra Tyskland. Detta förbands uppgift är att kunna evakuera tysk civil personal varsomhelst i världen de må finnas. Uppgiften kallas på militärspråk "Noncombatant Evacuation Operation" (NEO). Det man gör i praktiken är en "gammal hederlig" luftlandsättning med tyska fallskärmsjägare vars uppgift är att säkra ett evakueringsområde där man senare skickar iväg de tyska medborgarna bort från oroshärden. Nu ville man öva detta på Gotland.

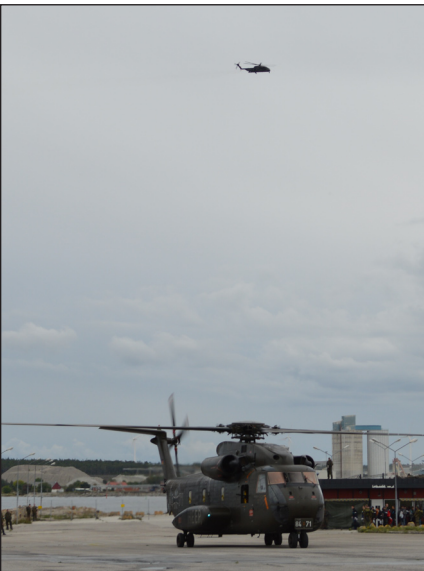
För att lösa NEO-uppgiften genomfördes alltså luftlandsättningen* för att i nästa skede säkra terräng i anslutning till en fungerande flygplats. Visbybasen/F 17G blev alltså ockuperad av främmande mili-

tär makt. När basen var säkrad så upprättades stabsplats, sjukvårdsresurser och slutligen anordnades förläggning. När basen var stridsberedd fanns det ca 200 tyska fallskärmsjägare i full beredskap. Man kunde nu börja agera.

Uppgiften var nu att samla ihop de tyska medborgarna som fanns utspridda över ön. Stabens uppgift var att upprätta en plan för hur detta skulle genomföras.

Det upprättades ett antal samlingsplatser dit de civila kallades. Därefter flögs de med helikopter in till basen på F17G. Bland de platser varifrån man lyfte in folk var Bunge flygfält och Kappelshamn. Väl på plats vid Visby-basen genomfördes en personkontroll innan nästa steg tog vid. När allt var klart blev det uppsittning i transportflyg för vidare transport till fastlandet och Linköping som slutdestination.

Under veckan som övningen bedrevs så baserades

Evakuering från Kappelshamn

4 CH-53 Sikorsky helikopter. Framtagen av US Marine Corps behov för tunga transporter och trupptransport. Den är i princip hopfällbar i syfte att ta mindre plats på hangarfartyg. Lastar 37 stridsutrustade soldater eller 9ton last. Svensk motsvarighet är VERTOL/HKP4. Denna är dock ej längre i drift. NH 90 under införande är liknande men ingen av dessa två svenska helikoptrar lastar lika mycket.

Under veckan baserades även transportflyg av typen TRANSALL på Visby-basen. Man hade vid några tidpunkter 3 på marken samtidigt. Maskinen är i stora drag jämförbar med svenska Hercules/TP 84. Den stora synliga skillnaden är att TRANSALL är två-motorig jämfört med Hercules som har fyra motorer.

Vår roll på F17 G var att agera "lokanställd" flygplatspersonal med främsta uppgift att ordna så att verksamheten "flöt på". Det rörde allt från att lasta/lossa flygplan till att ordna med hygienanordningar. Ingen fråga eller uppgift var för liten. Vi var oljan i maskineriet.

Det hela var en mycket väl genomförd övning och det tyska luftlandsättningsförbandet var mycket nöjda. Vi på F17G fick högsta betyg från både svenska och tyska chefer.

**TEXT OCH FOTO
MAJOR TOMAS NILSSON
CHEF F 17 GOTLAND**

*Reportage om själva luftlandsättningen hänvisas till artikel på sidorna 4 och 5.

Sista chansen för fastlandsträff?

Efter att dessa träffar flyttats från höst till vår så har tyvärr deltagandet blivit sämre och 2012, som skulle genomföras i Kungsängen, samt även årets, som var planerad till Karlberg, ställdes in p.g.a. alldeles för få anmälda. Att träffarna flyttades till våren gjordes efter önskemål från deltagarna vid en träff i "Propellern" (= matsalen) vid FHS den 29 april 2009.

Det finns alltid några som ställer upp och arrangerar, bokar, beställer förtäring och annat för att träffarna ska bli av. De senaste åren har det varit Max Magnusson och Calle Pott hjälpt oss med det på ett förtjänstfullt sätt!

Men nu frågar båda sig, precis som vi i styrelsen, skall vi ta bort denna aktivitet från föreningens verksamhet? I våras var det verkligen nära att så blev fallet men till slut beslutade vi oss för att försöka ytterligare ett år. Vi hoppas att denna upplysning kommer att medföra en förändring åt det positiva hållet!

Har du synpunkter rörande fastlandsträffen så ge oss gärna det och eventuella önskemål på e-post till a7kamratforening@telia.com. Naturligtvis går det även bra att framföra detta i brev, på telefon eller direkt till Max, Calle och oss i styrelsen. Med kamrathälsningar

**GUNNARTRENNESTAM
SEKRETERARE**

Sommarträffen i Tingstäde

Den årliga sommarträffen lockade bara ett fåtal deltagare.

Som framgår av bilden var stämningen god och alla trivdes med trevlig gemenskap, många skrönor och andra påhitt.

På bilden ser vi de glada gossarna Sven-Ove Alfström och Åke Nordgren.

A 7 kamrater håller Blåhäll snyggt

Blåhäll har en speciell plats i hjärtat för de allra flesta som någon gång kommit i kontakt med platsen.

Där fanns fram till 1984 baracker för värnpliktiga, kök, mässar m m som förläggning för värnpliktiga från A 7, I 18 och P 18 men också för många frivilligorganisationer. Ett 80-tal årskullar värnpliktiga genomgick här delar av sin utbildning. Det mesta är numera borta men vissa spår finns kvar. På platsen finns bl a en minnestavla och minnessten med inskription. Inramat av en stenmur och ett bord för intag av medhavd matsäck eller en kopp kaffe.

Blåhäll vårdas och sköts idag av A 7 kamratförening. En dag i juli när undertecknad och Nils-Åke Stenström kom dit för att ta en kaffepaus hördes ett surrande från en gräsklippare som Seija Sinikka Nilsson körde. I bakgrunden på bilden sitter Göte Nilsson och tar en välbehövlig paus efter sin klippprunda.

TEXT OCH FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Jobbet i Afghanistan ger mycket

Göran Karlsson vid en bro under ett av sina uppdrag.

Här kommer en rapport från landet där han däruppe glömde molnen. Jag har varit i Afghanistan sedan den 7 maj, min placering var från början på CJ 9 som CIMIC officer i den Regionala Högkvarterstaben (RC N) i Mazare e Sharif på Camp Marmal. I början av juni blev jag chef för Civil Situation Board inom CIMIC sektionen där jag basar över två löjtnanter från Tyskland och en major från Ungern. Det är en upplevelse att arbeta i en sådan stor multinationell stab med ca 350 officerare från 18 olika länder och där högsta chefen, General Wollmer, styr med järnhand. Vi svenskar är en minoritet i staben med våra 10 officerare och språket är naturligtvis engelska. Min uppgift är att uppdatera högre chefer om pågående och kommande projekt i vårt område. Allt som byggs från skolor, vattendammar, vägar, broar, bevattningsdammar, hur skörden har varit det gånga året och hur Afghanerna utvecklar nya alternativ

inom jordbruket för att ersätta heroinodlingarna. Jag har dessutom ansvaret för att rapportera hur Guvernörerna sköter sina provinser genom att läsa allt som finns tillgängligt samt genom möten med den Svenska Ambassadören Jonas Westerlund var 14 dag. Han besöker nämligen fyra provinser regelbundet, Sar-e Pul, Jowzjan, Balkh och Samangan. Fem guvernörer har blivit utsatta för olika attacker och två har ersatts. Allt som har med civilmilitär samverkan att göra är vi inblandade i.

Jobbet är mycket givande och det är inte ovanligt att vi jobbar 14-16 timmar varje dag 7 dagar i veckan. Försöker att hålla mig i form genom regelbunden fysisk träning. Jag har också ansvar för de 3 norra gränsstationerna vilket innebär att jag åker

ut en hel del på olika möten och träffar många människor. Jobbet är en utmaning varje dag eftersom Generalen vill ha fullständig kontroll, vilket innebär, att vi får många och stora uppgifter som skall presenteras efter några timmar till någon dag. Allt skall produceras i powerpoint dokument. Powerpointkriget kommer vi i alla fall att vinna utan tvekan!

Läget i norra Afghanistan är ganska kaotiskt just nu. Det har varit mer vägbomber och beskjutningar än under ett par år tillbaka. Uppgiften för oss är att stödja den Afghanska Armén (ANA) med råd och tips. Dom är ganska duktiga och har få förluster. Detta är ganska imponerande att efter bara tre månaders grundutbildning ges sig direkt ut i kriget. Det är faktiskt fullt krig i den östra delen Badakshan och Baghlan samt i den västra delen Faryab. Dessa områden har vi lämnat tillbaka till Afghanerna vilket har inneburit att Talibanerna försöker ta tillbaka terrängen igen och i Faryab har de lyckats. ANA föröker med hjälp av flygunderstöd att ta tillbaka förlorad terräng. Det är ett högt spel som spelas mellan dessa.

CIMIC har haft en ledande roll gällande den valregistrering som har pågått sedan den 25 juli och kommer att pågå fram till presidentvalet den 5 april.

Då blir de tvungna att välja ny president efter Karsai. Veldig mycket händer här nere varje dag och jag går till jobbet med glädje för vi är ett riktigt bra team och trivs med varandra. Mina tyska kolleger tycker att det är toppen med en chef som vågar stå upp mot de högre befäl och inte har någon fruktansvärd respekt för grader. Skulle kunna skriva hur mycket som helst men det får vi ta en annan gång.

Måste få avsluta med en fem månaders väderprognos. Sedan den 7 maj har vi fått 100 droppar regn och har genomlidit veckor och månader av brännade värme med mellan 40 och 50 grader. I dag den 26 september är det 38 grader i skuggan! Den 4 december 2013 kommer jag hem till Sverige.

En viktig del med jobbet i Afghanistan är kontakten med civilbefolkningen i de olika byarna

MAJOR GÖRAN KARLSSON
DIROPCOOCIMIC C CSB
(FUNDERA PÅ DEN FÖRKORTNINGEN)

Medlemmar

Hösten har, när detta skrivs, definitivt tagit över. Grått, blött och mörkt, det är bara de gula löven och då och då en solstrimma som lyser upp. Men när Du läser detta, är vi mitt uppe i jul – och nyårsfirandet och dagarna blir snart längre.

En kort sammanfattning av kamratföreningens år kan vara på sin plats. Efter att ha slopat ständigt medlemskap och gått över till årsavgift kan vi konstatera att vi tappade hälften av medlemmarna. Vi är nu 180 medlemmar. Det kan man ju alltid ha synpunkter på, men det är ju inget värde i sig att ha många medlemmar. De som inte valt att stanna kvar har naturligtvis olika skäl. Många var värnpliktiga som fick medlemskap som belöning efter fullgjord grundutbildning eller gick med vid uttryckningen, då känslan för och kamratskapet med "lumparkompisarna" var som störst. Inställda krigsförbandsövningar mm gjorde att många inte fick mer kontakt med förbandet Lv 2 och därmed kamraterna, och då bleknar efterhand samhörighetskänslan med föreningen och förbandet. Och så kan ju våra intresseinriktningar ändras med åren.

Verksamheten i föreningen har under året delvis tagit en annan bana. Deltagarna i våra vår- och höstmöten med föredrag och lunch lockade allt färre deltagare, varför vi för något år sedan tog beslutet att inbjuda övriga kamratföreningars medlemmar. Det blev väl ingen anstormning, men det var nog trevligare för föredragshållaren att ha 25 i publiken än ett 10-tal. Samordningen kommer att fortsätta under 2014, bl.a. har styrelsen bestämt att vår – och höstsammankomsterna skall ske gemensamt med Fredsbaskrarna Gotland. Ett tungt vägande skäl

är också, att det efter förbandsnedläggningarna blir allt svårare att hitta kvalificerade föredragshållare på Gotland. Skall dessa hämtas från fastlandet måste man vara fler som delar på kostnaderna och man måste vara säker på att antalet åhörare blir acceptabelt många. Styrelsen planerar också att ordna lunchträffar, på torsdagar med ärtor, enbart med syftet att umgås. Framtiden får utvisa om det är något att satsa vidare på. Som framgick av senaste numret av Luftvärnsregementets kamrater, har det omdebatterade stridsvagnskompaniet nu ställts i sitt nyuppförda mobiliseringsförband "någonstans" på Gotland. Fällningen av ett kompani tyska fallskärmsjägare i samband med övningen Northern coasts (NOCO 2013) i september var ju inte heller helt okontroversiell. NATO-trupp på Gotland! Försvarsmakten och Gotland debatteras mer än på länge, och det blir intressant att se vad som verkligen kommer ut av det. Som luftvärnare kan vi också känna glädje och stolthet över att vårt truppslag nu rider på en framgångsväg. Nytt Ivrobotsystem, efterfrågade förmågor, studier på framtida långgräckviddiga system mm. Det är fortfarande roligt att vara luftvärnare om än med grått hår! Samtliga medlemmar med anhöriga tillönskas ett gott slut på 2013 och ett Gott 2014!

RUTGER U:SON EDWARDS
ORDFÖRANDE LV 2 KF

360 sidor med många bilder, flera i färg. CD medföljer med luftvärnets alla marscher.

Luftvärnet 70 år -en resumé över åren 1980-2012.

Luftvärnet blev självständigt truppslag 1942. En bok om luftvärnets historia gavs ut 1980. Boken "Luftvärnet vid millennieskiftet - en resumé av åren 1980-2012" gavs ut till 70-årsjubileet 2012 och beskriver huvudsakligen utvecklingen under åren 1980-2012. Boken innehåller även kortfattat förbandens historia före 1980, materielutveckling, krigsförband mm. 360 sidor med många bilder, flera i färg. Som bilaga medföljer CD-skiva med luftvärnets alla marscher. Boken kostar 130 kronor för medlem och 150 kronor för icke medlem. Porto tillkommer.

Kontakta Rutger Edwards, rutger.edwards@swipnet.se, 0498-26 40 15 eller 0768-39 32 30.

Kallelse till årsmöte 2014

Årsmöte hålls onsdag 5 mars 2014 med början 1830 i museet i Tingstäde.

Anmälan om deltagande senast måndag 3 mars till Rutger Edwards 0498-26 40 15 eller rutger.edwards@swipnet.se. Motioner skall vara Rutger Edwards tillhanda senast måndag 24 februari.

Samling på ÖoB parkering senast 1800 för de som önskar samåkning till Tingstäde. Efter mötet gemensam måltid som helt subventioneras av föreningen.

Hjärtligt välkommen! Styrelsen

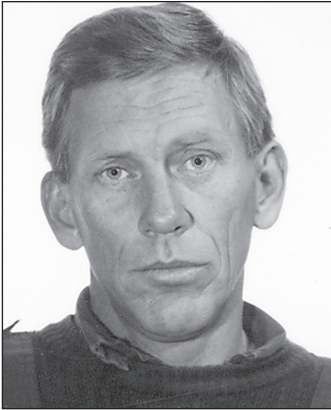

Styrelse

Ordförande	Rutger Edwards		
Vice ordförande	Fredrik Hård af Segerstad		
Kassör	Torsten Enström	Sekreterare	vakant
Ledamot	Ingemar Fransson, Kjell Pettersson, Bertil Olsson, Ingemar Gutenberg		

In memoriam

Kapten Freddie Jangesäter gick ur tiden den 29 december 2012 i en ålder av 62 år. Freddie gjorde sin värnplikt 69/70 och anställdes som furir den 28 augusti 1971 efter genomgången IS 1 (instruktörsskola 1). Han utnämndes till P/sergeant 11 november 1973 och till fanjunkare 1 november 1976. Då hade han kvalificerat sig för karriärväxling till kompaniofficer. Han kompletterade sina civila betyg vid FGS (Försvarets gymnasieskola) i Uppsala 1976-1978. Därefter var han elev på AKS (Arméns kompaniofficersskola) i Uppsala 1978-10-17—1979-08-31 och utnämndes till K/fänrik 1978-08-30. Med början kring 1980 utbildades Freddie i motor- och underhållstjänst. 1981-1982 var han elev vid LvTSP (Luftvärnets truppplagskola för kompaniofficerare). I början av 90-talet påbörjade Freddie en lång period som lärare och HYB (handledare yngre befäl). Åren som lärare och HYB synes ha varit bra för Freddie, han trivdes i sina befattningar.

Vid Lv 2 nedläggning fick Freddie ny placering vid P 18 fr.o.m. 1 juli 2000. Under två år var han kommenderad till Baltikum, där han utbildade letter och litauer på den luftvärnsmateriel som Sverige skänkt till Lettland och Litauen. Freddie var i många stycken urtypen för den svenske underofficeren (även om detta begrepp togs bort 1972) – yrkesskicklig och lite lagom bister. Men under den bistra ytan fanns en mycket mjuk person vilket framgick tydligt vid Lv 2 nedläggningsceremoni, då Freddie fick kämpa med sina känslor. Freddie var en god vän, han är saknad.

Rutger U:son Edwards

Kapten Jan Lekström, avled efter en tids sjukdom, den 7 februari 2013. Jan var född den 17 maj 1954. Jans militära bana började på Lv 3 i Norrtälje och han fick transport till Lv 2 fr.o.m. 1 oktober 1976. Han innehade då graden P/sergeant. Han var elev vid LvTSP (Luftvärnets truppplagskola för plutonofficerare) 1978 och utnämndes till P/fanjunkare 1 juli 1978. För att kunna genomgå utbildning till kompaniofficer kompletterade Jan sina civila betyg läsåren 1980 - 82 för att sedan vara elev vid den sista kompaniofficerskursen vid AKS (Arméns kompaniofficersskola) i Uppsala 1982-1983. Han utnämndes till K/fänrik 1 juni 1983 och slutligen till kapten 16 maj 1986 efter genomgången KHS HK (Krigshögskolans högre kurs) 1985.

Jans tjänstgöring var varierande på både Ivplutoner, trossplutoner och befälsskolor. Fr.o.m. 1 februari 1988 sökte Jan tjänstledigt för att pröva annat arbete som utbildnings- och ungdomskonstult hos Röda korset. Det resulterade i att Jan sökte avsked fr.o.m. 8 augusti 1988 och han blev från samma dag reservofficer vid Lv 2. Han återkom emellertid i tjänst som frivilliganställd den 1 november 1996 och tjänstgjorde ända till 23 augusti 1999 vid Lv 2 för att slutligen vara frivilliganställd vid I 1/Fo 44 t.o.m. 20 februari 2000. Så långa frivilligtjänstgöringar var möjliga enligt ett nytt reservofficersavtal. Jan var en duglig officer som löste sina uppgifter på ett förtjänstfullt sätt. Bl.a. var den mobiliseringsövning han genomförde vid KFÖ 1988 med sitt Ivakankompani, mönstergill. Vi minns honom med värme.

Rutger U:son Edwards

Verksamhetsplan 2014

I verksamhetsplanen för 2014 har vi planerat en lunchträff på vår respektive höst, enbart med syftet att umgås och ha trevligt. Det är något vi sällan eller aldrig gjort tidigare, vi har ju alltid strävat efter att ha en föredragshållare också. Platsen kan bli Marinstugan, annars fortsätter vi på Hwitstjärna. Utfallet får avgöra om det är en aktivitet att gå vidare med. Föreningsmöten planeras i samverkan med Fredsbaskrarna Gotland och övriga kamratföreningar. Fördelarna med detta är bl.a. att det blir fler åhörare vid föredragen, vilket naturligtvis är trevligare för föredragshållaren, och att det är lättare att få kvalificerade föredragshållare. Och så planerar vi att fira att vår kamratförening fyller 20 år 2014.

30 jan Styrelsemöte kl. 1830 i Frivillighuset

5 mar Årsmöte kl. 1830 i Gotlands försvarsmuseum. Anmälan, samäkning och motioner, se sid 37. Efter mötet helsubventionerad måltid.

25 mar Föreningsmöte*, 18.30, prel. föredragshållare poliskommissarie Karl-Georg Andersson, Marinstugan.

17 apr Ärtlunch kl. 1100 på Hwitstjärna eller i Marinstugan. En anhörig per medlem får delta. Helsubventionerad lunch.

22 apr Styrelsemöte kl. 1830 i Frivillighuset.

24 maj Firande av Lv 2 kamratförening 20 år med början kl. 1500 i Gotlands Försvarsmuseum. Samling på ÖoB parkering kl. 1430 för samäkning. En anhörig per medlem får delta. Subventionerad måltid. Anmälan om deltagande senast 19 maj till Rutger Edwards 076 – 83 93 230 eller rutger.edwards@swipnet.se

4 jun Luftvärnsregementets kamrater 1/2014

6 jun Nationaldagsfirande. Samling kl. 11.45 vid KA 3 museum. Lv 2 kf deltar med fana.

11 sep Styrelsemöte kl. 1830 i Frivillighuset.

21 okt Föreningsmöte* kl. 1830, prel. föredragshållare Anders L. Pettersson, generalsekreterare i ECPAT (Barnrättsorganisationen mot barnsexhandel), Marinstugan.

20 okt Luftvärnsregementets kamrater 2/2014 utkommer

6 nov Ärtlunch kl. 1100 på Hwitstjärna eller i Marinstugan. En anhörig per medlem får delta. Helsubventionerad lunch.

13 nov Styrelsemöte kl. 1830 i Frivillighuset.

11 dec Julbön kl. 1500 i Visby domkyrka.

29 dec P 18-A 7-Lv 2-KA 3 kamratföreningars tidskrift

* i samverkan med kamratföreningarna och Fredsbaskrarna Gotland

Lv 2 standar

Vid en ceremoni 25 september i år mottog kamratföreningen en kopia av Lv 2 standar. Överlämnandet gjordes till Rutger Edwards av överste Stefan Jönsson i samband med redaktörskonferansen i Halmstad. Kopior av samtliga Luftvärnsförbands standar togs fram vid firandet av Luftväret 70 år i juni 2012. Det var sju förband, Lv 1 - Lv 7 men det behövdes åtta standar. Åtta? Det beror på att Lv 2 fanns i två skepnader; Kungl Östgöta Luftvärnregemente, Lv 2, i Linköping 1944 - 1962 och Lv 2 på Gotland 1962 - 2000.

Bilden är tagen utanför Lv 6 kanslihus i Halmstad.

TEXT OCH FOTO GÖRAN HELLSTRÖM.

Robot-69: Eva Nyman, Leif Larsson, Caj Sjögren, Anne-Mari Sjögren, Lennart Härdell och Hans Silborn. Bakom kameran Göran Hellström

Björn fälld i Sjögrens tassemarker.

Basse Still Going

Robot 69-grabbarna träffas årligen med varierande antal. I år var det 43:e året i följd, hos Caj Sjögren som numera även bor i Hälsingland. Med en strålande utsikt över Ljusnan. Där brukar björnar lufsa sa Caj. Övriga skrattade åt detta till synes befängda påstående.

Tre dagar efter vår basseträff, blev en björn skjuten i byn! Han som sköt, och är Caj's snöplögare, heter naturligtvis Björn. Han stod vid en havreåker och fällde björnen med 1 skott. Den vägde 179 kg.

Gänget besökte även flygmuseet i Söderhamn. En verklig upplevelse. Rekommenderas.

Bo Wijne målade ett flertal tavlor med motiv från Gotland. Caj har några tavlor som hänger på väggarna i Hälsingland.

TEXT GÖRAN HELLSTRÖM

FOTO GÖRAN HELLSTRÖM, CAJ SJÖGREN

Detalj av tavla målad av Bo Weijne.

På årsmötet i år kom bl a Jim Bjurqvist längst fram, Eric Engström, Torsten Enström på andra raden. Nästa rad tittar Kjell Pettersson fram brevid Rolf Larsson och på sista raden Nicklas Sköld, Jesper Andersson, Henrik Hagström och stående Fredrik Hård af Segerstad.

Årsmöte 5 mars 2014

Anmälan senast måndag 3 mars till Rutger Edwards 0498-26 40 15 eller rutger.edwards@swipnet.se. Mer info se sid 37, www.lv2kamratforening.se

Årsavgift 2014

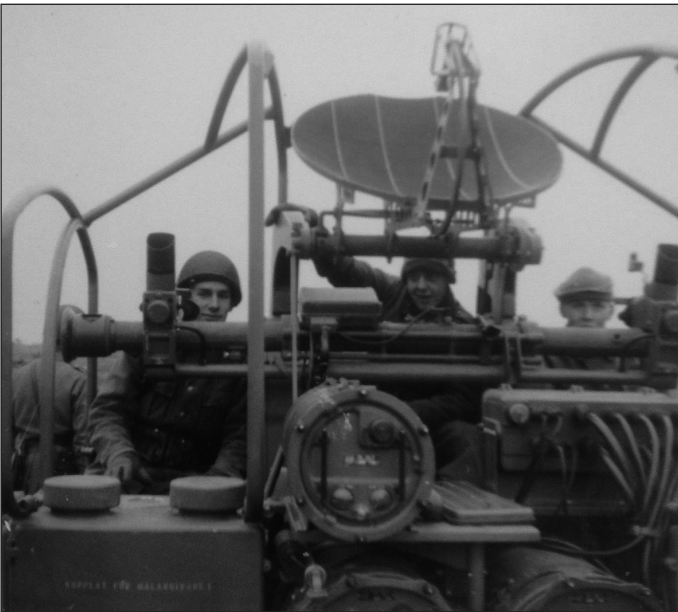
Årsavgiften för 2014 är fastställd till 50 SEK. Om allt fungerat har du fått eller får snart ett brev med inbetalningskort och information. Vi ber dig att senast 31 mars betala årsavgiften på pg 61 07 90-8, Lv 2 kamratförening. OBS! att f.d. förbandschefer och hedersmedlemmar är befriade från årsavgift. I infobrevet framgår vilka medlemmar som redan betalt avgift för 2014 och i vissa fall längre.

@ Anmäl din e-postadress

Och styrelsen värdar ännu en gång till de som inte anmält e-postadress. Gör det till rutger.edwards@swipnet.se. Och kom ihåg att anmäla adressändring inkl. ändring av e-postadress till adress enligt ovan. Styrelsen

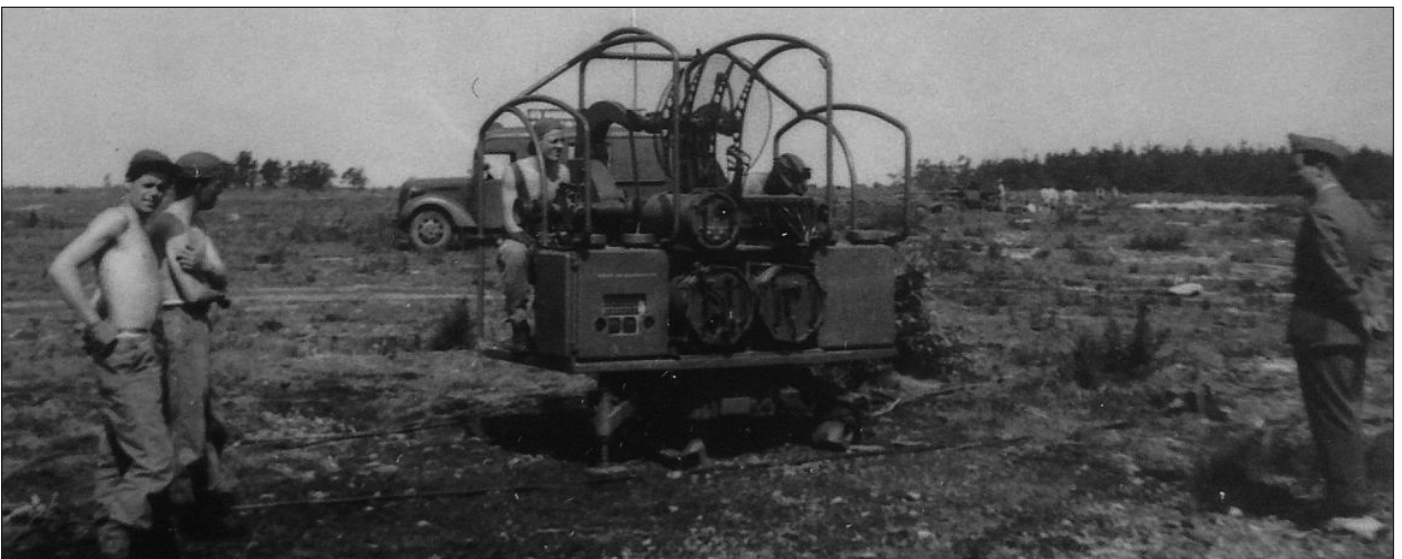
Hinder 14 på den numera försvunna hinderbanan under MM (Militärmästerskap) sommaren 1959. I bakgrunden syns t.v. Artillerihallen.

Siktet bemannat av fr.v. menige Halldin, Hedström och Liljegren. Texten längst ner t.v. på siktet lyder "Kopplat till målangivare".

Vicekonstapel Nicolaisen t.v. med menige Halldin tar en kaffepaus bland kablar och siktets transportkärra.

Centralsikte m/48 E sommaren 1959 på Tofta. T.h. står överfurir Hans Backner.

Unika bilder från svunna tider

Från Hans Nicolaisen, som gjorde sin värnplikt som gruppbefäl mars 1959 till februari 1960, har vi fått ett antal intressanta och unika bilder, varav några presenteras här. Gruppbefälen utbildades på centralsikte m/48 E, bilder på detta sikte finns inte tidigare i vårt arkiv och vi är mycket tacksamma att kunna komplettera fotosamlingen med Hans Nicolaisens bilder. Bilderna visar bl a central-sikte m/48 E sommaren 1959 på Tofta. Skillnaden mellan sikte m/48 E och följande versioner var att radarn endast mätte avstånd till målet. Radarsystemet kunde alltså inte låsa på målet och följa det automatiskt, utan riktarna följde målet och radarn mätte avståndet. Det innebar även att systemet fordrade optisk sikt och alltså var ett dagarsystem. Rimligtvis finns det fler medlemmar, som i sina gömmor har intressanta bilder. Gör som Hans Nicolaisen, sänd över dem elektroniskt eller med vanlig post för kopiering av föreningen.

RUTGER EDWARDS
FOTO HANS NICOLAISEN

Lunch vid Holmhällar framför och på lastbilar av typ Volvo och GMC. Lägga märke till uniformerna. Den grå linneuniformen med damasker och sommarmössan med sin ömtåliga skärm, som lätt knäcktes.

Skjutning med raketgevär m/49 eller m/51. Skillnaden var att det senare vid transport kunde vikas ihop på mitten.

Sommaren 1959 vid Holmhällar – tre "Gumsar" eller terrängbil GMC (General Motors Company) med pjäser och centralsikte.

För 20 år sedan

Gotlands mörkerluftvärn stärktes 1993

Gruppering av robotlavett ur bandvagn 2082 på Wisborgsslätt 29 maj 1996.

Under perioden c:a 1980 fram till 1987 kunde det gotländska luftvärnet endast verka i dagsljus eller vid optisk sikt. Den bristen åtgärdades 1987, då ett kompani med centralinstrument 760 (med allväderskapacitet) överfördes från fastlandet. Fr.o.m. 1993 stärktes mörkerluftvärnet väsentligt, då grundutbildning började på robotsystem 90. Kompaniet med robot 90 var färdigutbildat våren 1995, mobiliseringsreserven utbildades 95/96. Skillnaden mellan allväderskapacitet och mörkerkapacitet är förenklat att det förra kan verka även i dis, dimma och nederbörd medan det senare fordrar optisk sikt eller klara nätter. Lv 2 sköt robot 70 vid ett antal tillfällen från olika ställen på Gotland, robot 90 sköts bara vid ett tillfälle nämligen den 11 juni 1996 från Sysneudd.

När robotsystem 70 infördes med början i mitten av 1970-talet, blev det ett enormt lyft för det svenska luftvärnet. Många års studier och värderingar av mörker – respektive allväders-

funktion resulterade i ett beslut 1983 att utveckla en mörker-version av systemet, som inledningsvis gick under benämningen RBS 70 M (robotsystem 70 mörker). Den beprövade metoden för styrning av roboten med laserledstråle behölls oförändrad vilket innebar att såväl nyanskaffade robotar och de äldre till system 70 kunde användas till båda systemen. En vidareutvecklad robot, RB 70 Mk II, med utökad både räckvidd och höjdtäckning och med en stridsdel som kunde slå igenom pansarskydd, anskaffades till systemet.

Organisation.

Sammanlagt utbildades 10 kompanier, ett kompani vardera till de 10 lvbataljonerna robot 70, som därigenom bytte beteckning till lvbataljon robot 90/70. Organisationen skiljde sig från det som var normalt för ett lvkompani. Det bestod av stabstropp, trosstropp, underrättelsetropp med en spaningsradar PS 90 och två (inte tre) lvplutoner med vardera tre

eldenheter. Personalstyrkan var totalt 176 man och lvplutonen omfattade 58 man. Eldenheten om 17 man förflyttades i en terrängbil 11, en bandvagn 2082 (som transporterade bl.a. lavett och sikte) och en stridsledningsbandvagn 2081 med radar PS 91. Personalen var indelad i tre avlösningar, som leddes av en stridsledare (troppchefen, hans ställföreträdare respektive systemteknikern). Även underrättelsetroppens personal var indelad i tre avlösningar om vardera fyra man (underrättelseledare, spaningsradarchef, radaroperatör, orienteringsman). Indelningen i tre avlösningar innebar att systemets uthållighet blev stor. Siktet, som styrdes inifrån bandvagn 2081, var samtidigt lavett för två skjutklara robotar. Förutom laserledstrålesändaren var det utrustat med ett TV-sikte och ett IRV –sikte (Infra Red

Vision). Siktet fick invisning antingen från undroppens PS 90 eller från den egna lokalspaningsradarn PS 91. Skytten kunde sedan välja om han ville följa målet på TV eller IRV. Under mörker var endast IRV möjligt. Skytten styrde precis som med system 70 roboten ända fram till målträff. Då två robotar låg på siktet, var tiden till målväxling kort. Systemet var personalvänligt, då stridsledare, skytt och orienteringsman satt inne i strilbandvagnen. Endast två man, målobservatör och laddare/målobservatör stod i det fria vid målgivaren.

Vad hände sedan?

Robotsystem 90 fick en kort livstid, drygt 10 år. Några större förändringar på materielen var därför inte aktuella, däremot genomfördes några organisatoriska förändringar. Stabstropp och trosstropp sammanslogs till en stabs – och trospluton och underrättelsetroppen utökades till pluton, då ytterligare en underrättelsetropp med PS 90 tillfördes från de nedlagda 48-kompanierna med centralinstrumentering (cig) 790. I mitten på 00-talet utgick systemet, endast bandvagn 2081 med radarsystem PS 91 behölls och används fortfarande i dagens luftvärnsorganisation. Orsakerna till att detta moderna system utgick var bl.a. systemets relativt korta räckvidd och att det inte blev en export-succé i likhet med robot 70 och därmed bedömdes utvecklingspotentialen som låg.

RUTGER EDWARDS

Första och enda skjutningen med robot 90 på Sysneudd 11 juni 1996.

Överbefälhavaren, general Owe Wiktorin, provar simulator robot 90 21 februari 1995.

På bilden, tagen i augusti 1983, ses huvuddelen av grundutbildningsbataljonens befäl befordrade efter det nya NBO-systemet. Främre raden fr.v. fk Paul Forslund, fk Mikael Andersson, fk Bengt Larsson, mj Ingemar Fransson, fk Birger Björkegren, lt Leif Svenssen, lt Tommy Nilsson (Smedberg), fk Christer Ahlström, fk Alf Jacobsson, kn Per Lundquist, fk Christer Wahl, kn Hans Gärdeklev. Bakre raden fr.v. lt Gösta Holmqvist, kn Tommy Olsson, kn Roy Hansson, lt Tage Svensson, lt Christer Lundskog, lt Ingemar Gutenberg, kn Börje Kavhed, kn Aksel Kann, kn Knut Stenberg, lt Kurt Johansson, kn Kent Samuelsson, lt Sven-Ove Svensson, mj Leif Delén, mj Rutger Edwards, lt Alf Utas, lt Stig Ulmstedt, lt Lars-Olof Johansson, kn Jan Permerud, kn Olle Ahnell, mj Mats Ekeröth, lt Mats Boström, fk Jerker Hallberg, kn Freddie Jangesäter, fk Mikael Nilsson (Carlén), kn Ulf Nilsson.

När undertecknad ryckte in till värnplikstjänstgöring 1968, hade vi i krigsmakten (som det då hette) ett trebefälssystem med officerare, underofficerare och underbefäl. Ett egentligen unikt system, då övriga länder i huvudsak hade ett tvåbefälssystem. Då hade redan grunderna lagts för den tjänsteställningsreform, som genomfördes fr.o.m. 1 juli 1972. Den innebar bl.a. att begreppen "under-", som kunde uppfattas som nedvärderande, försvann och alla blev officerare med förliderna regements-, kompani- och plutons-. Regementsofficerarna hade graderna från löjtnant och uppåt, kompaniofficeraren graderna fänrik, löjtnant och kapten och plutonsofficerarna graderna sergeant och fanjunkare. För att tydliggöra vilken kategori man tillhörde, stod det R/, K/ resp. P/ framför graden. T.ex. R/kn, K/lt, P/fj. Som en paradox skapades en situation där det fanns två kategorier löjtnanter och kapten (R/kn, K/kn, R/lt, K/lt). Reservofficerarna fick förliden RO efter att tidigare haft efterleden R (t.ex. RO/kn i stället för kn/R).

NBO -nya befälsordningen

1971 tillsattes en arbetsgrupp inom försvarsdepartementet för att utarbeta grundskissen till NBO – Nya BefälsOrdningen. Det arbetet resulterade i en proposition, som antogs av riksdagen 1973. Förändringarna i befälsordningen var föranledda av utvecklingen både inom försvarsmakten och i samhället

i övrigt. Inte minst förändringarna inom det allmänna skolväsendet påverkade utvecklingen. Alla ungdomar skulle t.ex. genomgå gymnasial utbildning. En annan princip var att alla med värnplikten som grund skulle ges samma möjlighet att efterhand få alltmer kvalificerade uppgifter i såväl krigs – som fredsorganisationen och få en grundläggande utbildning som chef, utbildare och fackman. Det låg väl också politiskt rätt i tiden. 1978 tog riksdagsbeslut om den nya befälsordningen och den 1 juni 1983 – för 30 år sedan – blev allt befäl "yrkesofficerare".

Specialistkursen -en återvändsgränd
Utbildningen till officer i NBO var i stort enligt följande. Grunden var värnplikt som grupp-, plutons – eller kompanibefälselev. Vid behov kompletterades utbildningen vid FOK (Förberedande officerskurs) för att ge alla minst 15 månaders grundutbildning. Därefter följde två års Officershögskola med praktisk och teoretisk utbildning som avslutades med officersexamen och utnämning till fänrik. Efter ett antal år skulle officeren ansöka om att få genomgå Krigshögskolans allmänna kurs eller specialistkurs. Utnämning till löjtnant skedde efter dessa kurser. Specialistkursen visade sig snart vara en återvändsgränd. Alla ville ju vidare i karriären och inte stanna som löjtnant. Endast två eller tre specialistkurser genomfördes. Krigshögskolans högre kurs

(kaptenskurs) genomfördes normalt två år efter allmänna kursen. Högre utbildning vid Militärhögskolan och utnämning till major/överstelöjtnant skedde efter ansökan och urval.

NBO stora nackdel var att alla ville genomgå Krigshögskolans högre kurs och bli minst kapten. Specialistkursen blev aldrig populär och det fick till följd att bristen på specialister blev alltmer uppenbar efterhand som de f.d. rustmästarna och styckjunkarna med sina särskilda kompetenser inom motortjänst, underhållstjänst, sambandstjänst mm slutade. Bristen blev alltmer uppenbar och efterhand "smögs" ett tvåbefälssystem in.

Nytt gradsystem

Den 1 januari 2009 infördes ett nytt gradsystem med officerare och specialistofficerare. Officerarna har fortfarande graderna från fänrik och uppåt medan specialistofficerarna har de nya eller nygamla graderna 1:e sergeant, fanjunkare, förvaltare och regementsförvaltare. Därmed har vi fått ett system som motsvarar vad de flesta andra länder har. Ja, egentligen har vi väl återinfört tre-befälssystemet då vi inte har något värnpliktigt befäl utan även gruppbefäl samt officersaspiranter under utbildning är anställda med graderna vicekorpral, korpral och sergeant (en till tre vinklar).

KA 3 vänner

Det är i år 75 år sedan vårt förband sattes upp och lokaliserades till Fårösund. En etablering som kom att, för lång tid framöver, sätta sin prägel på samhället.

Årets nationaldagsfirande vid pjäsparken och förbandsmuseet kom att till del präglas av detta. Dels deltog fanvakt ur Gotlandsgruppen, dels hade Gotlands blåsorkester mycket kustartillerimarscher vid sitt framträdande. Nationaldagsfirandet var välbesökt och matchade väl sin motsvarighet i Visby vad gäller antalet besökare. Vill man dessutom ha militär prägel på nationaldagsfirandet så är det Fårösund som gäller.

Kamratföreningens arbetsgrupp har ägnat mycket tid och arbete för att möblera om bland våra museiföremål. För att bereda plats åt ytterligare en gäst i Franska kasern, Boot Hostel, har vi fått tömma hela övervåningen där granatkastare, robot 52 och 17, sambandsutställning, sjukavdelning, konstutställning och traditionsföremål fanns och på entréplanet har chefsrummet och expeditionen tömts. Jag kan inte här på några få rader beskriva de flyttrelser som blev konsekvensen av denna omdisposition av lokalerna, men jag lovar – mycket arbete blev det. Vi är inte helt färdiga, men årets besökare har varit nöjda med vad de sett. Vi har också "hägnat" in pjäsparken vilket fått till följd att "gratistittandet" upphört och intäkterna ökat.

Årets underhållsobjekt är vår PA-31 som nu monterats ner och tagits in i f.d. minhallen för en välbehövlig översyn. Den kommer, då museet öppnar i juni, förhoppningsvis att ha återfått en del av sin forna glans.

För drygt ett år sedan startade kamratföreningen en grupp på Facebook i syfte att underlätta informationsspridning om kamratföreningens verksamhet. Vi har idag drygt 200 medlemmar i gruppen. Här finns både tidigare anställda och värnpliktiga vid regementet liksom de som tjänstgjort under längre eller kortare perioder vid KA 3. Jag hoppas att du som ännu inte kommit med i gruppen gör slag i saken och ansluter dig. Jag är övertygad att denna grupp kommer vara en viktig kanal för att få in underlag av olika slag till den kommande minnesboken om KA 3.

När regementet lades ner 2000 tog kamratföreningen på sig att fortsätta driva och utveckla förbandsmuseet. Vi fortsatte också att ansvara för nationaldagsfirandet i Fårösund. För att driva och underhålla pjäsparken har föreningen erhållit ett bidrag från Statens Förvarshistoriska Museum och som administrerats av Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde.

SFHM har i slutet på november meddelat att inga bidrag kommer i framtiden att betalas ut för att bibehålla pjäsparken i Fårösund. Detta hänger bl.a. samman med att Försvarsmakten, som äger pjäserna, kommer helt att avveckla sitt materielinnehav i Fårösund det kommande året och SFHM är berett att ta emot materielen om den flyttas till Tingstäde. Kamratföreningen och styrelsen för Gotlands Försvarsmuseum kommer i december att träffas på plats i Tingstäde för att komma överens om de nya uppställningsplatserna för pjäserna. Detta skall sedan ges som ett

underlag till HKV som ansvarar för flytten.

Det finns naturligtvis många, många frågor om hela denna process. Den har bara startat. Vi kommer att hålla er alla informerade allt efter som processen framskrider. Det är naturligtvis tråkigt att vi inte längre kan vara kvar i Fårösund på historisk mark. Men sett i ett längre perspektiv tror jag, att om vi verkligen vill bevara minnet av KA 3 på bästa sätt, så görs det bäst genom att koncentrera resurserna till Gotlands Försvarsmuseum. Vi som driver museet blir varken fler eller yngre.

Det är min förhoppning att vi, trots den kommande avvecklingen, kommer att kunna genomföra verksamheten ungefär som vanligt under 2014. Jag tänker då främst på genomförandet av nationaldagen som sannolikt blir den sista i kamratföreningens regi. Även förbandsmuseet bör kunna hålla öppet under en del av sommaren. Vi kommer också att lägga mycket arbete på att göra den nya lokaliseringen till en bra ersättare för den pjäspark och det museum vi har idag. En nog så grannliga uppgift.

Jag önskar er alla ett gott slut och Ett Gott Nytt År!

RUTGER BANDHOLTZ

ÅRS MÖTE

**Kallelse till Gotlands-
kustartilleristerna,
KA 3 kamratfören-
ings årsmöte**

**6 juni 2014 kl 10.30
i KA 3 förbandsmu-
seum.**

**Sedvanliga årsmö-
tesförhandlingar.**

**Eventuella frågor som
skall behandlas på
årsmötet skall vara
styrelsen tillhanda
senast 2 veckor före
mötet.**

Välkomna.

**Årsavgiften
för 2014 är
oförändrad 100 kr**

**Tas tacksamt emot
på bg 718-4732.
Har du flyttat,
meddela då ny
adress. Liksom om
du har fått annan
e-post-adress.**

Ordförande
1.vice ordförande
2.vice ordförande
Sekreterare
Kassör
Klubbmästare
Museum
Information

Rutger Bandholtz
Arne Ekman
Mats Larsson
Eva Weinebrandt
Jan Frändfors
Bernt Weinebrandt
Bernt Weinebrandt
Rutger Bandholz

Traditionsenligt i annorlunda lokal

Den 14 november var det så dags för årets verkliga nostalgimiddag. Kungens ärtsoppa i guldburk med tillbehör i form av pannkakor och punch. 33 kamrater hade hörsammat inbjudan och lät sig väl smaka av anrättningen som hade förberetts av familjerna Weinebrandt och Bohlin. Kamratföreningen hade glädjen att i år ha Joachim Kuylenstierna som gäst. Joachims utvecklingsarbete av KA 3 tidigare befästningsområde, Bungenäs, har väckt berättigad uppmärksamhet. Joachim antydde under middagen att nästa års ärtmiddag kanske skulle kunna hållas i den nyrenoverade matsalen på Bungenäs. Det ser vi fram emot.

Som framgår av bilden så har vår "festlokal" fått ett lite annorlunda utseende. Den mellanvägg som tidigare fanns och där flera av Erik Olssons tavlor hängde är numera borttagen och hela övervåningen disponeras av den andra hyresgästen i byggnaden, Boot Hostel. Vi kommer även framgent att kunna hålla våra samlingar här tack vare det goda samarbetet kamratföreningen och Boot Hostel har etablerat. Det tackar vi för.

RUTGER BANDHOLTZ

Lillejul 2012 -i charadernas tecken

Fredagen den 7 december 2012 var det så dags för KA 3 fd officerrare att samlas för ett lillejulsfirande. Ett trettiotal hade hörsammat kallelsen och fick vid ankomsten en värmande glögg att stärka sig med. Efter välkomsthälsning av ordföranden och lite mingel för att komma i form tog Arne och Bosse befälet. Det var dags för aktiviteter. Ingen lillejul utan särskilda aktiviteter. Efter indelning i grupper delades så uppgiften ut. Varje grupp hade att, med endast gester och kroppsspråk, spela upp en vid KA 3 välkänd händelse eller företeelse. Så uppslag saknades sannerligen inte. Utan att gå in på detaljer kan konstateras att samtliga grupper löste uppgiften. Mest muntration väcktes dock när vissa gruppmedlemmar muntligen svävade ut och berättade hur det var egentligen. Det var tur att vissa högre chefer, bl.a en tidigare ÖB, inte var närvarande. Några av våra yngre deltagare, i det här sammanhanget nästan att jämföra med subalterner, tyckte att aktiviteterna borde "utvecklas" till nästa år och åtog sig att åstadkomma detta. Vi äldre väntar spánt på nästa lillejul.

Hungern hade nu infunnit sig, så det uppdukade julbordet var verkligen efterlängt. Liksom tidigare år tillagat och ordnat av vårt matgång med Eva W i spetsen. Lika gott som alltid!

Julmaten avnjöts och det hela ramades in av ett antal snapsvisor som "Vem sade ordet", "Än en gång därän", "Röda havet", "Tack för supen" mfl, mfl. Och så naturligtvis, vår egen Anders de Wahl – Sven Boman som på sitt oefterhärmliga sätt framförde "Tomten" på gutamål.

En allt igenom trevlig kväll. Våra "subalterner" har något att bita i inför 2013.

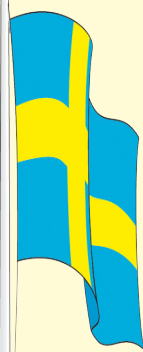
RUTGER BANDHOLTZ

Nationaldagen 6 juni

Firas traditionsenligt i KA 3 museipark och förbandsmuseum. Frivilligorganisationer, föreningar och klubbar inbjuds att delta med fanor/standar i fanborgen.

11.45 Samling i KA 3 museipark
12.00 Flaggan hissas, Högtidstal, Bungekören, GotlandsMusikens blåsorkester, Norra Gotlands folkdansgille.
Servering av kaffe, saft och bullar.
Museet håller öppet hus.

TIDSKRIFTS FOND

Fondens syfte är att ekonomiskt underlätta utgivningen av tidskriften. Många har hörsammat vårt upprop och lämnat generösa bidrag. Allt efter vars och ens plånbok. Frivilliga bidrag mottages tacksamt på bg 718-4732 märk bidraget med "tidning".

KA 3 Förbandsmuseum Kustparken, Fårösund

Öppet sommaren 2014
23 juni - 24 augusti

Dagligen kl. 15.00 - 18.00

Om någon grupp önskar besöka museet på annan tid, kontakta Bernt Weinebrandt
0498-22 42 27 eller 070-22 88 868

Bordningsstyrkan tillhörande 17.amfibiebevakningsbåtkompaniet, är en unik kompetens i den Svenska marinen. De har deltagit vid alla tre insatserna i Adenviken, även den senaste ME03.

Framtida utmaningar

2.amfbat har under långt tid (snart 10 år) samarbetat med Finska Nylandsbrigad. Samarbetet började i liten skala där utbyte skedde främst mellan förbandens kustjägarenheter. Senare utvecklades samarbetet till att utveckla en Svensk-Finsk amphibious unit SWEFIN ATU. Båda förbanden har varit engagerade i insatser och samarbetet har därför legat lite i träda under några år men upptogs under sommaren då bland annat kjkomp med flera övade i Finland.

I min förra artikel, berättade jag om de uppgifter och utmaningar som Amfibieregementet stod inför 2013, både vad gällde kommande insatser, rekrytering och utbildning av rekryter med det nya personalförsörjningssystemet och inte minst arbetet med att utveckla och att inta den nya organisationen, (FMOrg 13). Det yttersta syftet med alla förändringar har varit att öka tillgängligheten på insatsförbanden. Nu har vi facit i hand, i alla fall till del.

Ny organisation parallellt med insatser

Den första januari 2013, intogs den nya organisationen vilket för Amf 1 del bland annat innebar att basorganisationen slimmades rejält till förmån för krigsförbanden. Som ett exempel reducerades regementsstabens tio sektioner till att enbart bli fyra. Den tidigare stora garnisonsenheten som bland annat ansvarar för allt ifrån förbandets övnings- och skjutområden, idrottsverksamhet till att hantera markavtal inför övningar, ombildades till stödenheten (StöDE).

Enheten har idag en stor bredd av olika funktioner även om det har skett en personalminskning. Vissa enheter som ansvarar för amfibieförbandets utveckling, såsom till exempel provturskommandot, funktionsenheten och amfibiestridsektionen överfördes till andra organisationer i Marinen. Det här var bara några exempel på de förändringar som förbandet har genomfört i samband med införandet av den nya organisationen.

Uppgifterna som förbandet hade före omstruktureringen kvarstår dock, men i dag är det färre människor som skall genomföra arbetet. Tanken med en minskad basorganisation var att uppgifter skulle förskjutas till krigsförbanden, det är en betydligt enklare lösning på papperet än i verkligheten. Att ändra en organisation är inte en helt enkel process. Minskade personalramar är både konkret och kännbart, det som kanske är det svåraste i en förändringsprocess är att utveckla och anpassa nya arbetssätt till den nya organisationen både i handling och i tanke.

Parallellt med införandet av den nya organisationen, pågick förberedelserna inför förbandets två insatser, Adenviken (ME03) och Afghanistan (FS25). Adenviken är en viktig sjöfartsled för östra Afrika, arabvärlden och Indien utanför Somalias kust. Piratverksamheten har varit ett stort hot, inte minst har de hindrat humanitära insatser. Sedan 2009 har Sverige utgjort en viktig del i EU:s marina insatser i Adenviken och 2013 var det åter dags.

I början på mars, satte HMS Carlskrona kurs och fart mot insatsområdet, ombord fanns Amfibieregementets bordningsstyrka som även den här gången utgjorde en viktig komponent i den Marina styrkan. Uppdraget i Adenviken avslutades i augusti. I maj var det dags för nästa insats, då tog Amf 1 över ansvaret för den Nordiska/Baltiska styrkan i Afghanistan. Förbandet är just nu inne i slutfasen på insatsen och har i skrivande stund påbörjat hemrotationen, hela förbandet beräknas att vara hemma i början på december.

Rekryter blir soldater

När väl insatserna hade inletts var det dags att fokusera på nästa stora uppgift, utbildning av nya rekryter. I år genomfördes den grundläggande militära utbildningen (GMU), samtidigt på förbandets alla verksamhetsorter, Berga, Göteborg och på Gotland. Det finns ett fortsatt stort intresse att söka sig till den grundläggande militära utbildningen, det tyder på att förbandet erbjuder bra utbildning. Andelen kvinnliga rekryter var fler än någonsin tidigare, en av anledningarna till ökningen, är enligt undersökningar den korta utbildningstiden. Dessvärre var det även den här omgången en del avhopp likt tidigare GMU. Den främsta anledningen till avgångarna har varit att tidigare kända skador hos individerna har under utbildningen gjort sig påmindra. Flertalet har dessutom "mörkat" sina skador i tron att det inte skulle påverka utbildningen. Individerna har vid mötet med rekryteringsmyndigheten berättat om sina skador men ändå uppmanats att söka sig till GMU. Det positiva är att ingen av de som avslutat sin utbildning i förtid har uppfattat utbildningen som dålig, även då varje avhopp är ett misslyckande.

– Min uppfattning är att förbandets personal har genomfört mycket bra och kvalitativ utbildning, det bekräftade också rekryterna när jag träffade dem. Det finns en stor och bred kompetens hos

instruktörerna som på ett mycket bra och föredömligt sätt utbildade morgondagens medarbetare. Huvuddelen av rekryterna har valt att fortsätta sin militära bana, det tyder också på att de är nöjda med utbildningen, så överstelöjtnant Jens Ribstrand, tillförordnad Chef för Amfibieregementet

Framtiden

När det hela tiden sker förändringar är det ibland lätt att fokusera på det som fungerar mindre bra och det som förbandet inte får genomföra, på grund av besparingar och annat. Men blickar vi tillbaka på verksamhetsåret 2013, så är det ändå med stor stolthet och glädje som de flesta beskriver året. Parallellt med intagandet av den nya organisationen, förberedde och genomförde förbandet två insatser. Utöver det har året präglats av en hel del övningar, för krigs- och hemvärnsförbanden, nationella såväl som internationella. Ett hundratal rekryter har utbildats och ett stort antal har provanställts. Förbandet har också snart

204.amfibieskyttekompaniet som utgör den operativa reserven (OR14), färdigutbildad och validerad för att från den första januari 2014, inta 10 dagars beredskap. Som ett exempel på den mångfald av uppgifter som förbandet har löst under året så kan nämnas att vid ett och samma tillfälle löstes uppgifter i Afghanistan, Adenviken, stridskjutningar på Utö, övning i Finland, salutskjutning vid kungligt bröllop och övning i Göteborgs skärgård. Det är ingen dålig bedrift.

Inom kort skall dessutom riksdag och regering fattat beslut om Sveriges bidrag till en förstärkningsstyrka, den så kallade *Nato Response Force Pool (RFP)*. Försvarsmakten har till regeringen anmält möjliga marina styrkebidrag, bland annat en amfibienhet.

Under en av höstens övningar genomförde 17.amfibiebevakning sbåtkompaniets sensorpluton tre skarpa minsprängningar, vilket var några år sedan det genomfördes. Förutom att det ingick som ett moment i övningen, fick förbandet dessutom tre nya behöriga minövningsledare.

Hur ser då tillförordnade chefen för Amfibieregemente, Jens Ribstrand på den närmaste framtiden?

– Förbandet har ett stort arbete med att ta hand om våra vänner och kollegor som snart kommer hem från Afghanistan. De kommer hem till en helt ny organisation än den de lämnade, vilket bland annat kommer innebära en del personalrotationer. Flertalet kommer att få helt nya befattningar och uppgifter, några ska inta ordinarie platser som under insatsen har lösts av hemmavarande personal. Överste Peder Ohlsson tar över som förbandschef och har också han en hel del att sätta sig in.

När väl alla har hittat sina platser skall förbandet fokusera på att återta och utveckla den amfibiska förmågan, det vill säga fokusera på sjö- och markmålsbekämpande uppgifter.

Vidare kommer 2014 att präglas av det nyligen inledda arbetet med att utveckla en plan för en ny organisation (FMOrg18) med målet inriktat på 2019. Redan under FMOrg13 arbetet tydliggjorde högkvarteret att förändringsprocessen skulle fortsätta även efter att den nya organisationen hade intagits. Försvarsmakten har dessutom i regeringsbeslut 5 (RB5) fått uppgiften att minska lönekostnaderna med 500 miljoner kronor fram till år 2019. Exakt vad arbetet kommer att innebära för Amfibieregementet är för tidigt att säga. Vi har en del utmaningar framför oss, men vi har också en hel del positivt att se fram emot. Jag ser med tillförsikt på framtiden.

Avgångselev från Fårösundsskolan nationaldagstalare

Årets nationaldagsfirande i Fårösund avhölls traditionsenligt vid KA 3 förbandsmuseum.

KA3 kamratförening stod som vanligt för arrangemanget som lockade drygt 400 åskådare. I fanborgen återfanns fanor och standar representerande 12 organisationer och föreningar. KA 3 sattes upp 1938 och skulle i år ha firat 75 år. Programmet präglades till viss del av detta jubileum.

Efter att KA 3 kamratförenings ordförande hälsat åskådarna välkomna blottades den svenska fanan till tonerna av Svenska arméns paradmarsch framförd av Gotlandsmusikens blåsorkester. Fanvakten som dagen till ära deltog i ceremonin kom från Amfibieregementets Gotlandsgrupp och utgjordes av personal ur det gotländska Hemvärnet.

Därefter var det dags för årets högtidstal. Fram till talarstolen stegade Ida Kellström, som representant för Fårösundsskolans avgångsklasser. Ida höll ett personligt tal kring vår nationaldag och förväntningar inför framtiden. Idas tal kan ni läsa härintill. Att döma av applåderna efter talet så var det ett bra och uppskattat tal. Då ska man

veta att Ida fick frågan om att hålla tal av sin lärare knappt en vecka före nationaldagen. Kamratföreningen hoppas att även i framtiden få se elever ur Fårösundsskolans avgångsklasser som högtidstalare vid nationaldagen. Det har Ida Kellström visat vägen för.

Efter högtidstalet bjöds på ett varierat program. Gotlandsmusikens blåsorkester framförde dagen till ära regementsmarscher för samtliga, nu nedlagda kustartilleriregementen, KA1-KA 5.

Kamratföreningens ordförande tecknade i sitt tal med anledning av KA 3 75-årsjubileum, en bild om vad förbandets uppsättande och lokalisering till Fårösund har inneburit för samhället och norra Gotland genom åren.

Bungekören bjöd på skönsång och framförde Land du välsignade, Sveriges flagga, Solen glimmar blank och trind, Post festum, All världen nu sig gläder och Sommarpsalm.

Norra Gotlands Folkdansgille, iklädd sina fina folkdräkter där både den gotländska och Sverigedräkten var representerade, bjöd på några folkdanser där de visade upp en imponerande förmåga att hålla reda på ben, armar och var aktuell dans-

partner hela tiden befann sig. Till tonerna av Gotlands regementes marsch marscherade fanvakten ut från ceremoniplatsen med blottad fana, och som avslutning på programmet spelade Gotlandsmusiken Gotlands Kustartilleriregementes marsch, Nordergutarna.

Nationaldagsfirarna fick därefter möjlighet att besöka KA 3 förbandsmuseum, sjövärnskårens fartyg som låg förtöjda i Marinhamnen och det nyligen startade vandrarhemmet Boot Hostel som är beläget i anslutning till förbandsmuseet.

Och som sig bör då det firas nationaldag i Fårösund bjöd kamratföreningen på kaffe, saft och bullar delvis sponsrat av Bungehallen och Boot Hostel bjöd dagen till ära på tårta.

Om man får önska sig något till nästa år skulle det möjligen vara en något varmare temperatur och vind än den kalla 12-gradiga, nordliga vind som blåste under dagen. Solen sken dock som den brukar i Fårösund den 6 juni.

TEXT RUTGER BANDHOLTZ

FOTO BERNT WEINEBRANDT, GÖRAN HELLSTRÖM

NATIONALDAGEN

TAL AV IDA KELLSTRÖM, 2013

FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

I torsdags förra veckan fick jag frågan om jag ville hålla ett tal här idag. Och då tänkte jag att okej, det kan jag väl göra, det verkar roligt. Men sen, Efter helgen, när jag hade funderat lite var jag dock inte lika säker längre, för då hade jag ju kommit på problemet att jag inte alls vet vad man förväntas säga. Men jag är inte den typen som väljer att gå bredvid hindret, jag är en som ska över det. För att varje gång man tar sig över ett hindret på vägen, växer man som person.

Det som då slog mig när jag skulle börja skriva var att jag nästan inte vet någonting om Sveriges Nationaldag. Tyvärr tror jag inte att jag är ensam om det, alla firar inte våran nations födelse på något speciellt sätt, inte så som man gör i flera andra länder.

För att få veta lite mer så gjorde jag så som vi ofta gör i skolorna upp våran mobiltelefon och söker på Google!

När jag gjorde det fick jag fram anledningen till varför man firar nationaldagen den 6 juni. Det finns egentligen flera små anledningar, men den största är att Gustav Vasa kröntes till konung den 6 juni 1523 och att Sverige därmed blev ett självständigt land. Samma datum men cirka 300 år efter så infördes lagen om fria rättigheter, med tryck- och yttrandefrihetslagen.

Sen 2005 har det också varit en helgdag, vilket betyder att jag har haft ledigt ifrån skolan och många andra vuxna ifrån sina arbeten. Så har det varit under hela min uppväxt.

Kanske är det bara på det sättet som vi firar våran nationaldag.

Genom att vara lediga och njuta av Sverige som just vid denna tidpunkt är så otroligt vacker med alla ljuvliga syrenen, alla väldoftande växter och alla nyfödda ungar. Jag tror att vi gärna firar det så, genom att ta det lugnt, umgås med familjen, ha picknick eller kanske äta smörgåstårter. Bara få å ett avbrott från den annars ganska stressiga vardagen, där vi inte alltid tar tillvara på de små fina stunderna. Det är något vi svenskar måste bli bättre på, att inte stressa upp oss i onödan utan istället se till att vi själva mår bra.

När jag tänker på Sverige så tänker jag först på sport, landslag och nationalsång. Det finns inget bättre än att sjunga nationalsången innan en fotbollslandskamp, eller efter ett OS guld. För när man gör det och känner samhörigheten mellan alla blir man så otroligt lycklig. Det är något alldeles speciellt. Känslan av att man är en del av landet.

Nu fick ni veta att jag är intresserad av sport. Och ni vet också att jag går ut nian nu- om precis en vecka idag. Det ska bli både roligt och spännande samtidigt som det ska bli lite läskig och sorgligt. Avslutningen blir i kyrkan med "den blomstertid nu kommer" precis så som man gjorde när mina far- och morföräldrar slutade skolan. Jag älskar dem skolavslutningarna, då känns det på riktigt. Och jag hoppas att den traditionen alltid får leva vidare här i Färösund.

Efter skolavslutningen ska jag ha ett välförtjänt sommarlov innan jag till hösten ska jag plugga inne i Visby. Det blir ett stort steg eftersom att jag väljer att flytta ifrån tryggheten hos min familj för att bo själv. Det kommer innebära nya prövningar för mig men jag är övertygad om att jag kommer klara dem.

Till sist vill jag bara säga att jag tycker att Sverige är ett bra land. En nation att vara ganska stolt över, ett demokratiskt land med fred, frihet och respekt för mänskliga rättigheter, oavsett religion eller ursprung. Sverige hade aldrig varit den fina nation vi är idag om vi inte visat respekt och tagit emot de människor som vill komma till vårt land för en bättre framtid.

Det är det vi firar idag, Sveriges värde. Samtidigt som vi hälsar nya medborgare välkomna och för att tillsammans fira svenska folkets födelsedag.

Stig Bjäremo, Anders Berlin, Bertil Eklund och Bert-Ola Wallin. I blått: guide från Flygvapenmuseet.

Museiegänget på resande fot

Den 14:e augusti genomförde "museiegänget" en resa till Ystad och den 15:e till Linköping. Tidigt på morgonen samlade Janne Olsson och Mats Larsson upp 12 st förväntansfulla grabbar som skulle med båten till Oskarshamn. Resan genomfördes som ett litet tack för allt ideellt arbete som nedlagts på museet och sponsrades av kamratföreningen.

Efter en lunch på vägen mot Ystad inkvarterades vi på Österlens Gästherbärg i Glemmingebro. Efter en liten paus, ombyte och en liten samling gav vi oss av till Ystad

för att avnjuta en god middag på restaurang "Litemer"

Klockan 20.00 var vi bänkade för att uppleva Military Tattoo. Från Sverige var det Livgardets dragonmusikkår, Hemvärnets musikkår Ystad samt Rikshemvärnschefens musikkår.

Övriga deltagande länder var USA, Frankrike, Norge, Tyskland, Nederländerna samt Storbritannien. Vi tyckte alla det var en otroligt fin upplevelse trots att vädret inte riktigt var med oss.

Efter nattvila och frukost fortsatte vår resa mot Linköping och Flygvapenmuseet. Efter en timmes guidning av en kunnig guide och en lunch i museirestaurangen så var det några

timmar att själva utforska museet. För de flesta av oss var det naturligtvis DC 3:an som intresserade oss mest. Förutom flygplanskroppen så var det många intressanta detaljer som tex. vigselring, klockor, id-kort mm från besättningen.

Efter en bilresa mot Oskarshamn och en båtresa mot Visby så var vi åter hemma sent på torsdagskvällen, en upplevelse rikare och med en del inspiration för att utveckla vårt museum.

Vi som fick vara med tackar våra chaufförer samt kamratföreningen för stödet så att resan kunde genomföras .

TEXT OCH FOTO BERNT WEINEBRANDT

KA 3 sattes upp

Fårösund, mitten 30-talet.

Fårösund 2000.

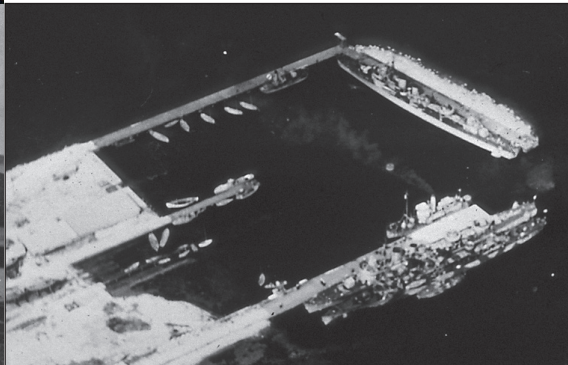
Minutläggningsdivisionen

Djäv, Ärlig och Fårösund i hamnen.

Harpun och Granat i KA 3 hamn 1945.

Statsjagaren HMS Malmö i KA 3 hamn 1943.

Tillkomsten var ett resultat av 1936 års försvarsbeslut som rent allmänt innebar en avsevärd förstärkning av det svenska försvaret.

Att förbandet skulle lokaliseras till Fårösund var långt ifrån en självklarhet.

Dåvarande militärbefälhavaren på Gotland arbetade hårt för att förbandet skulle förläggas till Visby och där ingå i Gotlands artillerikår.

Inte heller i Stockholm var beslutsfattarna eniga om var förbandet skulle lokaliseras. Nu blev det inte Visby, utan den 1 oktober 1938 blev Fårösund hemvist för förbandet.

För Fårösund som samhälle blev detta en omvälvande händelse i många avseenden.

Få orter i landet har präglats av ett förband som är fallet i Fårösund.

Bunge socken hade vid denna tid ca 750 mantals-skrivna, huvudsakligen sysselsatta inom jordbruk och stenindustrin. 1940 hade detta ökat till 1275 och 1950 var invånarantalet 1653. En fördubbling på knappt 15 år! Hela samhället fick en helt ny detaljplanläggning för att kunna tillgodose de nya behov som var resultatet av förbandets uppsättande.

Förbandets förste chef, Gösta Möller, hade många utmaningar att möta under de första åren och förståelsen i Stockholm för problemen var inte alltid självklara. Det är nästan så att man nu, drygt 70 senare får en känsla att inget har ändrats i det avseendet.

Detta till trots, fick Gösta Möller under de första åren som förbandschef igenom en rad projekt vars resultat vi än idag ser och nyttjar:

- Bostäder. Utbudet för all den personal, främst militär som skulle komma att tillhöra förbandet var obefintligt. Gösta Möller fick efter en hel del arbete avdelat medel för uppförande av en rad tjänstebostäder. Ett arbete som fortsatte även sedan han lämnat förbandet. Runt om i Fårösund återfinns vi dessa bostäder på bl.a Stuxvägen, Kronhagsvägen, Klintvägen, Sundsvägen och "Epahöjden". Allteftersom byggde många av regementets anställda egna hem och samhället växte ytterligare. Biskopshöjden är ett exempel på detta

- Vattensituationen var under de första åren kritisk. De borrhål som togs upp för varje byggnad räckte ej till. Trots den besvärliga vattensituationen tog det 9 år innan vattenfrågan var löst och förbandet fick sitt vatten från Hau träsk. På detta sätt fick även Fårösunds samhälle tillgång till säker vattenförsörjning och som än idag förser samhället med vatten, men nu i kommunens regi

- Utbyggnad av telefonförbindelserna. Dessa var dåliga och underdimensionerade sett till förbandets

för 75 år sedan

och det växande samhällets behov.

- Anläggande av hamn och slip.
Nödvändigt för en marin stödjepunkt mitt i Östersjön.

- Uppförande av idrottsanläggning.

Fortfarande en av Gotlands finaste sporthallar invigd 1943

- Initiativ till anläggande av idrottsplats.

Invigdes 1942 och still going strong

- Badhusparken anlades för att förbättra personalens rekreativmöjligheter. Någon egentlig badplats fanns vid denna tid inte i Fårösund.

Nya byggnader har genom åren tillkommit såsom skolbyggnad, simhall och moderna förråd samt produktionsbyggnader vid marinvarvet

Förbandet kom att bli en motor som samhället växte upp kring. Med ökat invånarantal ökade behovet av skolor och social service

Samverkan mellan förbandet och samhället var en naturlig del av verksamheten och genomfördes på flera områden. Några exempel:

- Utnyttjande av sport- och simhall för skola och föreningar

- Samlokalisering av vårdcentral och förbandets sjukhus

- Räddningstjänst, inkl sjöräddning och tryckkamare

- Ansvar för samordningen på Gotska Sandön

- Gemensamt bibliotek i Fårösund för förbandet och kommunen

- Samutnyttjande av KA3 biograf

- KA3 levererade måltider till skola och äldreboende under ombyggnad av kommunens kök. Under denna tid fanns det inga klagomål från eleverna på maten.

KA3 var under hela sin existens en viktig framskjuten marin stödjepunkt där fartygsförband kunde understödjas. Beredskapsfartyg fanns ständigt med 1h beredskap vid förbandet

Förbandets personal uppvisade en stor kompetensbredd. Här grundutbildades tunga och lätta artilleriförband, amfibiekompani, luftvärns- och robotförband, markstrids- och granatkastarförband, minförband och sjögående minutläggningsförband, enheter för samband och stridsledning.

Våra fasta artilleri- och minförband och våra sjögående enheter tillhörde de förband som inom 24 h skulle kunna verka. Den höga beredskapen berodde på det framskjutna och utsatta läge som Gotland hade under kalla kriget och kom att sätta sin prägel på förbandet. All personal, såväl anställda som vpl, kände de höga krav som ställdes på dem och svarade väl upp till dem.

KA3 finns inte längre som förband, men spåren och arvet efter förbandet kommer att finnas och ses runt om på samhället så länge Fårösund finns.

Amfibieregementet ansvarar nu för att bevara minnet av KA3 och vårda förbandets traditioner

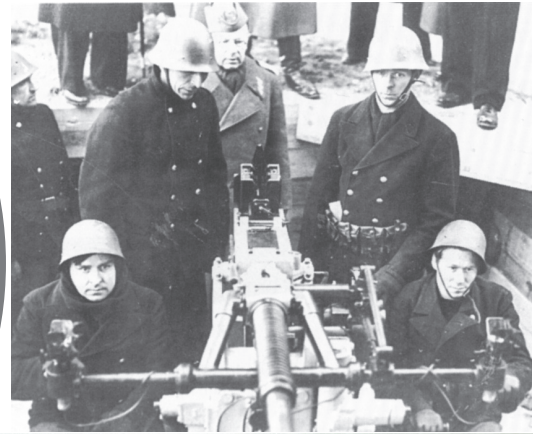
I och med försvarsbeslutet 2000 så upphörde kustartilleriet som ett vapenslag inom marinen och kvarvarande förband i Stockholm och Göteborg övergick till Amfibiekåren.

RUTGER BANDHOLTZ

FOTO JAN SCHÖNBERG

Gösta Kjellström - KA3 förste chef 1938-1941

Kronprins Gustav Adolf inspekterar 25 mm Ivakän 1943.

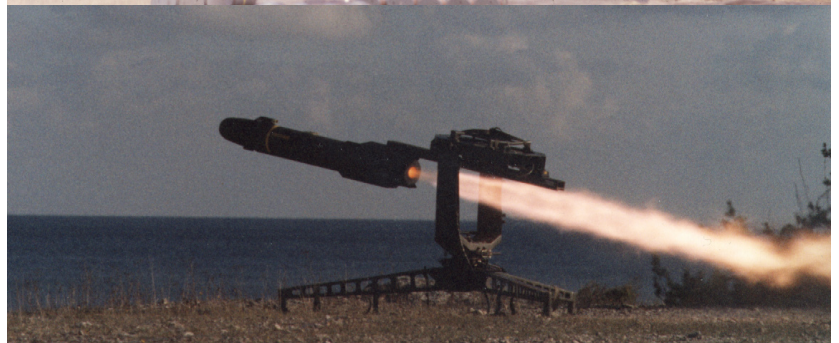
Pjäsar ur batt HG under eldgivning.jpg

2.pjä ur batt SEI.

Pjäsar ur 7. kabatt.

Skarp robot 17 ur 4.Amfkomp.

Posttidning B
FÖRSVARSMAKTEN
P 18, A 7, Lv 2, KA 3 kamratföreningar
Poste Restante
Göran Hellström
621 00 VISBY

Vill du göra skillnad? Med omedelbar verkan!

Ansök då direkt att bli hemvärnssoldat om du är svensk medborgare och har genomförd värnplikt. Har du inte gjort värnplikt kan du söka en tremånaders militär grundutbildning GMU med inriktning Hemvärn.

Sök direkt till hemvärdet. Har du mer än 85 dagars fullgjord militär grundutbildning kan du ansöka direkt till hemvärdet.

Även utan tidigare militär utbildning finns det vägar in i hemvärdet. Är du över 18 år kan du ansöka till hemvärdet som specialist via någon av de frivilliga försvarsorganisationer som hemvärdet har avtal med. Samma sak här, ansök via ditt närmaste hemvärnsförband.

GMU med inriktning Hemvärn

Försvarsmakten kan erbjuda dig som inte gjort värnplikten en utbildning för att bli hemvärnssoldat. GMU betyder grundläggande militär utbildning och utbildningen är tre månader lång.

GMU med inriktning Hemvärn är öppen för dig som fyllt 18 år och förtur ges till dig som bor i närområdet till utbildningsplatsen. Anledningen är att vi hoppas på ditt fortsatta engagemang inom hemvärdet och då underlättar det om du är från närområdet. Utbildningen är öppen för både killar och tjejer.

Välkommen att söka.

Gå in på forsvarsmakten.se och klicka vidare så får du all information som behövs.

Eller ta kontakt med Gotlands Hemvärnsbataljon, Gunnel Åkerbäck 0705-95 59 63 så får du lite mer lokal information och hjälp med intresseanmälan.

FÖRSVARSMAKTEN

